NAJER FOLKSBLAT
Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

פרייז 15 גראשען

10 זייטען

נייער פאלקסבלאט

№ 148 | Łódź, Poniedziałek, 22 czerwca 1936 | אדרעס: לאדז, פעטריקאווער 21 טעל. 224-71 Adres: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. Skrz. poczt. 1.06 | לאדז, מאנטאג פ׳ חקת ב׳ תמוז תרצ״ו | 14-טער יאהרגאנג

אראבישער שטרייק ברעכט זיך

די אראבער איז יפו האבן היינט אנגעהויבן צו עפענען די געוועלבער

מארגען וועט דער הויפט-ראט דעצידירען — שטרייקען אדער אויפהערען

ירושלים, 21 (יט"א טעלעפאניש)

די היינטיגע אונטער-פרעסע טיילט מיט, אז אויף מארגען ריכטאג איז געררופען געווארען א זיצונג פון אראבישען הויפט-ראט צוזאמען מיט די לא־קאלע קאמיטעטען. אויף דער זיצונג זאל ענטגילטיג רעצידירט ווערען די פראגע ווייטער צו שטרייקען, אדער אפשטעלען דעם שטרייק.

חערווייל הויבט זיך דער שטרייק אן צו ברעכען אליין פון זיך, אין דער פירמע אדזשאגי אין יפו האבען די אראבער היינט געעפענט די געוועלבער און אנגעהויבען נארמאל צו האנדלען, אויך אין אנדערע שטעט־פירטלען זענען היינט געעפענט געווא־רען עטליכע אראבישע געשעפטען. די איבעריגע ווער־לען ווארשיינליך היינט געעפענט ווערען.

פערשטארקטער אראבישער טעראר

און אפענסיווע פון ענגלישען מיליטער

ירושלים, 21 (יט"א טעלעגראפיש)

די אראבישע טעראריסטען האבען היינט ווי־דער ארויסגעוויזען א פיבערהאפטע טעטיגקייט. 2 באמבעס זענען געווארפען געווארען אויפ׳ן וועג פון כלכליה—תל־מאנד. 2 באמבעס זענען געווארפען געווארען אויפ׳ן וועג פון באר־שבע און עזה, 1 באמבע איז געווארפען געווארען אין חניונית. קיינער האט נישט געליטען.

גלייכצייטיג לאזט זיך בעמערקען, אז די ענג־לישע פאליציי און מיליטער האבען אנגעהויבען אן אפענזיווע געגען די אראבישע טעראריסטען. די פאליציי האט היינט ארומגערינגעלט דעם הר־עבל ביי שכם, וואו ס׳זענען קאנצענטרירט די אראבישע טעראריסטען. ס׳זענען ארעסטירט געווארען 4 אראבער. איינער איז פערוואונדעט געווארען. מען האט ביי זיי געפינען ביקסען, וועלכע זענען צוגע־רויבט געווארען ביי די ענגלישע זעלנער.

ירושלים, 21 (יט"א טעלעגראפיש)

דער היינטיגער אפיציעלער קאמוניקאט גיט איבער, אז א יודישער אויטאבוס נעבען חיפה איז לייכט בעשעדיגט געווארען.

נעבען נהלל איז איבערגעריסען געווארען א בריק.

אין חיפה איז אונטערגעצונדען געווארען א יודישער באראק.

די טעלעפאנישע פערבינדונג איז איבערגעריסען געווארען אין חיפה, ירושלים און נעבען תל - אביב.

שיסערייען זענען פארגעקומען נעבען בית־וגן און אנדערע ערטער.

אין חברון איז בעשאסען געווארען א מיליטע־רישער פאטרול נעבען פאסט־בנין.

נעבען בית־הכרם און מוצה זענען בעשאסען געווארען יודישע אויטאבוסען.

ירושלים, 21 (יט"א טעלעגראפיש)

די אראבישע טעראריסטען האבען היינט פון 3 זייטען אנגעגריפען די קאלאניע כפר בארוך. דער אנגריף איז אפגעשלאגען געווארען מיט דער הילף פון דער פאליציי. פון דער יודישער זייט און פון דער פאליציי זענען נישט געווען קיין שום פערלוסטען.

„אראבער וועלכע ווילען נישט מיטארבייטען דארפען בעקומען איבער די הענד"

ענגלישע פרעסע וועגען דער דעבאטע אין פארלאמענט

לאנדאן, 21 (יט"א טעלעגראפיש)

דער היינטיגער „סאנדיי טיימס" שרייבט, אז די לעצטע דעבאטע אין ענגלישען פארלאמענט האט געשטארקט די הענד פון דער רעגירונג בנוגע די געשעהענישען אין ארץ־ישראל. ווען די רעגי־רונג וואלט מיט 4 וואכען צוריק, שרייבט די צייטונג, אנגעווענדעט שטרענגערע מיטלען, וואלט דערצו נישט געקומען. די טעטיגלאזיגקייט פון דער רעגירונג האבען די אראבער אנגענומען אלס שוואכקייט פון דער רעגירונג, וועלכע איז געקומען צוליב׳ן דורכפאל אין אביסיניע. קריג די אראבער האבען זיך אבער פערזעכענט און איצט מוזען זיי אבער איינזעהן זייער טעות.

„אבסערווער" שרייבט, אז די ענטשלאסענקייט פון דער דעבאטע אין פארלאמענט מוז בעקומען אנ׳אפשפיגלונג אין ארץ־ישראל. די אראבער, וועל־כע קענען נישט מיטארבייטען, דארפען בעקומען איבער די הענד. די צייטונג שרייבט, אז מ׳דארף טראכטען וועגען דער לעזונג פון דער ארץ־ישראל־פראגע דורך קאנטאנען.

יודישע אינדוסטריעלער און ארבייטער אין ארץ־ישראל

ווענדען זיך מיט א מעמאריאל צום קאלאניען־מיניסטער ארמסבי־גאר

ירושלים, 21 (יט"א טעלעגראפיש)

די הסתדרות־העובדים צוזאמען מיט דעם אינ־דוסטריעלער־פערבאנד האבען איבערגעגעבען דעם הויך־קאמיסאר וואוקאפ א מעמאריאל פאר׳ן קא־לאניען־מיניסטער ארמסבי־גאר וועגען אפשטעלען די טעראר־אקציע. אין מעמאריאל ווערט אנגע־וויזען, אז אין עטליכע פונקטען פון לאנד קאנ־צענטרירען זיך די טעראריסטען און האבען זיך דארט געמאכט זייערע בעסטען. דארט איבערחזרן זיך כסדר די אנגריפען. דאס בעווייזט, אז די מיטלען וועלכע זענען אנגענומען געווארען דורך דער ענג־לישער רעגירונג זענען נישט גענוגענד און דער־ריבער פערלאנגט דער מעמאריאל אנצווענדען לגבי די טעראריסטען די שטראפען, וועלכע זענען פאר־געזעהן אין די אויסנאהם־געזעצען. כדי צו שאפען רוה און ארדנונג דארף מען לאזען מאביליזירען די יודען, וועלכע זאלען מיטארבייטען מיט דער פאליציי. די אינדוסטריעלער און די יודישע ארבייטער טרעטען אין דעם פאל ארויס איינהייטליך און פערלאנגען פון דער רעגירונג א סוף צו מאכען פון די געשעהענישען.

אונטער׳ן מעמאריאל זענען אונטערגעשריבען פון די אינדוסטריעלער אריה טענקען און פון דער הסתדרות דוד רמז.

נאך שטרענגערע מיטלען

צוריקצושטעלען די ארדנונג

ירושלים, 21 (יט"א טעלעפאניש)

דער אויבערשטער אראבישער ראט האט היינט אפגעגעבען דעם הויך־קאמיסאר וואוקאפ א פראטעסט צוליב די אויסנאהם־געזעצען וועלכע זענען נעכ־טען ארויסגעגעבען געווארען. וואוקאפ׳ס פערטרע־טער הויל האט געענטפערט, אז ס׳וועלען אנגענומען ווערען נאך שטרענגערע מאסמיטלען צוריקצושטע־לען די ארדנונג אין לאנד.

2 ענגלישע פאליציאנטען שווער פערוואונדעט

ירושלים, 21 (יט"א טעלעגראפיש)

היינט בייטאג האבען אראבער פון א בעהעלט־נישען געשאסען אויף א גרופע ענגליש מיליטער, צווישען חיפה און תל־אביב נעבען דער טירמע „נור על שמש". 2 ענגלישע פאליציאנטען זענען שווער פערוואונדעט געווארען און 1 לייכט.

ס׳איז אלארמירט געווארען א גרויסע אפטיי־לונג מיליטער, וועלכעס האט אויף דעם ארט אדורכ־געפיהרט אנ׳אבלאווע.

„דבר" וועגען דער דעבאטע אין ענגלישען פארלאמענט

ירושלים, 21 (יט"א טעלעגראפיש)

דער היינטיגער „דבר" רעדט ארום אין א לייט־ארטיקעל די פריינטליכע ארץ־ישראל דעבאטע אין ענגלישען פארלאמענט. דער „דבר" שרייבט, אז די פונדאמענטאלע פרינציפען, וועלכע זענען בע־ריהרט געווארען אין דער דעבאטע זענען וויכטיג, מ׳דארף נאר זעהען, אז זיי זאלען פערווירקליכט ווערען אין לעבען.

זיצונג פון ציוניסטישער עקזעקוטיווע

ירושלים, 21 (יט"א טעלעגראפיש)

מארגען וועט פארקומען א זיצונג פון ציו־ניסטישען עקזעקוטיוו מיט די מיטגלידער פון אק־ציאנס־קאמיטעט וועגען דער געשאפענער לאגע.

גלח טשעטשאק לאזט זיך ווידער הערען

דאס וואס ער האט נישט בעוויזען צו זאגען אויפ׳ן ראדאמער פראצעס, האט ער ארויסגעפלאפלט אין די ענדעקישע צייטונגען

אגודת־הרבנים וועט רעאגירען אויף די בלבולים

ווארשא, 21 (יט"א טעלעגראפיש)

אין די רבנישע קרייזען האט ארויסגערופען א גרויסע אויפרעגונג דער ארטיקעל, וועלכער האט זיך געמאכט בעוויזען אין „א. נ. צ." און „דזשענניק נארודאווי" פון גלח טשעטשאק.

ס׳זעהט אויס, אז טשעטשאק׳ן האט זיך זעהר געוואלט ארויסטרעטען אויפ׳ן ראדאמער פראצעס און ווען דאס געריכט האט דערצו נישט דערלאזען, האט ער אויף די שפאלטען פון די ענדעקישע צייטונגען געשריבען דאס, וואס ער האט געוואלט זאגען אויפ׳ן פראצעס.

טשעטשאק טרעט ארויס מיט שרעקליכע בלבולים אויפן תלמוד און יודען, און שרייבט, אז יודען ווערט חורכ׳ן תלמוד ערלויבט פאלש עדות צו זאגען און נאך אזעלכע בארמעשיות.

צוליב דעם איז היינט פארגעקומען א בעראטונג פון אגודת הרבנים, אויף וועלכער ס׳איז בעטראכט געווארען די פראגע ווי אזוי צו רעאגירען אויף די בלבולים פון גלח טשעטשאק. ס׳זענען געווען פאר־שלאגען וועגען אנקלאגען דעם גלח טשעטשאק אין געריכט ס׳זענען אויך געווען אנדערע פארשלאגען ווי אזוי צו ענטפערען דעם „תלמוד קענער". בעת דער דיסקוסיע איז אנגעוויזען געווארען, אז דער גלח טשעטשאק איז א פשוט׳ער עם הארץ און אלץ וואס ער האט היינט געשריבען איז א פשוט׳ער פלאגיאט, ער האט נעמליך נאכגעשריבען ווארט נאך ווארט פון ראלינג׳ן, וועלכער האט אין 19־טען יאהרהונדערט געשריבען וועגען די זעלבע פראגען.

אין יאהר 1885 איז געווען ראלינג׳ן פאר די דא־זיגע שרייבערייען פארגעקומען א פראצעס, אין וועל־כער ער איז פערמשפט געווארען, ווייל דאס געריכט האט אנערקענט, אז דאס אלץ זענען אויסגעטראכ־טע זאכען.

אויף דער בעראטונג איז דערווייל צו קיין הסכם נישט געקומען. היינט מאנטאג וועט פארקומען א גרויסע זיצונג פון „אגודת הרבנים", אויף וועלכער כ׳וועט ענטגילטיג בעשלאסען ווערען ווי אזוי צו רעאגירען אויף די געמיינע בלבולים.

800 מיליאן דאלאר

נייע שטייערן אין אמעריקא

וואשינגטאן, 21 (ספ. טעל.)

דער סענאט האט אנגענומען אין דער ענדגילטיגער רעדאקציע דעם נייעם שטייער־פראיעקט, וועלכער דארף ברענגען דער מלוכה 800 מיליאן דא־לאר א יאהר. דער פראיעקט איז אפגעשיקט געווא־רען אין ווייסען הויז, אז רוזוועלט זאל איהם אונ־טערשרייבען.

טרעהרען־באמבע אויף א פאר־לעזונג פון ד"ר גאטליב

קאונע, 21 (טעלעפאניש)

היינט איז דא פארגעקומען א גרויסע פער־זאמלונג פון קרן־קימת, אויף וועלכער ס׳איז ארויס געטרעטען דער ד"ר גאטליב. אין מיטען פון ד"ר גאטליב׳ס רעדע האט מען דורכ׳ן פענסטער אריינ־געווארפען א שטינק־באמבע און טרעהרען־באמבע. די פערזאמלונג האט געמוזט איבערגעריסען ווערען אויף א געוויסער צייט. דאן איז זי אבער רוהיג פארענדיגט געווארען.

5 מיליאן יאפאנישע פאמיליעס

וועלען בעזעצט ווערען אין מאנדזשוריען

טאקיא, 21 (ספ. טעל.)
די יאפאנישע רעגירונג האט בעטראכט דעם גרויסען עמיגראציע-פלאן, וועלכער זעהט פאר ארויסצושיקען אין די נאהענטסטע 20 יאהר 5 מיליאן יאפאנישע פאמיליעס קיין מאנדזשוריען. די דאזיגע צאהל איז 10 פראצענט פון דער מאנדזשורישער בעפעלקערונג.

טאקיא, 21 (ספ. טעל.)
דער רעגירונגס-פראגראם, וועלכער זעהט פאר איבערצוזידלען אין פערלויף פון 20 יאהר 5 מיליאן יאפאנישע פאמיליעס קיין מאנדזשוריען זעהט אויך פאר דאס שאפען א גרויסע האנדעלס- און אינדוסטריע-געזעלשאפט, וועלכע זאל זיך פערנעהמען מיט'ן ווירטשאפטליכען אויפבוי פון מאנדזשוריען.

12 ארבייטער דערהרגעט

ביים א גאז-אויפרייס

סעוויל, 21 (ספ. טעל.)
אין קוילען-גרובען אין ווילאנעזו איז פארגעקומען א גאז-אויפרייס. 12 ארבייטער זענען דערהרגעט געווארען. 4 שווער פערוואונדעט.

געשטארבען פאן בילאוו

בערלין, 21 (ספ. טעל.)
היינט איז אין בערלין געשטארבען דער דייטשער וויצע-אויסערן-מיניסטער פאן בילאוו. ער איז קראנק געווען אויף א לונגען-ענטצינדונג.

700 פונט פאר פוילישע יודען

האט געזאמעלט דער הילפס-קאמיטעט אין לאנדאן

לאנדאן, 21 (יט"א טעלעגראפיש)
אויף דער היינטיגער זיצונג פון ענגלישען ועד הקהלות האט דער פארשטעהער פון הילפס-קאמיטעט פאר פוילישע יודען, יוסף מעלער ערקלעהרט, אז פאר די קרבנות פון די לעצטע ארויס-טרעטונגען אין פוילען זענען געזאמעלט געווארען 700 פונט און עס האט געבעטען, אז דער „באארד אף דעפיוטיס" זאל דערגענצען די סומע ביז 1000 פונט. געוויל לאסקי האט ערקלערט, אז דאס פוילישע יודענטום געניסט פון דער סימפאטיע פון ועד הקהלות און איינגיכען וועט געמאכט ווערען א צווייטע זאמלונג לטובת די פוילישע יודען.

פערענדיגט די שטרייקען

איז גאנץ פראנקרייך

פאריז, 21 (ספ. טעל.)
די שטרייק - בעוועגונג אין גאנץ פראנקרייך ווערט אויסגעלאשען. אין פא דע קאלי זענען די ארבייטער צוגעטרעטען צו דער ארבייט.

אין מארסייל זענען צוגעטרעטען צו דער ארבייט די האטעל-ארבייטער.

די ארבייטער און די אונטערנעהמער אין די גרויסע מאגאזינען האבען אנגענומען דעם ארביטראזש-בעשלוס פון אינערן-מיניסטער.

אין דער פראווינץ איז געקומען צו א פערשטענ-דיגונג מיט די שטרייקענדע אמוניציע- און אויטא-בוס-בעאמטע.

אין ליל האט זיך פערענדיגט דער דרוקער-שטרייק.

מאיר זשעמבינסקי צוריק אפגעפלויגען פון א"י

תל-אביב, 21 (זט"א טעלעגראפיש)
מאיר זשעמבינסקי איז היינט אויף זיין אעראפלאן „ר.וו.ד. 13" צוריק אפגעפלויגען פון תל אביב קיין פוילען. ער פיהרט מיט זיך מיט א מתנה פון א קעסטעל פאמעראנצען.

פערפלייצונג אין אורוגוואי

מאנטעווידעא, 21 (ספ. טעל.)
דער טייך אורוגוואי איז ארויס פון די ברעגעס. אין די שטעט סאלטא און פראסאנדו האט דער טייך פערפלייצט עטליכע שטאט-טיילען. די שטאט-טאנסעפטען איז צוליב דער פערפלייצונג אפגעשניטען פון דער וועלט. אויך די שטאט קאנקארדיא, וועלכע ליגט אויפ'ן ארגענטינישען ברעג איז אפגעשניטען פון דער קאמוניקאציע.

געשטארבען די סאנקציעס...

וואשינגטאן, 21 (ספ. טעל.)
דער פרעזידענט רוזוועלט האט אפגעשאפען דעם פערבאט ארויסצופיהרען געוועהר קיין איטאליען און אביסיניען. גלייכצייטיג זענען אויך אפגעשאפען געווארען די פינאנציעלע סאנקציעס געגען איטאליען.

אביסינישער לייב פאר ווענעדיג

רוים, 21 (ספ. טעל.)
דער מארשאל גראציאני האט מנדב געווען דער שטאט וועניציא א אביסינישען לייב, וועלכער וועט אריינגעשטעלט ווערען אין א שטייג אין איינעם פון די עפענטליכע גערטנער.

Gimnazjum i Szkoła Powszechna
I. KACENELSONA
43 ZAWADZKA 43
Telefon 151-79
מיט אנמעלדונגען פאר נייע שילער זיך ווענדען אין קאנצעלאריע, מאן-טעגליך פון 10 ביז 2 פארמ. און פון 6 ביז 7 נאכמיטאג.

אכטונג, הויז-בעזיצער!
ווען איהר רעמאנטירט אייערע הייזער אדער וואוינונגען, געדענקט, אז דאס אלטע פארבען און כעמיקאליען-געשעפט א.פ.
„ל. ה. בערגער"
לאדז, דרעווונאווסקא 5, טעל. 133-39
איז ווידער געעפענט און וועט די קונדשאפט צופרידען שטעלען.
בעמערקונג: צעמענט אויף לאגער.

דעם טיפסטען מיטגעפיהל דריקען מיר אויס
דער שווערגעטראפענער **פאמיליע דעסאו**
צוליב'ן טויט פון זייער אונפערגעסליכען מאן און פאטער
ג"ע
יוסף דעסאו
זייט געטרייסט מיט המקום ינחם אתכם בתוך שארי אבלי ציון וירושלים.
די פערוואלטונג פון בלעכער-צעך
אין לאדז, פיעטריקאווער 20.

100 זלאטיס
וועט בעקומען בעלוינונג דעריענער, וואס וועט אנווייזען, ביי וועמען עס געפינט זיך די ווייסע הארמאניע (פירמע „Hohner"), וועלכע איז די פאריגע וואך ארויסגעגנב'עט געווארען אין דער גארדעראבע פונ'ם קינא-טעאטער „יאר" (קילינסקיעגא 132).
דירעקציע פון „JAR".

אכטונג אכטונג
100-טער מענשען
האבען זיך שוין איבערצייגט, אז די בעסטע **היגיענישע טאפטשאנען,** מאזעטקעס און מאטראצען ווי אויך פערשידענע **טאפעציר-ארבייט** זענען נאר צו בעקומען אין דער 1-טער לאדזער ווערקשטאט פון אויסגעבעסערטע היגיענישע טאפטשאנען און מאטראצען
א. ס. **„ZURMA"**
אינה. ר. מרוז
Łódź, Cegielniana 58
סאלידע און פינקטליכע אויספיהרונג.

FABRYKA NAPOI GAZOWYCH
R. Frydwald
Piłsudskiego 69, tel. 190-48
עמפפעהלט
סאדעוואסער-לעמאנאד
וואס ווערט אפגעשיקט פינקטליך אהיים
בעשטעלונגען ווערען אנגענומען א גאנצען טאג.

די שווער געטראפענע פאמיליע **קאזלאווסקי**
צוליב'ן פריהצייטיגען טויט פון זייער הייסגעליבטען
ג"ע **הענ יך**
דריקט אויס דעם טיפסטען מיטגעפיהל
שימעק גרינבערג און פרוי.

Dr.
Wajnberg
צוריקגעקעהרט
ספעציאליסט פאר לונגען-, הארץ און סקלעראז קראנקהייטען
פיעטריקאווער 145
טעל. 126-02.
נעמט אן פון 9-10 פריה, 3-5 8-9 אוו.

געדענקט, שטשענשליווי
ביי
א גרויסער אויסוואהל פון
אריגינעלע בילליגער און טאמאשאווער סחורות
אויף אנציגער און פאלטענס
פון די בעסטע קוואליטעטען ווי אויך פערשידענע רעשטען
מיט 30% בילליגער
קומט און איבערצייגט אייך!
R. Szczęśliwy
לאדז, 5 נאוואמיעסקא 5
טעל. 156-09.
געדענקט פראנט II שטאק.

CUKIERNIA
„ZRÓDŁO"
PRZEJAZD 1, tel. 209-87 i 133-72
עמפפעהלט
אויסגעצייכענטע לאדעס
צוזאמען מיט סארדעוואסער און וואפלעס **א פארציע 35 גר.**
יארסקע אווענדברויטען
פון 4 נאכט ביז 1 זל.

Dr. med. **Niewiażski**
ספעציאליסט פאר טריפער, סיפיליס און הויט - קראנקהייטען, בעהאנדלונג פון מענער - שוואכע
אנדזשעיא 5, טעל. 159-40
פראנט, 1טער שטאק
נעהמט אן פון 8-11 און פון 5-9 אוונט.
זונטאג און יום טוב פון 9-1 נאכמיטאג.
ספעציעלער ווארטע - זאל פאר פרויען

DR. MED.
L. Pikielny
UROLOG
ספעציאליסט פאר נירען, בלאזען און אורין-קראנקהייטען
NAWROT 8, tel. 219-90
נעהמט אן פון 4—7 נאכמיטאג
צוריקגעקעהרט.

ד"ר העלער
ספעצ. פאר הויט און ווענערישע קראנקהייטען און מענער - שוואכע
8 טראוגוטא 8, טעל. 79-89.
נעמט אן פון 8—11 און פון 4—8 אוונט
זונטאג פון 10—2 מיטאג.
פאר פרויען — א ספעציעלער ווארטע-זאל
פאר אונבעמיטעלטע לעטשניצע-פרייזען

Dr. med. **LEON FAMILIER**
אינערליכע און קינדער - קראנקהייטען
6. שערפיען 37 בעגעדיקטא
נעהמט אן פון 5—7 נאכמ.

Dr. med.
GUSTAW KOHN
געוועזענער אסיסטענט פון דעם גינעקאלאגישען קליניק אין פאריז.
ספעצ. פאר פרויען - קראנקהייטען און שוואנגערשאפט).
ספעצ. פון היילען אונפרוכטבארקייט.
נעהמט אן אין לאדז
פילסודסקיעגא 51, טעל. 170-03
נעהמט אן פון 8—10 און פון 4—8 אוונט

Dr.
Szymon Grynberg
ווישניאווא גורא
(Willa Cyka) טעל. 26
נעמט אן אין לאדז
פילסודסקיעגא 55, טעל. 168-58
און פון 1—2 און פון 5—6 נאכמ.

Starszy Felczer
B JOSKOWICZ
פולנאצנא 4, טעל. 141-86
נעמט אן טעגליך פון 8—11 און 4—6 נ"מ
טעגליך פאקען-שטעלען
מיט פרישע קראוויאנקע.

DR. MED.
J. Szreiber
כירורג
צוריקגעקעהרט
Narutowicza 9. tel. 122-95.
נעמט אן פון 2—3 נאכמ. און פון 5-7 אוו

פערלאג „יונג-יודיש"
שוין דערשינען
דאס נייעסטע בוך פון
חיים לייב פוקס
זינגט מיר די וועלט
פרייז 2 זל.
צו בעקומען אין אלע בוכהאנדלונגען.
הויפט-פערקויף פאר לאדז: אין דער בוכהאנדלונג פון ש. בערלינסקי, אלטשטאט 12.

Dr. med.
M. JAKOBSON
כירורג
פריינער-כירורג-ספעציאליסט
צוריקגעקעהרט
D-ra STERLINGA 22,
telefon 174-42.

גינעקאלאגישער אמבולאטאריום
ביים
„לינת הצדק"
צעגעלניאנא 17,
טעל. 115-11
איז טעטיג יעדען טאג פון 9—10 פריה און פון 3—4 נאכמ.
אונטער דער לייטונג פון די בעסטע ערצטליכע ספעציאליסטען.

Dr. med.
M. TAUBENHAUS
צוריקגעקעהרט
ספעציאליסט
פאר אקושעריע און פרויען קראנקהייטען
פערהיטונג געגען שוואנגערשאפט
זגערזשער 11, טעלעפאן 246-09
נעמט אן פון 8—9 פריה און פון 4—8 אוו.

שיידמרעז
ביי **קערש**
סקווערא 15
מיט פאריזער שרינדן
פערטיגע שייטלען

Dr. med.
M. GLAZER
ספעציאליסט פאר הויט- און ווענערישע קראנקהייטען
ZACHODNIA 64, tel. 185-49
נעהמט אן פון 12—2 מיטאג און פון 7 ביז 8.30 אוונד.
זונטאג און חגאות פון 10—12 בייטאג.

Dr. M. ELJASBERG
Chirurg
PIOTRKOWSKA 80, tel. 117-87
צוריקגעקעהרט

אויערן, נאז און האלז און לונגען-קליניק
מיט בעטען פון Dr.
Z. Rakowski
פיעטריקאווער 67. טעל. 127-81
נעהמט אן שטענדיגע קראנקע (צוועקס אפעראציע א. אז. וו. ווי אויך אמבולאטאר-רישער) פון 9-2 און פון 4-8 אוונט.
ביי דער קליניק איז טעטיג
א רענטגען-קאבינעט
פאר די דורכלייכטונגען און עלעקטרישע בעהאנדלונג

פוילישער פּראָטעסט אין דאַנציג

געגען בעפאָלען און שלאָגען פּאָלאַקען

סענאַט און נאַציִשע פּאַרטיי בעטען איבער די פּוילישע רעגירונג

דאַנציג, 21 (ספּ. טעל.)

צוליב די געשעענישען, וועלכע חנט זען פאָרגעקומען די לעצטע טעג אין דאַנציג, בעת וועלכע מען איז בעפאַלען און געשלאָגען פּאָליאַקען, האָט דער גענעראַל־קאָמיסאַר געכטען איבערגעגעבען אַ פּראָ־טעסט־נאָטע אין סענאַט און געהאַט אַ געשפּרעך מיט'ן פּרעזידענט גרייזער.

אין רעזולטאַט פון פּראָטעסט האָט די דאַנציגער רעגירונג אויסגעדריקט בעדויערן צוליב די לעצטע געשעענישען און פאַרזיכערט, אַז די שולדיגע וועלען שטרענג בעשטראָפט ווערן. די נאַציִשע פּאַ־לאַקען וועלען בעקומען ענטשעדיקונג.

צום פּוילישען גענעראַל־קאָמיסאַר איז אויך געקומען דער אָנפירער פון די נאַציִשע שטורם־אַפּטיילונגען אין דאַנציג האָפּער און אין נאָמען פון דער פּאַרטיי אויסגעדריקט בעדויערן, פאַרזיכערנדיג אַז די פּאַרטיי־מיטגלידער האָבן געקומען אינ־סטרוקציעס, אַז די אַנפאַלען זאָלען זיך מעהר ניט איבערחזר'ן.

40-שעה'דיגע אַרבייטס-וואָך אין בעלגיען

בריסעל, 21 (ספּ. טעל.)

די בעלגישע רעגירונג האָט בעשלאָסען אַריינ־צוטראָגען אין פּאַרלאַמענט געזעץ־פּראָיעקטען וועגען געצאָהלטע אורלויבען און וועגען דער 40-שעה'דיגער אַרבייטס-וואָך.

אויך אין שפּאַניען

מאַדריד, 21 (ספּ. טעל.)

דער אַרבייטס-מיניסטער האָט אַרויסגעגעבען אַ דעקרעט, וואָס פיהרט איין אַ 40-שעה'דיגען אַרבייטס-וואָך פאַר אַרבייטער וואָס אַרבייטען אונ־טער דער ערד און 44 שעה פאַר די אַרבייטער, וואָס אַרבייטען אויף דער ערד. ביז איצט האָט מען גע־אַרבייט 48 שעה. די רעדוקציע פון די אַרבייטס־שעה'ן וועט נישט ברענגען קיין רעדוקציע פון אַרבייטס-לוין.

4 פאַשיסטישע אָרגאַניז. אין פראַנקרייך

וועלען מעהר נישט ערלויבט ווערען

פּאַריז, 21 (ספּ. טעל.)

דאָס אינערן־מיניסטעריום האָט פאַרעפענטליכט פאָלגענדען קאָמוניקאַט: נעכטען איז פאָרגעקומען אַ קאָנפערענץ, אין וועלכער ס'האָבן אָנטייל גענו־מען דער פּרעמיער בלום, יוסטיץ־מיניסטער און אי־נערן־מיניסטער צוזאַמען מיט זייערע מיטאַרבייטער. די קאָנפערענץ האָט מדאַרגן אויסגעאַרבייטן די פאַר־אָרדנונגען אין צוזאַמענהאַנג מיט'ן אויספיהרען דעם דעקרעט וועגען פונאַנדערלאָזען די 4 פאַשיסטישע אָרגאַניזאַציעס. דער דעקרעט וועט אויסגעפיהרט ווערען מיט אַלע איינצעלהייטען.

פּאַריז, 21 (ספּ. טעל.)

„לע מאַטען" טיילט מיט" וועגען אַרעסט פון אַ גרופּע מיטאַרבייטער פון „קרוא דע פע", וועלכע האָבן געוואָלט איינאָרדנען אַ מאַניפעסטאַציע ביים קבר פון אומבעקאַנטען זעלנער.

מילהאַוזען, 21 (ספּ. טעל.)

צווישען אַ גרופּע פון 100 מיטגלידער פון דער „פייער־קרייץ" און די לינקע אָרגאַניזאַציע איז געקומען צו אַ צוזאַמענשטויס בעת וועלכען עטליכע פאַשיסטען זענען פאַרוואונדעט געוואָרען.

פּאַריז, 21 (ספּ. טעל.)

דע לאַ ראָק איז אַרויסגעטרעטען מיט אַן אַפּעל, אַז צוליב דעם פאַרמאַכען די פאַשיסטישע ליגעס זאָל די בעפעלקערונג אַלס צייכען פון פּראָטעסט אַרויסהענגען נאַציאָנאַלע פעהנער. אַזעלכע פעהנער האָט מען אָבער זונטאָג געזעהן זעהר ווייניג.

שאַרפער פּראָטעסט פון פראַנקרייך

געגען די ליגענס פון אַן ענגלישער צייטונג

פּאַריז, 21 (ספּ. טעל.)

די „האַוואַס"־אַגענטור האָט פאַרעפענטליכט פאָלגענדען קאָמוניקאַט פון פּרעזידיום פון מיניס־טאָרען־ראַט: אין איינער פון די ענגלישע צייטונ־גען האָבן זיך בעוויזען עטליכע אַרטיקלען אונטער פאָלגענדע קעפּלעך: „פראַנקרייך און בעלגיען שטייען בעי צו רעוואָלוציע", „שרעקליכע סצענעס", „טו־ריסטען האָבען מורא פאַר זייער לעבען".

די פראַנצויזישע רעגירונג קען נישט ערלויבען, אַז אין אַ פריינדליכען לאַנד זאָל פאַרעפענט־ליכט ווערען אַזעלכע ליגענס, נישט אָפּגעבענדיג באַלד אַ פּראָטעסט. אין פאַרלויף פון די לעצטע וואָכען זענען אין פּאַריז נישט פאָרגעקומען קיין שום שרעקליכע זאַכען, אין פראַנקרייך איז אויך נישט פאָרגעקומען קיין שום אויפשטאַנד. די פראַנ־צויזישע רעגירונג איז איבערצייגט, אַז די דאָזיגע מיסבראַוכען פון דער פּרעסע וועלען אין ערגעץ נישט אונטערשטיצט אויף אַזאַ שטרענגער אָפּשאַצונג ווי אין ענגלאַנד.

אָנגעשטרענגטע בעציהונגען צווישען כינאַ און יאַפּאַן

טיען־טסין, 21 (ספּ. טעל.)

„רויטער" האָט מורא, אַז די אָנגעשטרענגטע בעציהונגען צווישען כינאַ און יאַפּאַן קענען אויס־וואַקסען צוליב'ן אינצידענט, אַז אַ כינעזישער דאַמ־פער האָט בעשאָסען אַ יאַפּאַנישע שיף נעבען טאַקיאָ.

איטאַליען וועט לעבען בשלום מיט פראַנקרייך

רוים, 21 (ספּ. טעל.)

דאָס קומען פון איטאַליענישען אַמבאַסאַדאָר פון פּאַריז קיין רוים נאָך דעם געשפּרעך, וועלכען ער האָט געהאַט מיט'ן פּרעמיער בלום, ווערט דאָ קאָמענטירט אויף אַ פיערליכען אופן פאַר פראַנק־רייך. די פּרעסע זעהט פאַר אַ מעגליכקייט פון צו־זאַמענאַרבייט און פריינדשאַפט נישט קוקענדיג דער רויף, וואָס פאַר אונטערשיידען עס טיילען אַפּ די ליטוערס פון פראַנקרייך מיט דעם פאַשיסטישען רע־זשים.

פּראָגראַם פון צווייטען וועלט-קאָנגרעס

פון יוד. קאָמבאַטאַנטען אָרגאַניזאַציעס

ווין (יט"א) דאָס אַרבייטס-פּראָגראַם פון דעם צווייטען וועלט-קאָנגרעס פון יודישע קאָמבאַ־טאַנטען-אָרגאַניזאַציעס, וואָס קומט פאָר אין ווין פון 27-טען יוני ביז'ן 4-טען יולי, איז איינגע־טיילט געוואָרען אין פיער גרויסע קאָמיסיעס, מיט מעהרערע סוב-קאָמיסיעס לויט פאָלגענדער טיילונג: ר) אינערליך-יודישע אַנגעלעגנהייטען, ב) פראַגען פון די יודישע קרעגסטעמפערס-אָרגאַניזאַציעס, ג) אויסער-יודישע אַנגעלעגענהייטען און ד) אַנטי-סעמיטישע אַנגריפען. דער קאָנגרעס וועט געעפענט ווערען שבת-צו-נאַכטס (דעם 27-טען יוני) נאָך אַ פייערליכען גאָטעסדינסט.

דער ערשטער זעלנער

פון דער נייער עסטרייכישער אַרמעע אַ יוד

ווין (יט"א) דער ערשטער טאָג פון רעק־רוטען-פּאָבאָר אויפ'ן יסוד פון נייעם עסטרייכישען געזעץ וועגען דער בונדעס-דינסט-פליכט (מיליטער-פליכט) האָט געגעבען אַן אינטערעסאַנטען רעזול־טאַט: דער ערשטער עסטרייכישער בירגער, וואָס איז אָנערקענט געוואָרען דורך דער פּאָבאָר-קאָמיסיע אַלס מיליטער-פעהיג, איז אַ ווינער יוד מיט'ן נאָמען אַדאָלף אַבעלעס. די ווינער צייטונגען פאַר־עפענטליכען דאָס בילד פון דעם דאָזיגען ערשטען עסטרייכישען זעלנער פון דער נאָכמלחמה-צייט, וועלכער ווערט אין ערפילונג פון זיין בירגער־פליכט גערופען צום וואָפען.

די יודען זענען די שולדיגע...

שאַרפער קאַמף אין דער רומענישער פּרעסע

בוקאַרעשט, 21 (ספּ. טעל.)

צווישען דער נאַציאָנאַליסטישער פּרעסע בראש מיט דער „אוניווערסול" און דער לינקער פּרעסע בראש מיט „דימינעאַטאַ" ווערט זייט עטליכע טעג געפיהרט אַ שאַרפע פּאָלעמיק. די רעכטע פּרעסע שרייבט, אַז די צייטונגען „דימינעאַטאַ" „אַדעוועראול" און „לופּטאַ", וועלכע זיי רופען אַן יודישע, שטעהען אין דער שפּיץ פון דער קאָמוניס־טישער פּראָפּאַגאַנדע און שטעהען אין דינסט פון מאָסקווע. די לינקע פּרעסע ווידער שרייבט, אַז די רעכטע צייטונגען האָבען זיך פאַרקויפט היטלערן, אין רעזולטאַט פון דער דאָזיגער פּאָלעמיק זענען צו־שלאָגען געוואָרען עטליכע יודישע רעדאַקטאָרען דורך קוזיסטישע כוליגאַנען, די לינקע צייטונגען זענען עפענטליך פאַרבּרענט געוואָרען אין בוקאַרעשט און אין די פּראָווינץ־שטעט.

בוקאַרעשט, 21 (ספּ. טעל.)

היינט אינדערפריה איז אין בוקאַרעשט פאָרגע־קומען אַ צוזאַמענשטויס צווישען די אָנהענגער פון דעם צייטונג „אוניווערסול" און די לינקער צייטונגען „אַדעוועראול" און „דימינעאַצאַ". ס'איז גע־קומען צו אַ שיסעריי, בעת וועלכען איין פּערזאָן איז דערהרגעט געוואָרען און 3 פאַרוואונדעט.

פּראָקלאַמירט די ארץ-ישראל-וואָך

צוזאַמענפאָהר פון די ציוניסטישע צענטראַל-קאָמיטעטען און פּאַרטיי-ראַט

גרויסע רעדע פון דוד בן-גוריון

וואַרשאַ, 21 (טעלעפאָניש)

די פּאַלעסטינאַ-וואָך, וואָס איז פּראָקלאַמירט גע־וואָרען דורך אַלע ציוניסטישע גרופּירונגען, האָט זיך היינט געעפענט מיט אַ גרויסען צוזאַמענפאָהר פון די צענטראַלע קאָמיטעטען און פּאַרטיי־ראַטען פון אַלע ריכטונגען. צום צוזאַמענפאָהר איז אויך געקומען דער פאָרזיצער פון דער ציוניסטישער עק־זעקוטיוו אין ירושלים דוד בן-גוריון.

בן-גוריון האָט געהאַלטען אַ רעדע, אין וועל־כער ער האָט אָנגעוויזן, אַז די עקאָנאָמישע לאַגע אין ארץ־ישראל איז איצט אַ שווערע, שווערער ווי זי איז געווען ווען עס איז ביז איצט. דער יו־דישער ישוב איז אָבער גענוג שטאַרק אויסצוהאַל־טען דעם קריזיס. ווען דאָס וואָס קומט איצט פאָר אין ארץ־ישראל וואָלט פאָרגעקומען מיט 4—5 יאָהר צוריק, וואָלט שוין לאַנג אַלץ געהאַט צוזאַ־מענגעבראָכען.

ליידער, האָט בן-גוריון ווייטער געזאָגט, גי־בען זיך די יודען אין דער גאַנצער וועלט נישט אָפּ קיין גענויען חשבון פון דער לאַגע און פאַרשלעפּן מיט'ן פאַרשטאַרקען די הילף פאַר'ן ישוב. די אַראַ־בער ווילען דעם ישוב אויסהונגערן, אָבער געווי־נען די מלחמה וועט דער, וועלכער וועט האָבען שטאַרקערע נערווען.

נאָך בן-גוריון האָבען גערעדט אינזש. רייס (רעכטע פּועלי־ציון), הרב ניסענבוים (מזרחי), ד"ר טאָמליב, ד"ר טאַרטאַקאָווער א. א.

פון יצחק גרינבוים איז אָנגעקומען אַ דע־פּעשע, אין וועלכער ער בעדויערט, וואָס ער האָט נישט געקענט קומען קיין פּוילען.

צום סוף פון דעם צוזאַמענפאָהר זענען אָנ־גענומען געוואָרען 2 רעזאָלוציעס: צו אונטערשטי־צען די ציוניסטישע עקזעקוטיוו און אין אַלע איהרע אונטערנעהמונגען און צו שאַפען אַ ספּעציעלען פאָנד אויסצוגלייכען די שאָדענס, וואָס דער ישוב האָט געליטען צוליב די אַראַבישע אָנפאַלען.

אין טעאַטער „נאָוואָשטשי" איז פאָרגעקומען אַ גרויסער מיטינג, אין וועלכען ס'האָט זיך בעטייליגט דער חשוב'ער גאַסט.

בן-גוריון איז אַרויסגעטרעטען מיט אַ גרויסען רעפעראַט וועגען דער לאַגע אין ארץ־ישראל. ער האָט נישט געמאַכט קיין סוד דערפון, אַז די לאַגע איז אַ זעהר שווערע. דאָס וואָס איצט זענען פאָרהאַן וועגן'גער יודישע מתים וו בעת די גע־שעהענישען אין 1929 איז נישט קיין בעווייז, אַז די געשעהענישען זענען שוואַכערע פאַרקעהרט, זיי זענען פיל שאַרפערע. די אַראַבער מאַכען דעם לעצטען פּרוב אינגאַנצען אונטערצוברענגען דעם ישוב. זיי האָבען נישט קיין טענות צו די יודען, וועלכע געפינען זיך איצט אין ארץ־ישראל, זיי וואָלטען אפילו בעשטאַנען, אַז ס'זאָלען צוקומען נאָך יודען, זיי האָבען אָבער מורא פאַר דער יודישער מעהרהייט אין דער צוקונפט. ס'זעיען שוין אפילו פאָרגעקומען אונטערהאַנדלונגען איז די אַראַבער האָ־בען פאַרלאַנגט, מ'זאָל זיי אָנגעבען אַ צאָהל יודען וועלכע זאָלען זיך געפינען אין ארץ־ישראל. מ'האָט זיי געענטפערט, אַז אין 10 יאָהר אַרום קענען זיין אין ארץ־ישראל 10 מיליאָן יודען, אין 15 יאָהר אַרום קענען שוין דאָרט זיין 15 מיליאָן יודען. אויף דעם קען מען נישט איינגעהן.

בן-גוריון האָט אויך גערעדט וועגען דעם יודישען נצחון פון דער דעבאַטע אין ענגלישען פּאַר־לאַמענט די לאַגע איז אָבער אַ שווערע און מען דאַרף אויסדויערען.

לויה פון דיכטער לייב מלאך אין פּאַריז

פּאַריז. נעכטען זונטאָג איז פאָרגעקומען די לויה פון אונזער פאַרשטאָרבענעם מיטאַרבייטער דיכטער לייב מלאך.

מיט דער לויה האָט אָנגעפיהרט אַ ספּעציעלער לויה-קאָמיטעט, וואָס איז געשאַפען געוואָרען דורך די לינקע פּועלי־ציון אין פּאַריז. אינ'ם קאָמיטעט זענען אויך געווען פאַרטרעטען יודישע שריפט־שטעלער און זשורנאַליסטען.

ביים אָפענעם קבר האָט געהאַלטען אַ רעדע דער עבריהמטער פראַנצויזישער קריטיקער בענ־זשאַמין קרעמער.

קיין פּאַריז איז דער דיכטער ל. מלאך געקו־מען מיט אַ וואָך צוריק צוזאַמען מיט זיין פרוי. מלאך איז געקומען פון בעלגיען, פון וואַנען ער האָט געזאָלט אָבפאָהרען קיין ראַטען־רוסלאַנד. אָבער צוליב די לעצטע געשעהענישען אין פראַנקרייך איז מלאך געבליבען אין פּאַריז אויף אַ קורצער צייט. מיט עטליכע טעג צוריק איז מלאך פּלוצלינג קראַנק געוואָרען. דער ערשטער דיאַגנאָז איז גע־ווען אַ קריזיס פון אַפּענדיסיט. ל. מלאך איז אין אַלגעמיין געווען אַ מאַן פון פעסטען געזונד. אויף מאָרגען איז איהם טאַקע שוין געגאַנגען בעסער. די היץ איז אָפּגעפאַלען. 24 שעה האָט אַזוי גע־דויערט אין מלאך האָט שוין געזאָלט אַרויס אין גאַס. פּלוצלונג אָבער איז איהם געוואָרען ערגער. מען האָט איהם אָפּגעפיהרט אין ראָטשילד־שפּיטאָל און ער איז גלייך אָפּערירט געוואָרען. און ווייטער האָט זיין צושטאַנד זיך שנעל פאַרבעסערט. דינסטאָג אינדערפריה איז איהם שוין געווען פיל בעסער. אָבער מיטוואָך האָט זיין צושטאַנד זיך שטאַרק פאַרערגערט. אַ בויך - ענטצינדונג: האָט זיך בע־וויזען. מלאך איז געווען פאַרלוירען... די פרוי, די נאָהענטע פריינד האָבען מיט פאַרצווייפלונג צוגע־קוקט זיך צו מלאך'ס לעצטע מינוטען. דאָנערשטאָג דריי נאָכמיטאָג איז דער אַלעמאָל אַזוי קרעפטיגער מונטערער מלאך געשטאָרבען.

ראַדיאָ - פּראָגראַם

מאָנטאָג, דעם 22-טען יוני

6.03 מוזיק (פּליטען), 6.23 אינפאָרמאַציעס, 6.33 גימנאַסטיק, 6.50 פּליטען, 7.20 ידיעות, 11 קאָנצערט, 11.57 צייט-סיגנאַל, 12.03 פּליטען, 12.50 הויזווירט־שאַפט. 1.05 מיטאָג-ידיעות, 3.27 לאָדזער בערזע, 3.30 ווירטשאַפטליכע ידיעות, 3.45 רעפּאָרטאַזש, 4 קאָנצערט פון דער וואַרשאַווער פילהאַרמאָניע, 5.30 לידער, 5.50 שמועס, 6.15 פּליטען, 6.20 קאָנצערט פון לייכטע מוזיק, 6.35 רעקלאַמע - קאָנצערט, 6.50 אַקטועלער שמועס, 7 זעלנערישע אודיציע, 7.30 „טענץ ביי פאַרשידענע פעל־קער" — פּאָרטעפּיאַן - רעציטאַל, 8 מוזיק. אודיציע. 8.30 פעליעטאָן. 8.45 אָווענד-ידיעות, 8.55 אַקטועלער שמועסען, 9 דועטען און לידער, 9.30 קאָנצערט, 10 ספּאָרט-ידיעות, 10.15 מוזיק פון דער לאָדזער „זשעמ־יאַנסקאַ". 10.55 לעצטע ידיעות און קאָמוניקאַטען.

Dr. med. L. Berman

צעגעלניאַנאַ 15. טעל. 149-07

ספּעציעל־אַרצט פאַר מענער - שוועכע-בע האַנדלונג און סעקסועלע בעראַטונג

נעמט אָן פון 8—11 און פון 4—8 אָווענט.

זונטאָג פון 9—1 פאַרמיטאָג

פאַר אומבעמיטעלטע — לעטשניצע-פּרייזען

Doktór Z.

HENRYKOWSKI

ספּעציעל-אַרצט פאַר מענער - שוועכע, ווענערישע און הויט-קראַנקהייטען

טראַוגוטאַ 9. טעל. 262-98

נעמט אָן פון 8—1 און פון 5—9 אָווענט

זונטאָג פון 9 פריה ביז 12.30 מיטאָג

פאַר אומבעמיטעלטע — לעטשניצע-פּרייזען

Lekarz Dentysta

Jakób Botwinik

נעמט אָן טעגליך פון 10 ביז 3 נאָכמ. אין דער לעטשניצע „פּאָמאָץ" רוג זגער־זשער און לימאַנאָווסקיעגאָ 1, טעל. 101-29 און פון 4—10 אָווענד אויף נאַרוטאָ־וויטשאַ 13. –::– צוגענגליכע פּרייזען פאַר אַרבייטסלאָזע – הנחה.

Dr.

Wołkowyski

ציגעל-גאַס 11, טעל. 238-02

ספּעצ. פאַר טריפּער, סיפיליס און הויט-קראַנקה. בעהאַנדלונג פון מענער-שוועכע

נעמט אָן ... ביי טאָג און 4—9 אָווענד

ארץ-ישראל אין איצטיגן מאמענט

פון אונזער ספעציעלן שליח סט. געלבארד

— 1. —

ווען מען קוקט זיך צו פון דער נאָהנט צו דעם ארבייטס-פּערנעהם אין ארץ-ישראל, ווען מ׳פאָהרט אדורך די הערליך איינגעווירטשאַפטע און בליהענדע יודישע קאָלאָניעס, וועלכע זענען ענטשטאנען אויף די בלאָטעס אדער אויף די בערגיגער מדבר, ווען מ׳אָבסערווירט דעם אונגעהויערן טעמפּא פון דער ענטוויקלונג פון די שטעט — פאַרגעסט מען, אז דאָס לאַנד איז נאָך אַלץ א געביט פון פערביטערטע ענגליש-אראבישע אדער יודיש-אראַבישע קאמפּפן, אז ס׳הערשט נאָך דער אויסנאהם-צושטאַנד, אז די בעפעלקערונג ווארט מיט שפּאנונג אויפ׳ן פיניש פון די בלוטיגע אורוהען, וועמענס ציינען ס׳איז פערניכטונג פון פּרדסים, שוואַרצע קוואַדראַטען פון פערברענטע פעלדער און... פרישע קברים אויף די בית-עלמינס. די יודען פון ארץ-ישראל, וועלכע האָבען איבערגעלעבט זייט 8 וואָכען שווערע טעג פון טרויער, קענען זיך נישט ערלויבען אויף קיין איבעררייס פון דער ארבייט. דער וועט-געיעג פון ארבייט דויערט אין גאנצען פערנעהם און איז די הויפּט-לאָזונג נישט נאָר פון די חלוצים נאָר פון דער גאַנצער בעפעלקערונג דעריבער אַרבייט מען אינטענסיווער ווי שטענדיג אויפ׳ן פעלד, דעריבער ווערן שנעלער אויפגעבויט וואוינונגס-הייזער און ס׳ווערען אראָפּגעלאָזען אין זאַמד די אייזען-בעטאָן-פונד... אונטער נייע בנינים אין די שטעטישע ישובים.

דאָס יודישע דארף און פערמע מוזען פערדאָפּלען זייער פּראדוקטיוויטעט, כדי צו בעפרידיגען די בעדערפענישען פון די שטעט, צו וועלכע עס פיהרט נישט צו קיין פּראדוקטען קיין שום אראבער, די שטאט מוז פּראדוצירען וואוינונגען, פון וועלכע ס׳איז א מאַנגעל צוליב דער כסדרדיגער כוואַליע פון אימיגראנטען.

איינע פון די חלוצות זאָגט אונז: „זאָלען מיר נישט בעקלאָגען אונזערע קרבנות, וואָס זענען געפאלען אויפ׳ן פּאָסטען, טויזענדער יודען זענען אָנגעקומען אין, נאָמען פון פרעמדע עניים אויף די אייראפּעאישע שלאַכט-פעלדער, קענען צעהנדליגער יודען פערגיסען זייער בלוט פאר׳ן אייגענעם פאַטערלאַנד. מיר זענען שטאָלץ פון אונזערע העלדען און זענען גרייט צו געהען אין יעדער שלאכט פאר אונזער זאך.

דאָס איז געווען אַן ענטפער אויף אונזער פראגע, צי די בעפעלקערונג איז נישט דערשלאָגען צוליב די געשעהענישען.

— דאָרט וואו ס׳זענען פערהאַן ישובים — זאָגט מיט א פעסטער שטים דער כלל-טוער, — מוזען אויך זיין בית-עלמינס, איהר געדענקט דאָך וואס דער מדרש דערצעהלט: א יונגעל האָט געפיהרט א בלינדען — דאָס יונגעל קען נישט דעם וועג, אבער דער אלטער געדענקט גוט דעם וועג נאָך פון די קינדער-יאהרען, נאָך יעדע עטליכע מינוטען פרעגט דער בלינדער צוליב אריענטאציע, דעם יונגעל צי ס׳איז נאָך ווייט צו דער שטאט, ענטפערט דאָס יונגעל, אז מ׳זעהט נאָר וועלדער. נאָך א געוויסער צייט פרעגט ווידער דער בלינדער זיין פיהרער וואָס ער זעהט: „נאָך ווייט צו דער שטאט, מ׳זעהט א וואלד און בית-עולם“ דאָס פנים פון אלטען איז אבער אויפגעלעבט געווארען, ענדליך, האָט דער אַלטער אויסגערופען מיט פרייד: ס׳דאַרף אַ בית-עולם, דאָ אין דער נאָהענט מוז זיין עפּעס א שטאָט. אויב ס׳איז פערהאן א בית עולם, מוזען אויך זיין מענשען“.

דער דאָזיגער משל האָט זיך איינגעקריצט אין מיין זכרון און מיר געטרייסט, בעת איך בין אדורכגעפאָהרען די פערניכטעטע געביטען און בית-עלמינס אין מאמענטען פון דעפּרעסיע.

אין פריהערדיגען בריף האָב איך געשריבען וועגען די איינדרוקען, בעת דער נאכט-אינספּעקציע אין יפו און אנ׳ענגלישען געפּאַנצערטען אויטא, צו-מאָרגענס האָב איך געזאָלט מיט דער ערלויבניש פון דער מאַכט בעזוכען ירושלים און בעזונדערס די אלט-שטאָט, וועלכע איז ארומגערינגעלט נישט נאָר מיט א הויכער שטיינערנער מויער, נאָר אויך א מויער פון אַראַבישער שנאה צום נייעם יודישען שטאָט-פירטעל. אין לעצטען מאָמענט ווען כ׳האָב זיך צוגעשטעלט צו דער בריטישער וואך און בין געווען גרייט אָפּצופאָהרען, האָט מען מיר ערקלערט, אַז די רייזע איז אין דעם מאָמענט צו געפעהרליך, ווייל מ׳האָט נאָר וואס געבראַכט צוויי שווער-פערוואונדעטע יודען, צו וועלכע אַראַבער האָבען גע-שאָסען פון די בערג. איך האָב רעזיגנירט, און ס׳-האָט זיך אָבער אַרויסגעשטעלט, אַז — נישט קוקענדיג אויף די אונרוהען — די פערבינדונג מיט ירושלים נישט איבערגעריסען געוואָרען, אלע אויטאָבוסען, לאַסט-וואַגען און פּריוואַטע וואַגענס האָבען זיך פערזאַמעלט אויף דער גרענעץ פון יפו און תל-אַביב, וואו זיי האָבען געבילדעט א קאראוואן, פון פאָרענט און פון הינטען זענען געפאָהרען צוויי לאַסט-אויטאָס מיט ענגליש מיליטער, בעוואַפענט מיט פּילעמיאָטען. אַזוי קומט פאָר די קאָמוני-קאַציע זייט א לענגערער צייט, און נישט נאָר אויף די דרום-וועגען, נאָר אויך אויף צפון פון פּאַלעסטינע דער וועג קיין ירושלים, וועלכער פיהרט דורך יואב דערבאַרע בערג-פערפעסטונגען, איז שוין נישט איין מאָל בעשפּריצט געוואָרען מיט בלוט פון די אדורכ-פאָהרענדע. נישט בעסער שטעלט זיך פאָר די זיכער-קייט אויפ׳ן וועג קיין חיפה, זעלטען ווער עס מאַכט אדורך די גאנצע רייזע מיט דער באַהן, אממייסטען זעצט מען זיך איבער אויפ׳ן וועג אויף אויטאָבוסען, דער באַהן-וועג פון תל-אַביב פיהרט דורך גרויסע אַראַבישע ישובים, דורך לוד א. א. אויף ביידע זייטען באַהן-ליניע שפּרייטען זיך פונאנדער עלענ-דע ליים-הייזלעך וואס האַלטען ביים איינפאַלען און וואָס דינען די אַראַבער אלס וואוינונגען, די אראַבער אין רויטע פעסקעס, אדער טורבאַנען פערזאַמ

לען זיך אויף יעדער סטאַציע, געהען צו נאָהענט צו די וואַגאָנעס, פּראָוואָצירענדיג די יודישע רייזענדע, די אַראַבישע יוגענד פיהרט זיך אויף לײַנ-זעוואָטע, לעגען איבער די הענד אויף א קריין וואָס בעדייט אַ קללה און נישט זעלטען וואַרפט מען אַ שטיין אין פענסטער, נישט קוקענדיג וואָס דער צוג ווערט קאָנוואָאירט מיט ענגליש מיליטער, ווען צו די פערזאַמעלטע דערנעהנטערט זיך אַ זעלנער, ענט-לויפען זיי אין פעלד, וואו ס׳פּאַשען זיך אין גאַנ-צע סטאַדעס די „אַרבייטסלאָזע“ קעמלען, אייזלען און מולען.

אונזער אויטא אין וועלכען ס׳געפינען זיך עטליכע שאָטישע זעלנער אין קליידלעך גייט שנעל אין דער צפון-ריכטונג, דער אויטא פאָהרט איבער׳ן אַספאַלט כמעט אָהן רויש. מיר מיירען אויס קאראַ-וואַנען יודישע אויטאָס ארומגעצוימען מיט דראָט, מ׳ מיירען אויס אראבער אויף מאַטאַציקלען, פער-דעקטע אראבערינס מיט שווארצע שאַלען, שמוציגע מיזולמענישע דערפער און ישובים און רייענע, בלי-הענדע יודישע קאלאניעס. מ׳דערקענט זיי באַל-לויט די סימעטריש-אויסגעשטעלטע בנינים און קאָ-ליריטע פּרדסים-קוואַדראַטען און פעלדער. איבער אונז קרייזען ארום מיליטער-אַעראָפּלאַנען, וועלכע אבסערווירען די בעוועגונג. מיר פאָהרען אריין אויף דער באַהן-סטאַציע טול-כרם, אויפ׳ן וואק-זאַל הערשט א לעבהאַפטע בעוועגונג. די שטרייקע-דע אַראַבער קוקען זיך צו צו די פּאַסאַזשירען, קיינער האָט אָבער נישט די דרייסטקייט צוצוגעהען צו די וואַגאָנעס, ווייל אויפ׳ן וואָקזאַל געפינען זיך אַנ׳ערך 100 זעלנער, די אַראַבער רעדען צווישען זיך, לעבהאַפט זשעסטיקולירענדיג, עטליכע אַראַבער יונגלעך פערקויפען, נישט קוקענדיג אויפ׳ן שטרייק „גזוז“ און אנדערע קאלטע געטראַ... פון יודישען אויסאַרבייטונג. די יודישע און אַראַבישע מאַשי-ניסטען און באַהן-בעאַמטע דערוווייטערען זיך נישט פון צוג, פון אנ׳אויטא-קארעטקע פיהרט מען ארויס פאַרוויי: 8 אַראַבער געשלאָסענע אין קייטען. זי וועלען פאָהרען מיט׳ן צוג ביז ע..., וואו ס׳געפינט זיך די צענטראלע ...מע, אַ לאַגער פייף שניידט אדורך די לופט. דער צוג ריהרט, אין דעם מאמענט פאַלט א שאָס פון דעם פילפארביגען אראבישען המון אין דער ריכטונג פון אָפּפאָהרענדען צוג, די זעלנער שפּרינגען ארויס פון אונזער אויטא און ש...טען אין המון, עפּעס א בעדואינער, אין א שוואַרצען כאלאט איז געפאַלען ווי א האָלץ אויף דער ערד, ער בעגיסט זיך מיט בלוט, מ׳האָט ביי איהם גע-פינען א רעוואָלווער, עטליכע אראַבער אין פעסקעס ווילען אָפּגעשלאָגען דעם פערוואונדעטען, זיי ווערען ארעסטירט.

פאל באנקור וועגען די פּראבלעמען פון איבער-רהיין און אביסיניען

אין נעכטיגען „אי. ק. צ.“ איז פערעפענטליכט אַנ׳אינטערוויאו, וואָס עס האָט געהאט דער דיפּלאָמאַטישער קארעספּאָנדענט פון דער „טראנסאָצעאַנער פּרעס“ מיט פאָל באנקור, וועלכען ער האָט געשטעלט אויסצופיהרען זיינע אנשויאונגען אויף פאָלגענדע פראגען: 1) פראנקרייכס בעציהונג צו דער פערוויקעלטער אינטערנאציאָנאַלער לאגע.

2) די וויכטיגסטע ענטוויקלונג פון די פויליש-פראנצויזישע בעציהונגען.

3) פראנקרייכס שטעלונג צו די פּראָיעקטען פון אַפּמאַכען ארום דעם מיטעללענדישען ים.

הגם פאָל באנקור איז נישט אריין אין בלום׳ס קאַבינעט, האָבען דאָך זיינע בעמערקונגען אלס ערשטער פראנצויזישער דעלעגאט אין דער פעלקער ליגע א וויכטיגע בעדייטונג.

„פראנקרייך — האָט געזאָגט פאָל באנקור — געהט ווייטער דעמזעלבען וועג, וועלכען זי איז שטענדיג געגאַנגען אין זשענעווע. מיט א נישט אָפּגע-שוואַכטער ענערגיע פּראָיעקטירט זי פּלענער פון קאָלעקטיווער זיכערקייט זיי שטרעבען צו פערשטאַרקען די קלויזולען פון פעלקער-ליגע-אָפּמאַך, ענטוועדער דורך זיין פּרעציזירונג, אָדער דורך שליסען רעגיאָנאַלע אָפּמאַכען, וואָס זאָלען ענטהאַלטען גענויערע פאָרמולירונגען פון טעקסט פון אָפּמאַך. איך שטעל פעסט און בעדויער, אַז דאָס רוב מלוכות בעציהט זיך נישט גינסטיג צו די דאָזיגע פאָרמולירונגען.

דער דיפּלאָמאַטישער קאָרעספּאָנדענט פון טראנ-סאָצעאַנישנאַל, שטעלענדיג די פראגע וועגען די פויליש-פראנצויזישע בעציהונגען האָט אָנגערופען דעם מיניסטער פאָל באנקור איינעם פון די בעדייטענדסטע איצטיגע פראנצויזישע מלוכה - מענער, ווי אויך איינעם פון די טרייעסטע פריינד פון פוילען.

פאָל באנקור האָט געענטפערט פּאָלגענדעס: „נאָר פון וואָרשעוער אינטערוויואָ“ קען איך אָנעהמען די בעדייטענדע שטעלונג, וואָס איהר טיילט מיר צו צווישען די מלוכה-מענער פון מיין פאָטערלאַנד. אָהן בעוואָרעניש ציטירענדיג בין איך מסכים אויף אייער פערזיכערונג, אַז איך בין איינער פון די געטרייעסטע פריינד פון פוילען. די דאָזיגע פריינדשאַפט, וואָס עקזיסטירט שוין זייט אַזוי לאַנג און איז שטענדיג אַזוי לעבעדיג, שטיצט זיך נישט נאָר אויף געפיהלס-מסקנות. אין מיין אונטערבראכענעם איבערצייגונג שטאַמט זי דערפון, וואָס פוילען צוליב איהר געאָ-גראפישער פערגאַנגענהייט, איהר געאָגראַפישער לאַגע, איהר איצטיגער מאכט און איהר ענטוויקלונגס-מעגליכקייט איז איינער פון די וויכטיגסטע עלעמענ-טען פון זיכערקייט אין אייראָפּא. די דאָזיגע פּאָלי-טישע טעזע האָב איך קיינמאָל נישט אויפגעהערט ארויסצוזאָגען, פערשפּרייטען און אָנווענדען אין דער פּראַקטיק“.

פאָל באנקור האָט אויסגעדריקט זיין לעבהאַפּ-טיגסטע צופרידענהייט פון די אדורכגעפיהרטע גע-שפּרעכען, אין שייכות מיט דער סטוויע פון דער פעלקער-ליגע אין לאַנד, מיטן פוילישען אויסערן-מיניסטער בעק וועגען די פּראָבלעמען פון דער פוי-ליש-פראנצויזישע בעציהונגען.

וואָס שייך די קלאַנגען וועגען אָפּמאַך פון די מלוכות אויף דעם מיטעללענדישען ים, וועגען וואָס דער דיפּלאָמאַטישער קאָרעספּאָנדענט פון טראנסאָצ-טיגענטאַל האָט איהם געשטעלט — האָט פאָל באנ-קור געענטפערט, אַז זיי בעציהען זיך צום פערזיש ערשט ווי פּראָיעקטען צום פּראָיעקט. „איך זאָג דערייבער צום „פּעדוויערען“ — האָט באנקור צוגעגעבען — ווייל איך וויל מיין ענטפער קלאָר פּרעציזירען. איך האַלט דעם פּאַקט פון די מיטעל-ים מלוכות פאַר א נויטווענדיגקייט. די דאָזיגע נויטווענדיגקייט פליסט אַרויס פון די בעדינגונגען, וואָס צווינגען אונז זיך צו בעגרעניצען מיט רעגיאָנאַלע אָפּמאַכען, ווייל אייראָפּא איז נאָך נישט רייף גענוג דערצו צו אַנ׳אַלגעמיינעם אָפּמאַך. די וועלט איז אָבער נאָך ווענינגער צוגעגרייט צו שליסען אַנ׳אַלגעמיינעם אָפּמאַך“.

„אין חעם פולשטענדיגען הסכם מיט די הער פלאַנדען און סאַראָ — האָט פאָל באנקור פער-דיגט זיין אינטערוויאו — האָבען מיר זיך דאָס פאַר גענומען, און איך האָב מיר דאָס פאַרגעשטעלט, פראנקרייך קען נישט פערנעהמען אַנ׳אַלגעמיינע שטעלונג אין די פּראָבלעמען, וואָס האָבען א כ׳ח דער זיכערקייט פון אייראָפּא. אין אַזעלכע פ... לען מוז זיך ענטשיידען אויף אַנ׳איינציגע איניציאַטיוו. חאָס איז די דרינגענדסטע נויטווענדיגקייט ווייל אין געגענפאַל וועלען מיר נישט אַרויסקריכן פון דער געפעהרליכער איצטיגער סיטואַציע. כ׳פּנה איז ענטשטאַנען צוליב צוויי פּראָבלעמען, ... בע איך פערזענליך וועל קיינמאָל נישט מסכים אונטער קיין שום בעדינגונגען צו צעטיילען, וועטען וואָס די פעלקער-ליגע ניט זיך נישט אָב ... געהעריגען חשבון. די דאָזיגע פּראָבלעמען ... איבער-רהיין און אביסיניען“.

וואס זאגט קערענסקי

וועגן דער רעגירונג פון פאלקס-פראנט אין פראנקרייך

די רעכטע אין פראנקרייך שרייען אָפּט, אַז דער בלום - עקספּערימענט איז נישט מעהר, ווי א קערענ-סקי-עטאַפּ אויפ׳ן וועג צו א קאָמוניסטישער רעוואָ-לוציע, אויך אין טייל לינקע קרייזען הערשט אַזאַ מיי-נונג. אמת, לעאָן בלום האָט אין אייטער פון זיינע רעדעס געענטפערט דערויף, אַז נאָך איהם וועט קיין לעניןאין פראנקרייך צו דער מאַכט נישט קומען. מען קען זיך בלויז ריכטען אויף א רייזיגער רעאַקציע נאָך איהם. דער רעכטער און אריסטאָקראַטישער „פי-גאַראָ“ האָט געמאַכט אַנ׳אינטערוויאו מיט קערענ-סקין אליין און האָט געפרעגט דעם שעף פון אמאָ-ליגען רוסלאַנד, צי ער זעהט אַנ׳עהנליכקייט אין דער איצטיגער לאַגע אין פראנקרייך, מיט דעם, וואָס עס איז אין זיין צייט געווען אין רוסלאַנד.

קערענסקיס ענטפער איז זעהר אַנ׳אינטערעסאַנ-טער. ער רעדט ארום די אַלגעמיינע לאַגע פון רוס-לאַנד אין יענעם פעריאָד און מאַכט צום סוף אַזאַ פערגלייך צווישען היינטיגען פראנקרייך און דעם רוס-לאַנד פון קערענסקי-פעריאָד. —

איך זעה מעהר אַ פּסיכאָלאָגישען פּאַראַלע-ליזם, ווי א טאַקטישען, מיט דעם, וואָס עס איז פאָרגעקומען ביי אונז; נו, און אַ חוץ דעם איז דאָך איצט אייער פאָלקס-פראָנט אין דער שכרות פונם זיג. דאָך פערשטעה איך די זאָרג פון אייערער בירגער. די פערזאָרגטקייט איז נישט צום אונטערשטיצען. כאָטש די וואָהר-שיינליכקייט פון אַנ׳אינסטאַלירונג פונם באָל-שעוויזם אין פראנקרייך איז ווידערגעשפּראָכען דורך אַנ׳איינגעקשניטענע אינדיווידואַליזם, דורך דער פערטיילונג פון די דאָרפס - אייגענטומס און די זיכערהייט, וועלכע עס האָבען נישט גע-קוקט אויף אַלעמען, קאָנסערווירט די מיטעל-קלאַסען.

ווי אַזוי אָבער האָט עס אין יענעם מאָמענט פון קערענסקיס הערשאַפט אויסגעזעהן אין רוסלאַנד?

ביי אונז איז אין 1917 שוין נישט געווען גאָרנישט פון אַדמיניסטראַטיווער אָדער פּאָלי-טישער אָרגאַניזאַציע. דער רעוואָלט פון די גוואַר-דיע - רעזערווען האָבען געבראַכט צו אַ פּראָ-גרעס פון אונדיסציפּלין אין דער אַרמעע, די פּאָליציי — מען האָט זי אפילו אַנדערש נישט געדאַרפט רופען ווי מיליץ, האָט פּשוט מעהר נישט עקזיסטירט. די רעגירענדע, אָהן שום מיטלען, — מען האָט זיי געדאַרפט אָנרופען קאָמיסאַרען — אָהן שום אונטערשיד. צי עס איז געווען דער קלענסטער פאַרשטעהער פון דעם אַדמיניסטראַטיווען אַפּאַראַט, פּונקט ווי די העכסטע ביי דער צענטראַל-מאַכט האָבען מעהר נישט געהאַט דעם מינדעסטען אויטאָרי-טעט; נישט געווען מעהר קיין אַטריבוציעס, קיין פעראַנטוואָרטליכקייט, קיין קאָמאַנדירונג, קיין שום עקזיסטירענדער כוח...

...כדי צו רעגירען, — קיין שום אינסטרו-מענט, קיין שום מעגליכקייט צו קענען ווירקען, גאָרנישט.

דאַן זאָגט נאָך קערענסקי וועגען דער פּסיכאָ... גישער זייט פונם פראַנצויזישען אַרבייטער און ... דעמאָלסדיגען רוסישען מוזשיק.

אייער (פראַנצויזישער) רעזשים דיספּאָ... מיט עלעמענטען פון אָרדנונג און פון אַ ... לידער פערטיידיגונגס - אָרגאַניזאַציע. אין ... צייט, ווען מיר די רוסישע רעגירונג האָט ... געהאַט קיין אויספיהר - יוגענדען. חוץ ... האָט די פראַנצויזישע קאָמוניסטישע פּאַ... צו צוליב אָפּאָרטוניזם, צו צוליב אַניאַי... כען קאָמפּלעקס וועלכען איך משפט נישט ... בורזשואַזע נייגונג, סוף כל סוף, איז זי ... מיליטאַריסטיש און איז אַניאָנהענגערין ... פרייהייט.

דער זשורנאַליסט שטעלט א לעצטע פראַג... רענסקין:

— כאָטש איהר זאָגט זיך אינגאַנצ... פון מאַכען די מינדעסטע אַנאַלאָגיע צו... אייער רעגירונג און דעם איצטיגען עקס... מענט אין פראַנקרייך, מיינט איהר אָבער ... אַז שעמאַטיזירענדיג און אָנהויבענדיג נאָ... בעטראַכטען די היפּאָטעזע, וועלכע לעאָ... האָט אויסגעשלאָסען, קען מען אָבער ... דאָך מיינען, אַז אַ לענין קען קומען אין ... רייך נאָך אַ קערענסקין ?

— אויסגעשלאָסען, און זאָגט עס טאַקע. י. סק...

שוועדישער פארלאמענט ווארפט אפ פארשלאג...

צו פערשאַרפען געזעצליכע בעשטימונגען געגען אויסלענדער

שטאָקהאָלם (יט"א). דער שוועדישער פּאַרלאַמענט האָט אָפּגעוואָרפען אַ רייה פאָרשלאָ-גען, וואָס זענען אריינגעבראַכט געוואָרען דורך די רעכטע גרופּירונגען און וואָס האָבען בעשטרעבט צו פערשאַרפען די שוועדישע געזעצען וועגען דער בעהאַנדלונג פון אויסלענדער. די פּראָיעקטען זע-נען געווען געווענדעט קודם-כל געגען פליטים פון דייטשלאַנד. דאַנעבען האָט דער פּאַרלאַמענט בעפולמעכטיגט די רעגירונג צו אונטערזוכען די מעגליכקייטען וועגען פערבעסערן די טעכנישע קאָנטראָל איבער דער איינוואַנדערונג פון אויס-לענדער. דער דאָזיגער בעשלוס דעקט זיך מיט דער שטעלונג פון דער יוריד... קאָמיסיע פאַרלאַמענט. וואָס האָט עמפּפוילען אָפּצווו... יעדען פאָרשלאַג, וואָס בעשטרעבט איינצופיה... ווייטערע בעגרענצונגען פאַר דער איינוואַנדער... פון אויסלענדער.

די טראַגעדיע פשיטיק פאַר'ן ראַדאָמער געריכט

פּרעזעס אַדאַם באַבקאָווסקי

אַדאַם באַבקאָווסקי

אַזוי הייסט דער פּרעזעס פון ראַדאָמער קרייז־געריכט. דער דאָזיגער נאָמען איז פון פריהער אין געווען בעקאַנט, דאָס פאַרנעמען א שטעלונג אַלס דער פיהרער, אַלץ אין דער שפּיץ־שטעהענ־דיגער פון אַ קרייז־געריכט — דאָס אַליין איז שוין אַ העכערע מדרגה, וואָס מאַכט דעם מענש בעוואוסט אָבער פּאָפּולער איז זיין נאָמען באַב־קאָווסקי געוואָרען אין פשיטיקער פּראָצעס, וואו ער פאַרנעמט דאָס בכבודיגע אָרט פון פאָרזיצענדער אין ריכטער־טריבונאַל, וועלכער משפּט דעם טראַ־גישען גורל פון א טאָג, וואָס הייסט 9־טער מערץ 1936.

א סך נעמען זענען אויפ'ן פשיטיקער פּראָ־צעס אַרויס מיט א הילכיגען קלאַנג. דאָס זענען נעמען פון בעשולדיגטע, פון אַדוואָקאַטען, וואָס זענען געטיילט אין צדדים. אויף זיי איז אפשר נישט אַזאַ ווינדער, וואָס זייערע נעמען זענען אויס־געוואַקסען צו אַזאַ פּרסום. זענען זיי דאָך די, וועלכע האָבען דירעקט, צי אומדירעקט דעם פּראָ־צעס אַרויסגערופען זענען זיי דאָך די, וועלכע זע־נען יעצט די צענטראַלע פיגור אַרום וועלכער דער גאַנצער פּראָצעס דרעהט זיך. פאַרשטעהט זיך, צו קודם כל איז דער בעשולדיגטער און אַזוי אויך זיין פאַרטיידיגער, דער ערשטער וואָס איז פאַר־אינטערעסירט צו לאָזען הערען וואָס העכער זיין שטים, אַז ער איז אומשולדיג. איז זיך דען צו ווינדערן אויף א שלום לעטקא, צי א לייזער פעלד־מאַן, וואָס זייערע נעמען זענען געוואָרען א קלאַנג, וועלבע איז זיך אויך נישט צו וואונדערן אויף אַ איעוויטש צו אַ לינדעמאַן, וועלכע זענען בזעלה געוואָרען אַ נאָ מיט איינמאָל אַרויף אויף דער ערשטער פּרעסע. מילא דער לאָדזער קאָוואַלסקי איז אַלד געקומען מיט „אַנ'אויסגעאַרבייטע" מאַרקע. ער איז שוין פון לאַנג א „בעריהמטע" פּערזענ־ליכקייט. קיין ראַדאָם איז ער געקומען, כדי צוצו־געבען נאָך מעהר גלאַנץ זיין נאָמען. אויף די אַלע איז, ווי געזאָגט, קנאַפּ דאָ וואָס זיך צו וואונדע־רען. ס'איז בלויז א רבותא אויף א ריכטער, וואָס שטעהט אַבסאָלוט ווייט פון דעם אינטערעסען־קרייז פון די צדדים, און וועלכער איז גענצליך אויסגע־שטעלט פון זייער גדר, אַז ער זאָל דווקא שטילער־הייט זיך איינקויפען אַזא גוטען און נאָבעלען נאָ־מען. ס'געהער באמת צו די זעלטענהייטען, אַז אַ ריכטער, וועלכער העט מעהר אויפ'ן פּראָצעס זאָל נישט רעדען, זאָל גראַד מיט זיין בלויזער טאַקטיק וועלכע ער זועט אַן אין דער צווישען צייט פון רעדען און רעדען, זאָל זיך ערווערבען אַזאַ שבח און אַזאַ אָנערקענונג.

און אַזאַ ריכטער איז דער פאָרזיצער באַב־קאָווסקי. די זשורנאַליסטען פון דער פּרעסע, וואָס זיצען גאַנץ אָפט אין די גרויסשטעטישע געריכ־טען, האָבען פשוט נישט קיין ווערטער פון לויב פאַר איהם, זיי שילדערען איהם אין די איינדריקען פון זייערע צייטונגען אין די שענסטע פריהלונגס־פאַרבען.

און ס'איז טאַקע ווירקליך אַזוי, פאָרזיצענדער באַבקאָווסקי פאַרדינט עס כשר און עהרליך. דאָס זענען נישט קיין קאָמפּלימענטען, נאָר טרעפליכע אָבשאַצונגען פון א מענש מיט אַ סך חוש פאַר געזעץ און מיט אַ סך וואַרימע מענשליכע געפיהלען. ער זיצט אין דערמיטען האַלט אין דער האַנד די וואָג־שאָל פון משפּט און קוקט מיט קלאָרע און קלוגע אויגען אויף יעדען זכות, אָדער חוב, וואָס ווערט דאָרט אַרויפגעלעגט אַזוי פון קטיגור און אַזוי פון סניגור.

ווען מען זיצט אין דער געביידע פון סיימיק אויפ'ן גרויסען פשיטיקער פּראָצעס, מוז דער ער־שטער בליק פאַלען אהין צו דער ריכטער־טריבונע און זיך אָפּשטעלען אויף דעם פּאַטריאַרכאַלען פּנים פון פאָרזיצענדען. עס שלאָגט פון דאָרט אויפ'ן גאַנצען זאַל א דרך־ארץ. זיין יעדעס וואָרט טרעפט אין ציל. קלינגט שטרענג, בעפעהלעריש, ווי דאָס געזעץ אַליין וואָלט גערעדט, אָבער זיין שטימע, הגם עטוואָס היי[זעריג]ליך, עהנליך א ביסעל צו אַ באַס, ווערט געדעמפּט, איינגעהאַלטען און געפּאַסט, דער טאָן זאָל נישט זיין צו שטאַרק, נישט אָב־שרעקעוודיג, בעגלייט פון מילדע אויסדריקען, צאַר־טע ליבליכע שטריכען אויפ'ן פּנים, וואו ציטערניש בעוויזט זיך א דינער, קוים־בעמערקבאַרער אָבער פיל־זאָגענדיגער שמייכעל; א שמייכעל, וואָס מוסרט און בעליידיגט נישט, וואָס שטראָפט און בעט באַלד איבער.

אַזוי ווייזט אַן פאָרזיצענדער באַבקאָווסקי, דעם אַדוו. קאָוואַלסקי, באַיעוויטש, צי אַנ'אַנדערען פון דער ענדעקישער חברותא, אַז זייערע פראַגען זענען נישט אויפ'ן געהעריגען פּלאַץ. זיי פּרובען אָפּאָ־נירען, אָבער זיי ווערען באַלד ענטוואָפענט פּאָלשטענ־דיג פון די אייזען־פעסטע אַרגומענטען פון פאָרזי־צענדען, אַז זיי קענען מעהר נישט ענטפערען און זעצען זיך אוועק געטראָפענע און אפשר בעליידיגטע, וואָס דאָס וואַכזאַמע אָפענע אויג פונ'ם געטרייען היטער פון געזעץ האָט זיי געפּאַקט ביים קליינעם שמאָלען פּורטקעלע, וואו זיי האָבען געוואָלט דורכ־שמוגלען א ביסעלע, כאָטש א קליין ביסעלע קאָנט־ראַבאַנד אין דער פאָרם פון זייטיגע פראַגעלעך מיט געוויסע כוונות, עס פאַרדריסט זיי, אָבער זיי מוזען בויגען דעם קאָפּ פאַר דעם עהרווירדיגען מאַן, וואָס האַנדעלט לויט'ן דין. זיי זענען איהם מוחל, ווייל ער איז גערעכט. ער מאַכט זיי שווייגען מיט'ן כח פון געזעץ, אָבער גלייכצייטיג איז עס א אָבפּרישונג אויף די געשלאָגענע געמיטער פון די יודישע אַנ־וועזענדע, וואָס דערפיהלען מיט זייער עמפּפינדליכען פיל־געפּרובטען אינסטינקט, אַז דערמיט זענען אָב־געשלאָגען געוואָרען די שפּיציגע פיילען פון די שונאי ישראל, וועלכע האָבען געוואָלט אריבער־שפּרינגען דורך סטראַטעגיש קאָמבינירטע הינטער־וועגען די מעטע, די שוץ־וואַנד פון געזעץ.

עס טרעפט זיך דאָס זעלבע מיט'ן צווייטען צד — מיט'ן יודישען, וועלכער וויל דווקא נישט אַטאַ־קירען, אַנגרייפען, נאָר פאַרטיידיגען, בעשיצען, און פונדעסטוועגען געפינט איין פּרעזעס באַבקאָווסקי, אַז עס איז נישט געהאַלטען אין די ראַהמען פון דער געריכטליכער פּראָצעדור און ער מאַכט ווידער אויפמערקזאַם מיט'ן זעלבען דיוק. אָבער מילד און איידעל, ווי ער וואָלט געלערנט און איבערגעבע־טען. דאָ זענען ווידער צופרידען די ענדעקישע אַד־וואָקאַטען, וואָס אַ דאַנק דער געזעצליכער געריכטס־פאַרשריפט קומען נישט די יודישע אַדוואָקאַטען ברייטער צום וואָרט, וואָס האָט געקענט אפשר פאַר־שאַטען. און אויך די יודישע אַדוואָקאַטען זענען עס מקבל באהבה. ווייל דין איז דין.

און דאָס אַלץ נעמט זיך דערפון, וואָס פאַר'ן פאָרזיצער באַבקאָווסקי ליגט אָפען דאָס געזעץ־בוך, אין וועלכען ער קוקט אַריין מיט דורכדרינגליכע בליקען צווישען די שורות און פאַרטיפט זיך און וויל געפינען די טעמים פון די אויפגעשריבענע בוכשטאַ־בען פון געזעצגעבער. ער האַנדעלט טאַקע לויט דין אָבער ער איז דערביי גרויגדליך תופס די כוונה פון דאָזיגען דין און ער פאַרשטעהט דערפאַר אויסגע־צייכענט וואו און ווען איינצושטעלען דעם דאָזיגען געזעצליכען גרעניץ־סלופּ צווישען די צדדים, אין פלוג איז עס געזעץ, שטרענגער דין, אָבער ער צילט אַזוי טרעפליך, אַז דער רעזולטאַט איז דווקא מיט רחמים — אויסצומיידען די שטרייט־קייטען און די צורייצטע געמיטער, וואָס שטעהען גרייט צו א אָפּענסיווע.

און אין דעם שטעקט טאַלאַנט, שכל הישר און איבער אַלעם טיפע מענשליכקייט, קרישטאַל־ריינע־קייט און פיין־געפיהל. נישט ווייניגער טאַלאַנט ווייזט ער אַרויס ביים פאַרהערען די עדות, מ'זעהט, אַז ער איז א פּסיכאָלאָג, אַ מענשען־קענער. ער לאָזט זיך אַראָב צו יעדען פון זיי רעדט אויף זיין שפּראַך, געפינט באַלד אַ וועג צו איהם און ער ער־וואַרבט זיך צוטרוי ביים עדות, וועלכער דערצעהלט, וואָס ער ווייסט און ווי אַזוי ער פאַרשטעהט דאָס און יענץ. פּרעזעס באַבקאָווסקי, איז א מאַן, וואָס איז ראוי אַז עס זאָל רוהען דאָס געזעץ אין זיין האַנד. ער לאַווירט עלאַסטיש און טאַקט־פול צווי־שען דראַסטישע און קאָמפּליצירטע סיטואַציעס, צווישען וואָלקען און בליץ און לאָזט זיי ביידע נישט צו־פיל אַרומכאַפּען די ווענד פון געריכט. ער געהט אין דערמיט און האַלט אַ גלייכגעוויכט אין דער האַנד נישט לינקס, נישט רעכטס, נישט צו־פיל הייס, נישט צוקאַלט, נאָר גלייכער, פּשוט און דער עיקר איז ביי איהם ס'זאָל האַרמאָנירען דער מידת הדין מיט'ן מידת הרחמים.

ביז אַהער איז אַלץ גוט, פּרעזעס באַבקאָווסקי ערפילט זיין גרויסע מיסיע בשלימות און עהרענ־ווירדיג, אָבער דעם אורטייל קען מען פונדעסטווע־גען נישט פאָראויסזעהען. מיר זעהען בלויז די ענטוויקלונג, אָבער נישט די געבורט. היינט קען מען נאָך נישט פאָראויסזאָגען קיין בעשטימטעס. עס איז נאָך נישט דער סוף. איבעריגענס דעצי־דירט ביים אַרויסגעבען אַנ'אורטייל דער אחר רבים להטות לאמיר גלויבען, אַז עס וועט פאַלען א משפּט צדק.

מ. הערץ

קאַגאַנאָוויטש פאָדערט צו פאַרשנעלערן די בויאונג פון ביראָ־בידזשאַן

די טעריטאָריע פון דער יודישער אויטאָנאָמער געגענד זאָל פאַרגרעסערט ווערען

מאָסקווע (יט"א) קומענדיג צוריק פון דער יודישער אויטאָנאָמער געגענד האָט לאַזאַר קאַגאַ־נאָוויטש, די ווירטיגסטע פּאָליטישע פיגור נאָך סטאַלינ'ען, ווי בעוואוסט, געהאַט אַ לענגערען געשפּרעך מיט פיהרענדע טוער פון „קאָמזעט" און פון דער רעדאַקציע „עמעס". אויפ'ן לעצטען פּלענום פון אוקראַאינישען „אָזעט" האָט ש. דימאַנט־שטיין, פאָרזיצער פון צענטראַלען „אָזעט" איבער־געגעבען בקיצור דעם אינהאַלט פון דעם דאָזיגען געשפּרעך, פון וועלכען עס איז צו זעהען קאַגאַנאָ־וויטשעס גרויסען אינטערעס פאַר ביראָ־בידזשאַן.

דאָס ערשטע, וואָס קאַגאַנאָוויטש פאַרלאַנגט, איז שנעלערע טעמפּען אין בעזעצען און בעהער־שען די געגענד. עס דאַרף אויסגעאַרבייט ווערען אַ 5־יעהריגער פּלאַן פון בעזעצען און בעהערשען ביראָ־בידזשאַן. איצט זענען דאָרט פאַרהאַן אַרום 16 טויזענד יודען, אָבער שוין אין די נאָהענטע יאָה־רען דאַרף געשטעלט ווערען די פראַגע וועגען 100 טויזענד יודען פאַר דער געגענד.

ווייטער האָט קאַגאַנאָוויטש אָנגעוויזן אויף דער נויטווענדיגקייט אויפצוהויבען דאָס לעבענס ניוואָ איג'ם ביראָ־בידזשאַנער דאָרף צום ניוואָ פון דער שטאָט, ווייל אין יודישען דאָרף בעזעצט זיך אַ גרויסער טייל יודישע איינוואוינער, מענ־שען פון אַ פערהעלטנישמעסיג הויכער קולטור, מיט פיל העכערע פאָדערונגען ווי ביי דעם געוועהנ־ליכען דאָרפישען איינוואוינער. ער האָט אויך אָנ־געוויזען אויף דער דיספּראָפּאָרציע צווישען דער צאָהל איינוואוינער אין שטאָט און אין דאָרף. די לאַנדווירטשאַפט אין דער יודישער אויטאָנאָמער געגענד, האָט ער אונטערגעשטראָכען, דאַרף זיך ענטוויקלען שנעלער ווי ביז איצט, ווייל אָהן אַנ'־אייגענער דערנעהרונגס־באַזע וועט די געגענד קיינ־מאָל נישט קענען ענטוויקלען זיך ווי געהעריג. די יודישע קאָלכאָזען פון ביראָ־בידזשאַן דאַרפען טראָגען דעם כאַראַקטער פון „אַגראָשטעט".

לויט דעם אויסגעאַרבייטען פּלאַן וועט יעדער ישוב בעשטעהן פון 100 הויפען פאַר 400 נפשות, יעדע קאָלכאָז־פאַמיליע וועט בעקומען אַ בעזונ־דער הויז מיט 9 קוואַדראַט־מעטער וואוין־שטח אויף יעדען מיטגליד פון דער פאַמיליע, אַ האַלבען העקטאַר ערד ביים הויז פאַר אַ גאָרטען. אין יעדען ישוב וועט געבויט ווערען אַ רייה קאָמונעלע געביידעס, ווי קינדער־גאָרטנער, קינדער־יאַסלעס, א שול, אַ לייהען־שטוב, אַ מעדיצינישער פּונקט מיט אַ הויז פאַר קימפּעטאָרינס, אַ לאַנדווירטשאַפט־ליכע לאַבאָראַטאָריע און א פּאַרק.

דימאַנטשטיין האָט אויך אינפאָרמירט דעם פּלע־נום, אַז עס איז געשטעלט געוואָרען די פראַגע וועגען פאַרגרעסערען די טעריטאָריע פון דער יו־דישער אויטאָנאָמער געגענד און אַז די פראַגע וועט הכּסט־וואַהרשיינליך געלעזט ווערען פּאָזיטיוו, עס האַנדעלט זיך וועגען איינשליסען אין דער געגענד דעם בורייער ראַיאָן דעם קוילען־צענטער, וואָס וועט האָבען אַ קאָלאָסאַלע בעדייטונג פאַר דער ענטוויקלונג פון ביראָ־בידזשאַן. דער קאָמיסאַריאַט פאַר דער שווערער אינדוסטריע איז שוין מסכים צו דעם פּלאַן מיט דעם בעדינג, מען זאָל איהם צוזאָגען, פאַרזיכערען אַרבייטס־קראַפט, ספּעציאַליסטען, טעכ־נישע הילף א. א. וו.

נאָך דער חתונה

ערצעהלונג־בריף פון ק. מיכאל.

טייערע ליזע!

דו פרעגסט מיך אין דיין בריף, צי איך בין גליקליך אין מיין פאַמיליען־לעבען?

ווייס איך נישט, וואָס איך זאָל דיר זאָגען, טייערע. איך בין געוואוינט פון קינדער־יאָהרען צו זאָגען דיר דעם גאַנצען אמת. אַזוי אויך איצט. איך וויל זיין אויפריכטיג און אָפענהאַרציג מיט דיר. אָבער אַ מאָדנע זאַך: עס קומט מיר אויס עפּעס אַזוי ווי איך אַליין וואָלט נישט געוואוסט דעם ריינעם אמת.

צי איך ווייס טאַקע נישט? צי כ'האָב מורא פאַר איהם, פאַר דעם אמת?

דו קענסט נישט מיין מאַן, מיין לעאָנען. איך קען איהם דיר פאַרשטעלען: ער איז אַ פאַרשוין! פרויען פאַרקוקען זיך אויף איהם, אַ שלאַנ־קער אַזאַ, א הויכער, אַ בילד־שעהנער, ווי אין [illegible]. צוליב אָט דער שעהנקייט זייבער איז ער פיל פאַרנומען מיט זיך. ווען ער שטעהט איבער פאַר'ן שפּיגעל און מעסט אָן פּעדאַנטישע קראַוואַטען און קען נישט בעשליסען וועלכען זיי ער זאָל אָנטון, הויב איך אָן... הויב איך אָן צו בעדויערען וואָס ער איז אַזאַ שיינער, און עס קומט מיר עפּעס אויפ'ן זינען יענער נישט־שיי־נער, דאָרינקער מאָריס, וועלכער פלעגט זיך שפּילען מיט אונז אין אונזער קינדהייט, און אַלע פלעגען שפּאַסען, אָנרופענדיג איהם מיין חתן, ווייל ער איז געווען פאַרליבט אין מיר: ער האָט געשפּילט און געטאַנצט בלויז פאַר מיר...

יאָ, לעאָן איז א שעהנער מאַן, ליזע, טייערע, שעהנקייט איז א טויטע זאַך. שעהנקייט דאַרף מען [illegible] בעלעבען בעגייסטערען, אַריינהויכען אין איהר א נשמה... און די איז אַזוי נישט שטענ־[illegible], די בייט זיך אַזוי לייכט. ווען לעאָן בייזערט זיך, נישט צו דערקענען זיין פּנים פאַר־קרימט זיך און ער ווערט העסליך אַבשטויסענ־דיג־מיאוס. איך שרעק זיך פאַר איהם אין יענע מינוטען.

לעאָן האָט ליב אָרדנונג, פּינקטליכקייט. ער האָט זיך ליב אָבצוגעבען מיט באַלעבאַטישקייט, מיט דער שטוב. ער וועט דיר בעסער פון יעט־וועדער באַלעבאָסטע פאַרבעטען די בעט, אָדער צוגרייטען סאַלאַט. און דאָס איז מיר זייער נישט אָנגענעהם, נישט אָנגענעהם מסתם, דערפאַר, וואָס אין מיין פאַרשטעלונג האָט „מענליכקייט" קיין שום שייכות נישט מיט „באַלעבאַטישקייט". איך האָב מיר אַלע מאָל פאַרגעשטעלט מענער גאַנץ אַנדערש ווי לעאָן איז אַצינד.

איך, בין מסתם, זעהר נאַאיוו. דו ביזט גע־רעכט, ווען דו האָסט מיך גערופען „ציגעלע", לע־אָן זאָגט אויך, אַז איך בין זעהר נאַאיוו. ער בעראַט זיך מיט מיר קיינמאָל נישט וועגען אַנ'־ערענסטע פראַגע און ער רעדט צו מיר, ווי א הערוואַקסענער רעדט צו א קינד. אָבער, ליזע! אָט דערין שטעקט מיין הויפּט־ספק. צי האָט ער נאָר בכלל עפּעס אייגענס, אָריגינעלעס, אָדער אַלץ איז פּראָמדס, נאָכגעמאַכט איבער־פלעכליך? למשל, איך האָב בעמערקט, אַז ער פאַר־שרייבט זיך אַלע פליגענדע ווערטלעך און גע־דאַנקען, וואָס ער הערט. צו וואָס טוט ער דאָס? איך האָב עס נישט פאַרשטאַנען, ביז כ'האָב איינ־מאָל געהערט ווי ער האָט אימיצען איבערגע־חזרט א פרעמדע חכמה..

איך האָב געקאָנט לעאָנען פאַר דער חתונה מעהר ווי א יאָהר צייט. אָבער, באַט. מיינער? וואָס ווייסען מיר, יונגע מיידעלעך, וועגען יענע יונ־געלייט, וואָס דרייען זיך אַרום אונז? געוועהנליך קומען זיי צו אונז יום־טובדיג, מיט שאָכטע־לעך שאָקאָלאַד, צי מיט לעבעדיגע בלומען. זיי בעהמען אונז אין טעאַטער און אין רעסטאָראַן, פיהרען אויס יעדען קלענסטען פאַרלאַנג אונזע־רען. רעדען בלויז וועגען אָנגענעהמע זאַכען — וועגען ליבע און פּאָעזיע. די אויגען זייערע פינק־לען טרוימעריש..

ערשט ווען זיי ווערען אונזערע מענער, פּערק־מען זיי די ליפּען בשעת מיר דערלאַנגען זיי אַ חשבון פון דער שניידערקע צי פון'ם קצב, זיי ווייסען אַלעמאָל, אַז ביי דעם און דעם געהט אוועק ווייניגער געלד אויף דער ווירטשאַפט און אַז די אָדער יענע פרוי איז א בעסערע באַלע־באָסטע..

וואָס ווילען זיי פון אונז, ווען זיי האָבען חתונה? איך האָב מורא צו זאָגען — בעקוועמ־ליכקייט.

ס'איז בעקוועמער צו האָבען אַ היימישען טיש אידער צו עסען אין אַ רעסטאָראַן; עס איז בע־קוועמער צו האָבען זיין ווייב, אידער עטליכע, — און ביליגער אויך!!.. גאָט בעהיט, איך צוויי־פעל, חלילה, נישט, אַז לעאָן איז געווען פאַרליבט אין מיר (אַז נישט טאָ פאַרוואָס - זשע האָט ער אויסגעקליבען מיך און נישט קיין אַנדערע?). איך מיין נאָר, אַז אויך אָט די ליבע האָט זיך אויס־געשיילט פון דעמזעלביגען אומבעוואוסטזיניגען גע־פיהל — „בעקוועמליכקייט". פּשוט, ער איז גע־קומען אין אַזא צושטאַנד, אַז ער האָט געדאַרפט חתונה האָבען, האָט ער זיך דערפאַר פאַרליבט (און נישט פאַרקעהרט).

וואָס ווייסען מיר, נאַאיווע מיידלעך, וועגען מאַן־ און ווייב־לעבען? קיינער לערענט אונז דאָס נישט, קיינער רעדט נישט דערפון. די ביכער דערצעהלען אויך גאַרנישט און אין טעאַטער פאַלט אַראָפּ דער פאָרהאַנג..

וואָס פיל איך צו לאָגען, ווען ער דריקט מיך אין זיינע אָרעמס? איך דערמאָהן זיך דאַמאָלס אַ מעשה'לע, וואָס איך האָב געלייענט קינדערווייז — א מעשה'לע וועגען א פאַרכישופ'טער פּרינצעסין וואָס א פּרינץ האָט איהר מיט א קוש בעפרייט פון בייזע כישוף־מאַכערס פאַרשטיינערטען שלאָף.

אָט די מעשה'לע פאַרסמט אונז, יונגע מייד־לעך, הרג'עט אונז אוועק. די מעשה'לע וואָלט מען געדאַרפט פאַרביטען צו לייענען. מיר זעהען פּרינצען, וואָס אין דער ווירקליכקייט זענען זיי נישטאָ, און מיר שטעלען זיך פאַר קושען, וואָס בלויז אין אַנ'אויסגעטראַכטע מעשה'לע זענען זיי מעגליך.

די פּרינצען זענען נישט שולדיג, וואָס מיר זע־נען נאַאיוו, וואָס מיר טראַכטען פון פאַנטאַס־טישע מעשה'לעך בשעת זיי קושען אונז. די פּרינ־צען זענען בכלל נישט שולדיג אין קיין זאַך. זיי ווייסען וואָס זיי ווילען. נאָר מיר, די יונגע פּרינ־צעסינס, האָבען זיך אויסגעוועבט עפּעס דאָרט חלומות וועגען ליבע און חתונה — און דער־נאָך וויינען מיר דורך די נעכט שטילערהייד, לעבען דעם פרידליך־כראָפּענדיגען פּרינץ...

וואָס פעהלט מיר? לעאָן איז מיר טריי. איך האָב אַלע בעקוועמליכקייטען, איך קען זיך רע־כענען פאַר א גליקליכע. בין איך אָבער גליקליך אין דער ווירקליכקייט?

אָדער אפשר איז בעסער טאַקע דאָ, אויף דער שטעלע, איבערצורייסען דעם בריף, ווי מען לאָזט אין טעאַטער אַרונטער דעם פאָרהאַנג?

איך ווייס וואָס דו וועסט זאָגען, דו וועסט אוודאי זאָגען, אַז איך בין נישט גענוג פאַרליבט אין לעאָנען, אַז ווען מען האָט ליב, קריטיקירט מען נישט. אָבער, טייערע ליזע! וועגען וועלכען לעאָנען רעדסטו? יענער, וועלכער פלעגט מיר אין די פריהמאָרגענס ברענגען בלומען, איז דאָך געווען גאָר אַנ'אַנדערער! אָדער אפשר דאַרף דאָס טאַקע גאָר אַזוי זיין? איז עס אַזוי געווען אויך ביי דיר? שרייב מיר, איך בעט דיך.

דיין מינע

פּ. ס. — ווייסט אפשר וואָס עס איז געוואָרען מיט יענעם קליינינקען, נישט־שעהנעם מאָריס, וואָס פלעגט זיך מיט מיר שפּילען קינדווייז? איך פרעג עס גלאַט אַזוי..

דער לעבענס-וועג פון מאַקסים גאָרקי

מאַקסים גאָרקי—אַלעקסעי מאַקסימאָוויטש פּיעשקאָוו — איז געבוירען געוואָרען דעם 16 מערץ 1868 אין ניזשני נאָווגאָראָד, אין דער פאַמיליע פון אַ טאַפּעטען-קלעבער. נאָכ'ן טויט פון זיין פאָטער איז ער צו 4 יאָהר געוואָרען אַ יתום און איז אויפגעצויגען געוואָרען ביי זיין זיידע קאַשירין, וואָס האָט געהאַט אַ פאַרבעריי-אַנשטאַלט. צו 7 יאָהר האָט ער זיך אָנגעהויבען צו לערנען אָבער באַלד איז ער קראַנק געוואָרען און האָט אַוועקגעוואָרפען די שולע און האָט שוין קיינמאָל מעהר נישט אין זיין לעבען בעזוכט אַ שולע. זיין גאַנץ וויסען האָט ער שפּעטער דערגרייכט דורכ'ן זעלבסטבילדונג.

צו 10 יאָהר האָט גאָרקי פערלוירען זיין מוטער און זייט דאַן הויבט זיך אָן זיין וואַנדערן. אין 1878 האָט ער געאַרבייט אין אַ שיך-מאַגאַזין און אין אַ יאָהר שפּעטער האָט מען איהם אָפּגעגעבען אין דער לערע צו אַ צייכנער. גאָרקי איז פון איהם אַנטלאָפען און האָט זיך איינגעאָרדענט אַלס אַ געהילף פון קוכער אויף אַ שיף, וואָס האָט קורסירט אויף דער וואָלגע, דער קוכער סמורי האָט געשפּילט נישט קיין קליינע ראָלע אין זיין ענטוויקלונג, וועקענדיג ביי איהם די לוסט צו לייענען. אינגיכען איז אָבער אַלעקסעי צוריקגעקומען צו זיין זיידע, האָט זיך פערנומען מיט כאַפּען און פערקויפען פייגעל, געאַרבייט ביי אַ צייכנער, שפּעטער אין אַ געשעפט פון הייליגע בילדער און שפּעטער איז ער געוואָרען אַ מאָלער פון הייליגע בילדער. אין 1883, צו 15 יאָהר האָט ער געדינט אַלס סטאַטיסט אין אַ טעאַטער אויפ'ן יאָהרמאַרק אין ניזשני נאָווגאָראָד. זומער אין 1884 איז גאָרקי אַוועקגעפאָהרען פון ניזשני קיין קאַזאַן זיך לערנען און דאָרט הויבט זיך אָן דער צווייטער פעריאָד פון זיין לעבען. אָנצוקומען אין אַ שולע איז איהם נישט געלונגען. אָהן מיטלען צו לעבען האָט ער פּרובירט זיך צוצוגלייטען אַלס דאָרפס-לעהרער און דאַן איז ער אָנגעקומען אין אַ בייגעל-בעקעריי אויף דריי רובעל אַ חודש, שפּעטער האָט ער געאַרבייט אַלס סטרוזש און גערטנער ביי אַ גענעראַלס אַ פרוי, אין 1885 טרעט ער איין אין אַ טעאַטער־כאָר און צום סוף איז ער געוואָרען אַ געהילפס-בעקער.

גאָרקי האָט שפּעטער צוגעגעבען אַ זעהר גרויסע בעדייטונג די דאָזיגע יאָהרען פון זיין לעבען ווען עס האָט זיך אויסגעבילדעט זיין וועלט אנשויאונג און עס האָט זיך ענטוויקעלט זיין כאַראַקטער, ווי זענען גענוי בעשריבען אין זיין אויטאָביאָגראַפיש ווערק „מיינע אוניווערזיטעטן". אָבער צו יענער צייט האָט זיך דער קורס פון די דאָזיגע אוניווערזיטעטן נישט לייכט אָנגעקומען. אין 1887, אַלט זייענדיג 19 יאָהר, האָט גאָרקי מיד פון דער שווערער אַרבייט און נויט געפּרובט בעגעהן זעלבסטמאָרד.

צו יענער צייט האָט גאָרקי זיך דערנעהנטערט צו דעם ראַדיקאַלען און רעוואָלוציאָנערען קרייז פון צווישען די סטודענטען, אָפיצערען און אַרבייטער, וואָס האָט פערענדיגט גאָרקי'ס פּאָליטישע ערציהונג.

ער האָט געדינט אַלס באַהן-סטרוזש אויף דער באַהן, דערנאָך אַלס אויפזעהער.

אין זומער 1887 קומט גאָרקי, וועלכער איז שוין אַלט 20 יאָהר צוריק קיין ניזשני, וואו עס הויבט זיך אָן דער דריטער פעריאָד פון זיין לעבען. ער בעקומט אַרבייט ביים אַדוואָקאַט לאַנין, וועלכען ער פערדאַנקט זעהר אַ סך פון זיין קולטורעלער ענטוויקלונג. ער קומט זיך ווידער צוזאַמען מיט רעוואָלוציאָנערען און ער ווערט אַרעסטירט.

אין אַ יאָהר שפּעטער קענט זיך גאָרקי מיט דעם בעקאַנטען שריפטשטעלער קאָראָלענקאָ וועמען ער ווייזט זיין פּאָעמע „דאָס ליד פון אַלטען דאָמב". אָבער דער דאָזיגער ערשטער ליטעראַרישער פּרוב איז נישט געווען קיין געלונגענער און גאָרקי הויבט אָן צו וואַנדערן איבער רוסלאַנד, ער קומט ביז טיפליס, וואו ער אַרבייט אין די באַהן-וואַרשטאַטען און קומט זיך ווידער צוזאַמען מיט דער ראַדיקאַלער שטודירענדער יוגענד און אַרבייטער.

אין טיפליס אין 1892 איז פערעפענטליכט געוואָרען גאָרקי'ס ערשטע ווערק, אין דער טיפליסער צייטונג „קאַווקאַז" איז אָפּגעדרוקט געוואָרען די ערצעהלונג „מאַקאַר טשודראַ". זייט דאַן הויבט זיך אָן גאָרקיס ליטעראַרישע טעטיגקייט. ער קומט צוריק קיין ניזשני און אין צייטונג פון דער וואָלגאַ-געגענד, בעווייזען זיך אַלס עפטער זיינע ערצעהלונגען. ער פערעפענטליכט אַ רייהע ערצעהלונגען, אין יאָהר 1898 קאָרעספּאָנדירט ער זיך מיט אַנדרעיעווען, ער ווערט קראַנק אויף שווינדזוכט, מיט דער דאָזיגער קראַנקהייט האָט ער שפּעטער צו קעמפען דאָס גאַנצע לעבען, ער פאָהרט קיין יאַלטאַ וואו ער טרעפט זיך מיט טשעכאָווען.

ווען גאָרקי איז אין 1899 צום ערשטען מאָל געקומען קיין פּעטערבורג איז ער שוין געווען שטאַרק פּאָפּולער אין יענער צייט האָט ער זיך אויך בעקענט מיט טאָלסטאָיען, וועלכער האָט געהאַט אַ איינפלוס אויף זיין ווייטערדיגע ענטוויקלונג.

אין 1901 שליסט זיך גאָרקי ווידער אָן אין דער רעוואָלוציאָנערער בעוועגונג, זיין אַנטייל אין דער דעמאָנסטראַציע ביים קאַזאַנער סאָבאָר און דאָס ערשיינען פון זיין „ליד פון שטורם-אָנזאָגער" רופען אַרויס רעפּרעסיעס מצד דער צאַרישער מאַכט, אין סעפּטעמבער 1901, נאָכ'ן אָפּזיצען אין תפיסה ווערט ער אַרויסגעשיקט אין אַרזאַמאַס אונטער פּאָליציי-אויפזיכט, ווען די אַקאַדעמיע פאַר וויסענשאַפט וועהלט אויס אין יאָהר 1902 גאָרקי'ן אַלס עהרען מיטגליד און די רעגירונג אַנולירט די דאָזיגע וואַהל זאָגט זיך אויך טשעכאָוו און קאָראָלענקאָ אָפּ פון דאָזיגען כבוד. אין דעם יאָהר איז גאָרקי'ס פּיעסע שוין אויפגעפיהרט געוואָרען אין קינסטלערישען טעאַטער און אויך אין ווין און בערלין.

זיין פּאָפּולאַריטעט וואַקסט נישט נאָר אין רוסלאַנד נאָר אויך אין אייראָפּאַ, ער ווערט איבערזעצט אין אַלע אייראָפּעאישע שפּראַכען און זיינע ווערק רופען אַרויס אַ ברייטע קריטישע ליטעראַטור. צום סוף פון דעמזעלבען יאָהר געהט אין קינסטלערישען טעאַטער זיין פּיעסע „נאַ דנע", וועלכע איז אין משך פון איין יאָהר ערשיענען אין 14 אויפלאַגען.

זייט 1904 האָט גאָרקי אָנגעהויבען צו פערעפענטליכען קאָלעקטיווע זאַמעלשריפטען „זנאַניע", נישט איבערגעריסענדיג גלייכצייטיג דעם בונד מיט די רעוואָלוציאָנערע קרייזען. אָנהויב 1905 ווערט ער אַרעסטירט און אויף אַנדערהאַלבען חדשים איינגעשלאָסען אין פּעטראָפּאַוולער פעסטונג, וואָס האָט אַרויסגערופען פּראָטעסט מאַניפעסטאַציעס אין גאַנץ אייראָפּאַ.

אין יאַנואַר 1905 איז גאָרקי אַוועקגעפאָהרען פון רוסלאַנד. נאָך אַ רייזע אין אַמעריקאַ וואו ער איז אַרויסגעטרעטען אויף מיטינגען מיט דער אויפפאָדערונג צו שטיצען די רוסישע רעוואָלוציע, האָט ער זיך בעזעצט אין איטאַליען אויף דער אינזעל קאַפּרי וואו ער האָט געוואוינט אַלס פּאָליטישער עמיגראַנט אין משך פון 22 יאָהר, קומענדיג נאָר צייטענווייז קיין רוסלאַנד.

אין דער צייט האָט זיך גאָרקי דערנעהנטערט צו די פיהרער פון דער סאָציאַל דעמאָקראַטישער בעוועגונג, וואָס האָבען שפּעטער געשפּילט אַ וויכטיגע ראָל אין דער רוסישער רעוואָלוציע, הויפּטזעכליך צו לענינען און לונאַטשאַרסקין.

אין יענער צייט איז אין די צייטונגען אין רוסלאַנד דורכגעגאַנגען אַ ידיעה, אַז דער פּאָליציי דעפּאַרטאַמענט זוכט אַ געוויסען מאַלער-אַרבייטער אַלעקסעי פּיעשקאָוו אין קלאַמערען איז געווען צוגעגעבען: דאָס מיינט מען דעם בערימטען שריפטשטעלער מאַקסים גאָרקי.

צום ערשטען מאָל איז גאָרקי צוריקגעקומען קיין רוסלאַנד אין 1913, נאָך דער פּאָליטישער אַמנעסטיע. צו יענער צייט האָט ער פערענדיגט זיין אויטאָביאָגראַפישע דערצעהלונג „קינדהייט". ער האָט זיך בעזעצט הינטער פּעטערבורג אין פינלאַנד, וואו עס האָט איהם איבערראַשט די פעברואַר רעוואָלוציע. פון פעברואַר ביז אָקטאָבער האָט גאָרקי אַרויסגעוויזען אַ געוויסע וואַקלעניש, נישט האָבענדיג קיין צוטרוי צו דעם זיג פון דער רעוואָלוציאָנערער מאַסען בעוועגונג, ער האָט מורא געהאַט פאַר'ן גורל פון דער קולטור, ער האָט זיך געשראָקען פאַר בלוטיגע קרבנות. די דאָזיגע וואַקלענישען האָבען זיך אַרויסגעוויזען אין זיינע אַרטיקלען אין דער צייטונג „נאָוואַיאַ זשיזן", וואָס ער האָט אַרויסגעגעבען פון 1917 ביז מערץ 1918. אין איינעם פון זיינע אַרטיקלען האָט ער אַרויסגעזאָגט דעם געדאַנק, עס וואָלט געווען אַ פאַטאַלער טעות תיכף צו פּראָקלאַמירען די סאָוויעטען אַלס דעם איינציגען אָרגאַן פון דער רעוואָלוציאָנערער מאַכט.

אין דער צווייטער העלפט פון 1918 געהט גאָרקי פולשטענדיג איבער אויף דער זייט פון באָלשעוויקעס.

1921 איז ער אַוועקגעפאָהרען קיין אויסלאַנד וואו ער איז געבליבען ביז 1927, אָפּגעבענדיג זיך אינגאַנצען ליטעראַרישער אַרבייט, צו די 60 יעהריגען יובילעאום איז גאָרקי צוריקגעקומען קיין רוסלאַנד, וואו ער איז אויפגענומען געוואָרען מיט אַ געוואַלדיגען ענטוזיאַזם.

דעם לעצטען פעריאָד פון זיין לעבען, 1918 ביז 1936, האָט גאָרקי געווידמעט דער פּובליציסטיק, פערעפענטליכענדיג אַ ריזיגע צאָל אַרטיקלען פּראָפּאַגאַנדירענדיג די באָלשעוויסטישע אידעען. ער האָט רעדאַגירט דעם זשורנאַל „אונזערע דערגרייכונגען" און אָרגאַניזירט אַ זשורנאַל פאַר שרייבער אויטאָדידאַקטען.

ווי אַזוי איך האָב זיך דערוואוסט, אַז איך בין „טויט"

פון רודאָלף זאַסלאַווסקי.

מאָנטאַג, דעם 8טען 9 אין דער פריה. עס גיסט אַ רעגען און עס גלוסט זיך ליגען אין בעט און פאַנטאַזירען... איך טראַכט מיר אַזוי: ווען איך בעקום פלוצלונג אַ טעלעגראַמע פון אַמעריקאַנער קאָנסול, אַז מיינער אַ ריימער קרוב אין אַמעריקע איז געשטאָרבען און מיר איבערגעלאָזט אַ ירושה פון אַ 3—4... און פאַר וואָס טאַקע נישט די 18 מיליאָן דאָלאַר. ס'איז נאָר נישט אַזוי פיל אין אַמעריקע. אַ מענשעלע, וואָס פערמאָגט 18 מיליאָן הייסט נאָך נישט אַזאַ גרויסער עושר. און איך וויל טאַקע בפירוש 18. אַם רעה, טראַכט איך, וואָלט איך אַראָפּגעפאָהרען קיין וואַרשע... וואָרט, וואָס הייסט פאָהרען? און אַ וויזע? דו ביסט אַ שוטה, אַז מען פערמאָגט 18 מיליאָן, פעטשט מען שוין אַ וויזע.

אין וואַרשע וואָלט איך באַלד צונויפגענומען אַלע אַקטיאָרען פון גאַנץ פּוילען, אפילו בעצאָהלט מאָרים שוואַרצען מיט זיין טרופּע פאַר אַ חודש „יאַשע קאַלב", כדי אַלע זאָלען קומען צום באַנקעט און זאָלען מיט זייערע אייגענע אויגען זעהען די 2—3 הונדערט טויזענד.... נישט גילדענס נאָר טאַקע דאָלאַרען, און מוחל געווען די עוולה, וואָס מען לאָזט מיך ליגען אין דעם דאַנציג. איך מאַך פערשידענע קאָמבינאַציעס, וואוהין איך וואָלט נאָך פאָהרען געפאָהרען. פלוצלונג מען קלאַפּט. „אַריין!" קיינער גיט קיין ענטפער נישט. כ'הער מיך בעסער צו. דאָס קלאַפּען איז אַ שטיל רוהיג קלאַפּען, נישט ווי אַמאָל פון דייטשען בריף-טרעגער, וואָס קלאַפּט שטאַרק און ביז איך זאָג איהם „אַריין", שרייט ער שוין מיט זיין באַסאָווען קול: „מייען, ה' זאַסלאַווסקי, בריף". דאָס קלאַפּען איז געווען אַזוי איידעל, מיט דרך-ארץ. יאָ, טראַכט איך: זאַסלאַווסקי, ס'איז אמת, ביסט געוואָרען אַ מיליאָנער.

איך כאַפּ אַרויף אויף זיך מיין מאָרגען-כאַלאַט און מיט גרויס הדר-ארץ, ווי עס פּאַסט פאַר אַ גרויסען אַרטיסט און הערצו נאָך אַ מיליאָנער, עפען איהם די טיר.... פלוצלונג הער איך אַ אויסגעשריי: געוואַלד! יודען! געוואַלד! איך קוק מיך אַרום: עס ליגט אַ לאַנגער מענש, אויסגעצויגען אויף דער ערד און חלש'ט. איך וואַרף דעם מענשען הין און צוריק.

קוים קוים בעוועגט ער מיט די ליפּען: שוין שוין, אפּי.... שוין שוין אפּי... איך שלעפּ דעם לאַנגען מענשען אריין צו מיר אין שטוב, ער קוקט אויף מיר מיט אויסגעגלאָצטע אויגען. איך פרעג ביי איהם, וואָס איז געשעהען? און ער גאָר די ווערטער: „שוין שוין אפּי...." וויינט און לאַכט און וויינט. פלוצלונג שיסט דער לאַנגער מענש אויס מיט אַ געלעכטער. איהר ווייסט פון גאָר נישט? ניין, זאָג איך. לחלוטין גאָר נישט? איי אַ סימן, אַז איהר וועט לאַנג לעבען. וואָס איז דאָס פאַר אַ משל, ליבער לאַנגער, פרעג איך? כ'וועל אייך זאָגען דעם גאַנצען אמת. ס'איז אין דער צייטונג מיט גרויסע אותיות אָפּגעדרוקט, אַז איהר זייט געשטאָרבען פון אַ הארץ-שלאַג. וואָס?! און מעהר קען איך קיין וואָרט נישט רעדען!

איך קוק מיך אַרום אין אַלע זייטען. וואָס קוקט איהר? רופט זיך אָפּ דער הויכער. איך האָב אייך געמיינט, אַז כ'וועל אייך טרעפען ליגען אויף דער ערד, איבערגעדעקט מיט אַ שוואַרצער טוך און מיט ליכט צו קאָפּענס.

איך קען שוין נישט הערען, וואָס דער „לאַנגער" רעדט. איך כאַפּ אויף גיך אַרויף די מלבושים און לויף. נישט פיהלענדיג קום איך אין דעם באַקאַליי געשעפט אויף בריטער גאַס, וואו אַ הייזעריגער יוד איז דער באַלעבאָס און בעקומט שטענדיג די ערשטע צייטונג פון וואַרשע. עס שרייען דאָרט יודען. ברוך מחיה מתים! — שרייען אַלע אויס אין קאָראָהאָר און דער הייזעריגער יוד רעדט נישט און דערלאַנגט מיר די צייטונג צוטעגריט, איך זאָל נישט דאַרפען זוכען, און פאַר מיינע אויגען שווימען גרויסע אותיות:

„דער אַקטיאָר רודאָלף זאַסלאַווסקי איז געשטאָרבען".

איך לויף אַרויס אויפן גאַס, כ'דערזעה מיין ברודער שלמה און איך שריי אויס: ווייסט די נייעס, רודאָלף זאַסלאַווסקי איז געשטאָרבען! פון גרויס בחר פון מיין אויסגעשריי דערלאַנגט ער אויך … כאַפּדעם געשריי: וואָס? מיר גייען צו איהם, … בערוהיגט זיך בוידע אביסעל און ער דערציילט … אַז מען איז שוין מיט דער „בשורה" ביי איהם … וועגן, נאָר ער האָט נישט געגלויבט. אין דער … צייט קומט אריין אַ מיידעל מיט פערוויינטע אוי… און דערציילענדיג מיך צולאַכט זי זיך שטאַרק … לויפט אַהיים. איך לאָז מיך גיין אַהיים. אויפן … צען ווען שטעלט מען זיך אָפּ און מען קוקט … מיר. איינער דערשרעקען זיך, אַנדערע לאַכען … זאָגט: ברוך מחיה מתים.

טעלעפאָנען האָבען בעקלונגען אַזש פון … ווייל זונטאָג האָט מען מיך דאָרט נאָך געזען … לעבעדיגען. איך קום אַהיים, אַ פולע שטוב … מענשען, עס ליגט אויפן טיש די צייטונג. איך … שוין מיין קורצע ביאָגראַפיע. די טיר פון מיין … מאַכט זיך נישט צו ביז 8 אין אָוונט. מענשען … מען און קוקען און גייען אַוועק. מיין ברודער … קומט, ווייזט מיר אַ דעפּעשע פון זיין שוואָגער … מיט זיין פרוי, וואו עס שרייבט זיך בזה הל… „מיר פיהלען מיט דיין גרויסען צער, זיי געטרייסט… איך וויל זיך „מענשלען", אָבער טרעהרען שטיק…

איך לויף אוועק אין „יודישען קלוב". דער … לעפאָן רוהט נישט קיין מינוט: וואָס הערט מען … דעם שוישפּילער זאַסלאַווסקי.

די גאַנצע נאַכט מאָנטאָג בין איך אויף די … אַזוי ווי איך וואָלט געוואַרט אויף עמיצען, … חלילה אויפן מלאך המות, ווייל ביי אַזאַ געוואַ… שאַנד ווי איך גנפען מיך דווקא איצט, האָט אַ … המות נישט וואָס צו טאָן.

ערשט מאָרגען דינסטאָג, אַז איך האָב געלעזען אין די צייטונגען, אַז מען לייקענט אָפּ די … מיין „טויט", האָב איך מיך בערוהיגט און … בען אַ בריף אין אַרטיסטען-פאַראיין, געזאָגנגען דעם גרונד, פון וואַנען עס שטאַמט די … מעשה און לאַמיר האָפען, אַז... און דאָס וואָס … ווילען זאָגען, אַז עס איז מיין אייגענע שטיקעל … בייט, צוליב „רעקלאַמע", האָבען זיי אַ טעות. … מוזט רעקלאַמע קען קיין טרינען נישט … וואָס דיען? איך בין געווען טשעקאַוועס און … געהן, וואָס מען וועט שרייבען נאָך מיין טויט? … האָב איך זיך אויך פאַרגעשטעלט! אָבער דעם … מוז איך מודה זיין:

ווען איך האָב געלייענט, וואָס מען האָט … שרייבען וועגען מיר, האָב איך מיר געטראַכט: … וואָס איך בין נישט געהן „טויט" נאָך אַ פאָר … כדי צו זעהן די גאָר גרויסע באַמיהעס מיט … פון מיינע חברים אַקטיאָרען, רעזשיסאָרען, … מענשען און פון אַ פאָר ליבעס, שייך צו זאָגן … אַ שאָד, אַ גרויסער שאָד.

כ'מוז מודה זיין, אַז איך בין „געשטאָרבען" … אַ באַהעלפער, נישט ווי „אַ גרויסער אַקטיאָר" … די צייטונגען שרייבען. פערפאַלען, אַ גרויסער … מיאָר בין איך פערבליבען, די צייטונגען האָבען … געשריבען און אַפּלייקענען קען מען עס נישט. … מיטן „טויט" שפּילט מען זיך נישט. קורץ, … האָב שוין אַזאַ מזל: ווענען וואָס איך קלער … מקויים ווערען. איך האָב טשוואָסט און נישט … מאָל געכאַפּט מיט אַקטיאָרען, אַז נאָך מיין … וועט מען מיר נאָכזאָגן גרויסע שבחים און … האָ עס זיך אַרויסגעוויזען, און דערפאַר מאַקע … איך, אַז איך וועל נאָך בעקומען די 18 מיליאָן … שוהער ביי וואָס איהר ווילט נאָר אליין, מיינע … עהרער, פריינד, גוטע ברידער, חברים און חב… און גלאַט יודען, וואָס האָבען נישט איינמאָל … זאָגט אַ רוח זיין טאַטען, דעם זאַסלאַווסקי'ן … שפּילט ער: אַזוי ווי איך בעקום נאָך די פּעסע … פון די 18 מיליאָן, שמאַרב איך אויף חדר אַ… טרייבט עם מיר...

דאַנציג, יוני, 1936.

קורצע אויפקלערונגען פון אַקטועלע רעכטליכע פראַגען

לאָקאַל - שטייער

פון דער פליכט צו צאָהלען לאָקאַל-שטייער זענען בעפרייט לאָקאַלען אין וועלכע ס'ווערען געפיהרט נישט בלויז האַנדווערקערייען אויפ'ן סמך פון האַנדווערקער-קאַרטען, נאָר בכלל אַלע אַרט אינדוסטריע-אונטערנעהמונגען.

אין דעם פאַל איז מאַסגעבענד דער אינדוסטריע אָדער אַרבייטס-פּאַטענט אָהן אונטערשיד פון דער קאַטעגאָריע.

אַלזאָ, אויב אַן אונטערנעהמונג ווערט געפיהרט אויפ'ן סמך פון אַן אַרבייטס- אָדער אינדוסטריע-פּאַטענט, איז זי בעפרייט פון לאָקאַל-שטייער, אומאָפּהענגיג וואָסערער כאַראַקטער דער פערנומענער לאָקאַל טראָגט און ווי גרויס ער איז.

ווי באַלד אין אַ לאָקאַל, מעג ער אפילו בעשטיין פון 1 שטוב, ווערט געפיהרט אַ האַנדעלס-אונטערנעהמונג, זאָגאַר אויפ'ן סמך פון דער קלענסטער פּאַטענט-קאַטעגאָריע, מוז געצאָהלט ווערען לאָקאַל-שטייער אפילו אויך אין דעם פאַל, ווען דער לאָקאַל-בעזיצער וואוינט גלייכצייטיג אין דער זעלבער שטוב.

דער אומשטאַנד, וואָס די האַנדעלס-אונטערנעהמונג פיהרט נישט דער אייגענטימער פון דער חברה, נאָר אַ סובלאָקאַטאָר, ענדערט נישט די לאַגע.

אַנדערש איז אָבער, ווען ס'האַנדעלט זיך וועגען אַן אינדוסטריע-אונטערנעהמונג. מעג אפילו איינצייטיג געפיהרט ווערען אין זעלבען לאָקאַל אַ פערקויף פון די אייגענע אויסאַרבייטונגען איז דער לאָקאַל פונדעסטוועגען יאָ בעפרייט פון לאָקאַל-שטייער.

רעמאָנטען

די פראַגע וועגען רעמאָנטירען אַ פערנומענע דירה פערנעמט אַן אָנגעזעהענעם אָרט אין דער צאָל סכסוכים צווישען די לאָקאַטאָרען מיט זייערע ווירטסלייט.

כדאַי דעריבער אויפצוקלערען, ווי אַזוי דער ענין שטעלט זיך פאָר רעכטליך.

לויט'ן אַרט. 28 פון דעקרעט וועגען לאָקאַטאָרען-שוץ איז דער ווירט מחויב צו האַלטען דעם פערדינגענעם אָביעקט אין אַזאַ אָרדנונג, אַז ר'זאָל פּאַסיג זיין צום בעשטימטען צוועק. דער דאָזיגער פליכט פון הויזווירט בעציהט זיך נישט בלויז צו אַ וואוינונג, נאָר אויך צו אַ געשעפט און אַלע אַרט אַנדערע לאָקאַלען. זי איז אָבער נישט קיין אומבעדינגטע, און איז אָפּהענגיג פון פאָלגענדע אומשטענדען:

קודם כל דאַרף פעסטגעשטעלט ווערען, אַז אויב דער בנין, אין וועלכען דער בעדינגענער לאָקאַל געפינט זיך, פאַלט איין צוליב אַלטקייט אָדער אַ צופאַל ווערט דער קאָנטראַקט אויפגעלעזט. דער ווירט איז דאַן נישט מחויב צו רעמאָנטירען דעם בנין און אויך נישט צו ערטיילען דעם לאָקאַטאָר קיין ענטשעדיגונג. פון די אויסגערעכענטע התחייבות'ן איז אַזאַ הויזווירט בעזונדער בעפרייט, ווען דער נויטיגער רעמאָנט איז פערבינדען מיט אַזעלכע ריזיגע קאָסטען, וועלכע שטייען נישט אין קיין שום פערהעלטניש צום דירה-געלד, וואָס ער נעמט פאַר די בעטרעפענדע לאָקאַלען, אויב ער פערמאָגט נישט אַזאַ סומע אָדער ער וויל די בעזיצענדע סומע אינוועסטירען אין אַנדערע איינריכטונגען, וועלכע ער האַלט פאַר וויכטיגער.

בלויז אין דעם פאַל, אויב דער הויזווירט איז אַליין שולדיג אין קאַטאַסטראָפאַלען צושטאַנד פון בנין, איז ער מחויב צו ערטיילען דעם לאָקאַטאָר אַנ'ענטשעדיגונג. וואָס שייך דער פליכט צו רעמאָנטירען, גילטען די זעלבע בעשטימונגען.

אויף אַזאַ שטאַנדפּונקט האָט זיך לעצטענס געשטעלט דאָס העכסטע געריכט. די לאָקאַטאָרען פון אַזעלכע חורבות, מוזען דעריבער טאָלערירען דעם מצב און רעזיגנירען פון רעמאָנט-אַקציע געגען ווירט.

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבען

נייער פאלקסבלאט

מאנטאג 22 יוני ב' תמוז תרצו

זון-אויפגאנג 3.13
זון-אונטערגאנג 8.00

מארגען א קאנפערענץ אין דער סטאראסטווע

וועגען פעסטשטעלען דעם טערמין פון די קהלה-וואהלען אין לאדז

ווי מיר האבען שוין איבערגעגעבען איז אין „מאגיסטראר פאלסקי" ערשינען די פעראָרדנונג וועגען אדורכפיהרען די וואהלען צו די יודישע קהלות אין די גרעסערע שטעט אין טאג פון 6. סעפטעמבער צו די גרעסערע שטעט ווערט אויך פעררעכנט די שטאט לאדז, און ווארשא און אין אנדערע גרויסע שטעט זענען שוין בעשטימט געווארען וואהל-קאמיסארען און וואהל-קאמיסיעס, וועלכע וועלען אדורכפיהרען די וואהלען.

אין דער דערמאהנטער פעראָרדנונג געפינט זיך אבער א פונקט, אז די וואהלען קומען פאר אין די קהלות וואו די קאדענץ איז שוין פערענדיגט. דערי בער זענען אנטשטאנען די אלטע ספקות וועגען חעם, ווען הארפען אדורכגעפיהרט ווערען די קהלות-וואהלען אין לאדז.

ווי בעקאנט האט זיך די קאדענץ פון קהלה-ראט אין לאדז שוין פערענדיגט. דאגעגען איז נישט גע-ענדיגט די קאדענץ פון חער קהלה - פערוואלטונג, וועלכע איז געוועהלט געווארען מיט 6 חדשים שפע-טער, ווי דער קהלה-ראט. די פעראָרדנונג איטערער-פרעטירט נישט גענוי די פראגע און דעריבער וועט די פראגע איצט בעטראכט ווערען דורך דער לאד-זער אדמיניסטראטיווער מאכט. די פראגע מוז רע-צידירט ווערען אין די נאהענטסטע טעג.

צוליב דעם וועט מארגען, דינסטאג פארקומען א קאנפערענץ אין דער לאדזער סטאראסטווע, וואו ס'וועט ענטגילטיג חעצידירט ווערען די פראגע וועגען דעראינגבוערפרעטאציע פון דער פעראָרדנונג און מאר גען וועט שוין בעקאנט ווערען צי די וואהלען צו דעם לאדזער קהלה-ראט וועלען פארקומען שוין דעם 6 סעפטעמבער אדער ערשט אין נאוועמבער, ווען ס'-ענדיגט זיך די קאדענץ פון דער קהלה-פערוואלטונג.

צוזאמענפאהר וועגען דער קאאפעראטיווער בעוועגונג אין דער לאדזער וואיעוואדזטווע

לויט דער איניציאטיוו פון וואיעוואדע האוקע-נאוואק, איז פארגעקומען א צוזאמענפאהר געוויד-מעט די קאאפעראטיווע פראבלעמען אויפן געביט פון חער לאדזער וואיעוואדזטווע.

אין צוזאמענפאהר האבען אנטיילגענומען : די-רעגיאנאלע גרופע פון דעפוטאטען און סענאטארען פון דער לאדזער וואיעוואדזטווע, שטליכע נאטשעל ניקעס פון די וואיעוואדזטווע אפטיילונגען, פאר-שטעהער פון דער אגראר-קאמער, האנדעלס-קאמער און האנדווערקער - קאמער, דעלעגאטען פון די בער אמטען וארגאניזאציעס און פראפעסיאנעלע פעראיינען ווי אויך קאאפעראטיווע טוער פון לאדז און דער לאחוער וואיעוואדזטווע.

דעם צוזאמענפאהר האט געעפענט חער וואיעוואד-דע אל. האוקע נאוואק, בעגריסענדיג די אנוועזענדע און אנווייזענדיג אויף דער בעדייטונג פון קאאפער ראטיווען וועזען און מאהרענעם ווירטשאפטליכען לע-בען. דער וואיעוואדע האט בעטאנט, אז דער קאאר פעראטיוויזם איז אנ'אוניווערסאלער פאקטאר פון ווירטשאפטליכען לעבען, דערנעבעטענדיג חעם קאנסו מענט צום פראדוצענט און פערקערהרט.

דעם ערשטען חעפעראט האט געהאלטען דער דיר רעקטאר פון רעוויזיאנס - פערבאנד פון די האנדעלס און אגראר קאאפעראטיווען ה' הייקאווסקי, וועלכער האט אנגעוויזען, אז אין לאדזער וואיעוואדזטווע זענען פערהאן קוים 8 אזעלכע קאאפעראטיווען, לויט דעם ארגאניזאציע - פלאן דארפען אין דער לאדזער וואיעוואהדזטווע זיין אזעלכע אגראר- און האנדעלס-קאאפעראטיוחען 38.

וואס שייך קאאפעראטיווען פון מילכווארג זענען אין דער וואיעוואדזטווע פערהאן אזעלכע 54, לויטן ארגאניזאציע - פלאן דארפען זיין נאך 22. די צאהל מיטגלידער אין די מילך-קאאפעראטיווען בע-טרעפט 20 טויזענד. אין יאהר 1935 האבען זיי צו-געשטעלט 35 מיליאן ליטער מילך.

דעם צווייטען רעפעראט וועגען אפשפארונגס- און לייה - קאאפעראטיווען האט געהאלטען דער די-רעקטאר פון רעוויזיאנס - פערבאנד ה' קובאחשיק, אזעלכע קאאפעראטיווען זענען פערהאן אין לאדזער וואיעוואדזטווע 151 מיט 47.653 מיטגלידער.

דאן האט רעפערירט דער דירעקטאר פון רעווי-זיאנס - פערבאנד פון די קאנסום - קאאפעראטיווען סט. אפפעל. דער רעפערענט האט אנגעוויזען, אז קאאפעראטיווען זענען פערהאן 11475, הערויטער קאנסום - קאאפעראטיווען 1393. נאכן ארומריידען גענוי אלע פראבלעמען פון קאאפעראטיווען וועזען, האט דער רעפערענט געדאנקט דעם ה' וואיעוואדע פארן צונויפרופען דעם צוזאמענפאהר. דאן איז פאר געקומען א גרויסע דיסקוסיע.

חער ה' וואיעוואדע רעזומירענדיג די אויספיה-רונגען פון די רעפערענטען און רעדנער שטרייכט אונטער די בעדייטונג פון פלאנמעסיגקייט אין דער קאאפעראטיווער בעוועגונג. דערמיט האט חער ה' וואיעוואדע געשלאסען דעם צוזאמענפאהר.

די שקל-אקציע אין לאדז

הרב שמואל ווייס אין דער ווילקער שוהל, „אהל יעקב" און „מזרחי"

אין צוזאמענהאנג מיט דער איצטיגער שקל-אקציע האט שבת פריה געהאלטען א רעדע אין דער ווילקער שוהל, דער שליח פון דער ציוניסטי שער עקזעקוטיווע, הרב שמואל ווייס פון ירושלים.

דער צוויי-טויזענד-קעפיגער עולם מתפללים האט מיט גרויס אינטערעס אויסגעהערט די אויספיהרו-נגען פונ'ם חשוב'ן הרב ווייס, וועלכער האט אנ-געוויזען אויף דער בעדייטונג פון שקל, אלס אל-טער היסטארישער סימבאל פון א יודישער פאלקס-צעהלונג און אויפגעפאדערט די אנוועזענדע, צו גרופירען זיך ארום דער ציוניסטישער ארגאניזאציע דורכ'ן אויסקויפען דעם שקל און מיטהעלפען בויען ארץ-ישראל.

שבת נאכמיטאג האט הרב ווייס גערעדט פאר א גרויסען עולם אין דער ציוניסטישער שוהל „אהל-יעקב" און גערופען די פערזאמעלטע צו ציוניסטישער אקטיוויטעט, צו פערשפרייטען דעם שקל צווישען די יודען אין לאדז.

הרב ווייס האט זיך אויך בעטייליגט אין דעם עונג-שבת, וואס איז פארגעקומען אין „מזרחי" און אויך דא גערופען מיטצוהעלפען ביי דער פער-פערשפרייטונג פון שקל.

מוצאי שבת האט הרב ווייס זיך בעטייליגט אין א פערזאמלונג פון פארשטעהער פון ציוניס-טישע ארגאניזאציעס און גרופירונגען. אין נא-מען פון דעם ארגאניזאציאנס-דעפארטאמענט ביי דער ציוניסטישער עקזעקוטיווע האט הרב ווייס אויפגעפאדערט צו פערשפרייטען אין לאדז א גרויסע צאהל שקלים, יעדענפאלס נישט ווענ'גער ווי אין א קאנגרעס יאהר. עס איז בעשלאסען געווארען צו פערפליכטען די מיטגלידער פון די ציוניסטישע ארגאניזאציעס צו בעטייליגען זיך אין דער אקציע פון פערשפרייטען דעם שקל בעזונדערס אין די לעצטע 2 וואכען וואס זענען נאך פערבלי-בען, כדי צו דערגרייכען די געוואונשטע רעזול-טאטען.

אין צוזאמענהאנג מיט דער דערמאנטער אקציע האט שבת פריה גערעדט אין דער שוהל „באר-מרים" אויף נאווא-זארזשעווסקא, ה' משה קארא. ער האט אנגעוויזען אויף דער וויכטיגקייט פון דער שקל-פערשפרייטונג און אויפגעפאדערט די איינ-וואוינער פון ראיאן פון גייערס מארק אויסצוקויפען דעם שקל און אריינצוטרעטען אין די מחנה, וואס בויט ארץ-ישראל.

א נייע האנדעלס-האלע

וועט געבויט ווערען אויפ'ן ריימאנט-פלאץ

(א) מחמת עסטעטישע און זיכערהייטס-טעמים האט די אדמיניסטראטיווע מאכט בעשלאסען צו בעזייטיגען די ביידלעך און סטראגאנעס, וואס געפינען זיך נעבען די האליעס פון דער פירמע „סאנא" אויף פיעטרקאווער 317, הינטער דעם ריימאנט-פלאץ. זיי וועלען דעריבער איבערגעטראגען ווערען אויף דעם הינטערשטען טייל פונ'ם פלאץ, הינטער דער הויפט-האנדעלס-האליע.

וועגען דעם ענין איז אפגעהאלטען געווארען א קאנפערענץ אין דער וואיעוואדזטווע מיט'ן אנ-טייל פון פארשטעהער פון דער שטאט און פון דער פעראינטערעסירטער פירמע, און עס איז בע-שלאסען געווארען אין דער נאהענטסטער צוקונפט אויסצובויען נעבען דער הויפט-האליע נאך איין געדעקטען בנין פון אייזע-בעטאן אויף צו אי"נ-ארדענען דארט די סוחרים, וואס האנדלען איצט אין די סטראגאנעס און ביידלעך.

לעצטע 7 פארשטעלונגען פון טעאטער

טעאטער „ראזמאיטאשטשי" ציגעל - גאס 27. טעל. 25-112 דיר.: דוד צעלמייסטער.

„אראראט" קינסטל. אנפ.: מ. בראדערזאן.

היינט, מאנטאג 9.15 אוונט פרייזען פון 54 גר. ביז 2 זל.

אין שלאגער-פראגראם א. נ.

חסידיש, נגידיש, ממזריש

א קייט פון די פרייליכסטע „ארארעט"-פערל אין 2 טיילען, 16 בילדער.

אונזער אנסאמבל: חנה גראסבערג, מאלווינא ראפעל, שיינע פרים. יואל בערגמאן. וול. גאדיק. שמעון דזשיגאן, סאם היאר, מ. פולאווער און י. שומאכער. דיריגענט: ד. ביינעלמאן.

בלוטיגע באנדיטען-אנפאלען

(א) אויף ראקיטשינער גאס, ביי די באהן-שינעס זענען אומבעקאנטע פערשוינען בעפאלען און שטערבליך פערוואונדעט אין קאפ דעם 28-יאהריגען קאזשימיעזש באלינסקי (פון וואספולנא 59). אין גוססן צושטאנד האט מען אפגעפיהרט אין שפיטאל.

* * *

(א) דאס זעלבע איז געשעהן אויף דער זגערזשער 22 מיט'ן 32-יאהריגען סטאניסלאוו בארטאשיק (פון זגערזשער 64), וועלכער האט בעקומען אזא טיפען מעסער-שטאך אין בויך, אז די קישקעס זענען איהם ארויס אין דרויסען...

פאגאטאוויע האט איהם אפגעפיהרט אין שפיטאל.

די באנדיטען ווערען געזוכט.

די פערוואלטונג פון דער „ליגע צו שיצען די בירגער און מענשען-רעכט"

(א) די פערוואלטונג פון דער „ליגע צו שי-צען די בירגער- און מענשען-רעכט" האט זיך קאנ סטיטואירט אויף אזא אופן: פארזיצער - ד"ר סטא-ניסלאוו וויענצקאווסקי; וויצע-פרעזעס - לייטער פון דער ווירטשאפטליכער אפטיילונג ביי דער לאדזער זעלבסטפערוואלטונג, אנטאני פורטאל. סעקרעטאר - אדוו. הארטמאן; מיטגלידער - איני-ספעקטאר פושעדבארסקא, עוגעניוש איינענקעל און לייטער סקאלעצקי.

דער סעקרעטאריאט פון דער „ליגע" געפינט זיך אויף נאווראט 8, וואו דער סעקרעטאר, אדוו. הארטמאן ערלעדיגט אלע ענינים, וואס זענען פער-בונדען מיט דער טעטיגקייט פון דער ליגע - יעדען מאנטאג און דאנערשטאג פון 5-7 אוונט.

א מבולאטאריום

ביים פעראיין „לינת משמורים" פילסודסקעגא 21, טעל. 55-242

איז טעטיג פון 10 פריה ביז 4 נאכמיטאג. עס נעמען אן

דאקטוירים פון אלע ספעציאליטעטען, ווי אויך וויזיטען אין דער שטאט, ס'ווערט אנגענומען אלע זעמטליכע אנאליזען. דענטיסטישער גאבינעט איז טעטיג א גאנ-צען טאג. די פערוואלטונג.

Dr. med.

Sadokierski

כירורג פון ציינער אין יאסלעס

Piotrkowska 164 tel 114-02.

קיין ארץ-ישראל

גרופענווייז און אינדיווידועל.
ביליגע פרייזען. גוטע בעדינגונגען.
פינקטליכע בעהאנדלונג.

ים-אויספלוגן לאנדאן-אמסטערדאם
דעם 7/7-16/7 פון 210 זל.

„פיארדי—נארוועגי"
דעם 19/7-30/7 פון 330 זל.

אויסלענדישע הנחה-און קורארציע-פעסער.
פארשטעהערשאפט פון „אינטוריסט"
אויספלוגען און רייזעס קיין רוסלאנד.
ברענגען קרובים פון רוסלאנד קיין פוילען.

אינפארמאציעס ערטיילט
דאס יודישע רייזע-ביורא

Union Lloyd

Piotrkowska 42, tel. 107-87.

דער יום-טוב פון ים

אין דעם היי-יעהריגען ים-יום-טוב האבען די יוגענד-ארגאניזאציעס דעקלארירט זייער צאהל-רייכען אנטייל.

אין אלע זומער-לאגערן וועלען פארקומען ספעציעלע פייערליכקייטען לכבוד דעם „יום-טוב". דאן וועט די יוגענד נעהמען אנ'אקטיווען אנטייל אין די מאניפעסטאציעס, וועלכע ווערען ארגאני-זירט דורך די לאקאלע קאמיטעטען.

דעם 29 יוני 1936 וועלען קיין גדיניע קו-מען ספעציעלע דעלעגאציעס.

אפטייקען.

היינטיגע נאכט - דיזשורען

(א) היינט בייגאכט דיזשורירען: ל. שטעטשעל (לימאנאווסקיעגא 37), ש. יאנקעלעוויטש (אלטער מארק 9), מ. סטאניעלעוויטש (פאמארסקא 91), א. בארטקאווסקי זאוואדזקא 45), ב. גלובאווסקי (נארו-טאוויטשא 6), ס. האמבורג (גלובנא 50), ל. פאוו-לאווסקי (פעטריקאווער 307).

פערברענט געווארען א קינד

(א) אין דעם הויז פון א געוויסען יאן סטוד-זשינסקי, אין שאדעק איז געשעהן פאלגענדער טראגישער פאל.

די עלטערען זענען אוועק פון שטוב, און איבערגעלאזט אליין א 3-חדשים'דיג קינד אין א וויגעלע.

דעוויל איז פונ'ם איינגעהייצטען אויווען ארויסגעפאלען א קויל, וואס האט אונטערגעצונדען דאס זעגעכץ אויף דער פאדלאגע.

פונ'ם זעגעכץ האט זיך אנגעכאפט די ווי-געלע, און דאס קינד איז פערברענט געווארען...

צוויי דערטרונקענע

(א) בעת באדען זיך, זענען נעכטען דער-טרונקען געווארען:

אינ'ם טייכעל, אין אנטאניעווע סטאקי, הינ-טער לאדז - דער 14-יאהריגער יוזעף מישעל (פון לאדז, פאגראניטשנע 10), און אינ'ם שטאפי-שען סטאוו אין זגערזש - דער 19-יאהריגער סטא-ניסלאוו קאשטעלאק.

Dr. med. Trepman

ספעציאליסט פאר טריפער, סיפילים און הויט-קראנקהייטען.
בעהאנדלונג פון מענער-שוואכע.

זאוואדזקא 6, טעל. 12-234

נעמט אן פון 8-11 נאכמ. און פון 6-8 אוונט

Dr. REICHER

פאלודניאווא 28, טעל. 93-120

ספעציאליסט
פאר מענער - שוואכע - בעהאנדלונג
עפעקטיווע בעראטונגען פון פסיכא - אנאליזען
נעמט אן פון 8-11 פון 5-8 אוונט.
שבתים און יום טובים פון 9-1

דרינגענדע שטראַף-מאַנדאַטען

פאַר'ן נישט פאָהרען ריכטיג אויף די עפענטליכע וועגען

(א) אויפ'ן שטח פון דער לאָדזער וואָיע-וואודזשטווע איז פעסטגעשטעלט געוואָרען, אז א רייהע פערזאָנען, דער עיקר ראָווער-פאָהרער און פראָפעסיאָנעלע פורמאַנעס פאַסען זיך נישט צו אויף די עפענטליכע וועגען צו די פערפליכטענדע פאָר-שריפטען וועגען ראָד-פעריקעהר: פאָהרען אויף דער לינקער זייט וועג, פאָהרען צו שנעל, מיידען אויס נישט ווי געהעריג, האָבען נישט קיין ווייסע לעמפלעך, פערהאַמעזען די בעוועגונג א. א. וו. וואָס דאָס שאַפט מיט זיך אַנ'ערנסטע געפאַהר פאַר דעם אַלגעמיינעם ראָד-פעריקעהר.

די אַדמיניסטראַטיווע מאַכט האָט צוליב דעם בעשלאָסען אַרויסצוגעבען אַ פעראָרדנונג די פאָ-ליציי-אָרגאַנען, אַז די פערזאָנען וואָס וועלען זיך נישט צופאַסען צו די פערפליכטענדע פאָרשריפטען אויף די עפענטליכע וועגען — זאָלען צוגעצויגען ווערען צו שטראָף-אַדמיניסטראַטיוו פעראַנטוואָרט-ליכקייט דורכ'ן אַרויפלייגען אויף זיי דרינגענדע שטראָף-מאַנדאַטען

צוויי צוזאַמענפאָהרען

(א) נעכטען זענען אין לאָדז פאָרגעקומען צוויי וויכטיגע צוזאַמענפאָהרען:

1) אַ קרייז-צוזאַמענפאָהר פונ'ם סטשעלצעס-פערבאַנד — אין זאַל פון שטאָט-ראַט אויף פּאָ-מאָרסקאַ 16.

2) אַ יעהריגער קרייז-צוזאַמענפאָהר פונ'ם פוילישען פערבאַנד פון די מערב-קאַנטען — אין אייגענעם לאָקאַל אויף גדאַנסקאַ 19.

זעלבסטמאָרדען

(א) אויף מאַזאָוויעצקאַ 35 האָט זיך גענומ'ען די 31-יאָהריגע יוליאַ גורסקאַ.

אין טויער אויף לאַגעווניקער 13 האָט זיך גענומ'ען מיט יאָדינע די 32-יאָהריגע סטאַניסלאַווא אָטשאַרעק — היימלאָזע.

אין טויער אויף זאַכאָדניע 23 האָט זיך גענומ'ען די 18-יאָהריגע סטעפאַניאַ סאָבטשאַק.

פאַגאָטאָוויע האָט די אַלע דריי פרויען אָפּ-געפיהרט אין שפיטאַל.

KINO TEATR
MIRAŻ
LISTOPADA 16
אנהויב 4 אזייגער נאכמ.
היינט און פאלגענדע טעג!
SHIRLEY TEMPLE
אין פרעהליכען פילם
„אונזער זונעלע"

פאַר דער אונבעריהרליכקייט פון לאַקאַטאָרען-שוץ

ס'איז איבערגעבליבען קוים 3 חדשים צייט צו דעם בעשטימטען מאָמענט ווען די ווירטסלייט זע-לען מעגען אין דער פילער מאָס אויסנוצען די גרויסע מתנה, וואָס דער געזעצגעבער האָט זיי אונטערגעטראָגען, אויסשליסענדיג דעם רוב האַנ-דעלס-לאָקאַלען פון לאָקאַטאָרען-שוץ.

דער גורל פון אָט די דאָזיגע בעדראָהטע לאָ-קאַטאָרען מוז דעריבער אַרויסרופען אַ פערשטאַרק-טען אונרוה אין יעדען איינעם, וואָס גיט זיך נאָר אָפּ אַ דין וחשבון וועגען דער ערנסטקייט פון דער לאַגע. הערשט דאָך אין ווירטשאַפטליכען לעבען אַ מוראדיגע דעפרעסיע, יעדער וואַקעל, דער קלענ-סטער טרייסעל קאָן דאָך צערודערען און אפילו אָפּווישען דעם יוד פון די עקזיסטירענדע אונטער-נעהמונגען.

און ווירקליך, ביי דער איצטיגער, כסדר זיך פער-שאַרפענדער קאָנקורענץ בפרט אין האַנדעל, ווען דער אָנבאָט האַלט אין איין שטייגען און די קויפּס-פעהיגקייט פון דער בעפעלקערונג דאַגעגען פער-קלענערט זיך רעשיג, ווען די גאַנצע געשעפט-ליכע קאַלקולאַציע איז אין בעסטען פאַל אויסגעשטעלט אויף גראָשענדיגע רווחים, קאָן אַ פערטייערונג פון דירה-געלד בעשווערן. דעם לאָקאַל-אויפהאַלט וואָס איז ביי אַנ'עוועטועלען אָפּשאַק פון לאָקאַטאָרען-שוץ אַנ'אונפערמיידליכע זאַך, זיכער דערפיהרען אפילו אַ האַלב-וועגען שטאַנדהאַפטיגע אונטערנעה-מונג צו אַ פולשטענדיגען איינטערגאַנג.

און אויף נאָך אַ פּרט דאַרף אָנגעוויזען ווערען און נעמליך: פאַרהאַן פיל יודישע געשעפטען, וועלכע געפינען זיך אין הייזער פון קריסטליכע אייגענטימער, דער דאָזיגער עלעמענט איז שטאַרק ענדעקאַזירט אָדער ענדעקיש-בעאיינפלוסט. זיי וועלען זיכער אויסנוצען אַ גינסטיגע געלעגענהייט און בעזייטיגען די יודישע לאָקאַטאָרען פון זייערע הייזער און זיי פערביטען מיט קריסטליכע קאָנ-קורענטען.

מיט איין וואָרט: די סכנה וואָס איז פערבינדען מיט'ן איינפיהרען אין לעבען פון דער דערמאָנטער גזירה איז גרויס. ממילא איז טאַקע נישט פער-שטענדליך, הלמאי די פעראינטערעסירטע מאַסען געשעפטס-בעזיצער און זייערע אָרגאַניזאַציעס האָ-בען זיך ביז איצט בעצויגען צום גאַנצען ענין אַזוי גלייכגילטיג.

ערשט לעצטענס אַ דאַנק דער איניציאַטיוו פון היגען, יונגען, ריהריגען יודישען לאָקאַטאָרען-פעראיין ווערט עפּיס אין דער ריכטונג אָנגעהויבען צו טון.

אויב אין דער בעשלאָסענער אַקציע וועלען אַריינגעצויגען ווערען די געדיכטע גרויסע מאַסען און זי וועט געפיהרט ווערען אין ברייטען פערנעם מיט פּלאַנמעסיגקייט, ענטשלאָסענקייט און ריהריג-קייט, וועט זי זיכער האָבען די געהעריגע ווירקזאַמקייט.

י. א.

פ. ס.

אין דער לעצטער מינוט ווערען מיר געוואָהר, אַז די פינאַנץ-אַמטען הויבען פּלוצלונג אָן צוריק-צוציהען די ערטיילטע הסכמות אויסצוקויפען אַ 4-קאַטעגאָריע אַנשטאָט א 3-טע קאַטעגאָריע פּאַ-טענט.

דער דאָזיגער שריט זאָל געמאַכט ווערען אַלס פועל יוצא פון אַנ'אינטערווענץ מצד די ווירטסלייט ביי די מאַסגעבענדע פאַקטאָרען.

אַזוי אַרום קאָנען טויזענדער געשעפטס-לאָ-קאַטאָרען פערלירען די רעכט אויף אַ 10 פּראָצענ-טיגע רעדוקציע פון דירה-געלד אין זייערע פער-נומענע לאָקאַלען דראָהט אַרויסגענומען צו ווערען פון לאָקאַטאָרען-שוץ.

דאָס וואָלט באמת געווען פאַר די דערמאָנטע שיכטען געשעפטס-אינהאַבער אַ געוואַלדיגע עוולה, זייער לאַגע דראָהט דעריבער צו ווערען ממש קאַטאַסטראָפאַל, טאָר מען דאָך נישט פערגעסען, אַז דאָ האַנדעלט זיך דאָך וועגען אַ אָרימע און עקאָנאָמיש שוואַכע אונטערנעהמונגען, וועלכע אפילו די שטרענגע פינאַנץ-מאַכט האָט שוין געמוזט בע-ריקזיכטיגען און זיי ערטיילען אַ פּאַטענט-הנחה.

ס'איז איצט נישט פאַרהאַן קיין שום בערעכ-טיגטער מאָטיוו די דערמאָנטע הנחה אָפּצושאַפען און די מאַסע פעראינטערעסירטע לאָקאַטאָרען אויס-צוליפערען צום אויסנוץ פון די ווירטסלייט.

ביי דער געשאַפענער פערשטענדיגונג פון יו-דישען לאָקאַטאָרען-פעראיין מיט די ווירטשאַפט-ליכע אָרגאַניזאַציעס דאַרף דער בעריהרטער ענין קודם כל אין בעטראַכט גענומען ווערען.

י. א.

ענטהילונג פון דער מצבה אויפ'ן קבר פון עמנואל האַמבורסקי ז"ל

נעכטען איז אויפ'ן בית-עולם פאָרגעקומען א טרויער-פייערליכקייט פון ענטהילען א מצבה אויפ'ן קבר פון פערשטאָרבענעם כלל-טוער עמנואל האַמ-בורסקי.

ביים קבר האָט זיך פערזאַמעלט א גרויסער עולם צווישען איהם די משפחה פון פערשטאָרבענעם פאַר שטעהער פון דער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע, ציענ-טראַלען סוחרים-פעראיין, רעמעזנים - קאָמיטעט, חסד של-אמת א. א. וו.

נאָכדעם ווי חזן ליס האָט געמאַכט אַנ'אל מלא רחמים און געזונגען די געהעריגע תפילות, האָט רעד. אונגער געהאַלטען א רעדע וועגען דעם פער-שטאָרבענעם אלס מענש און כלל-טוער. אין אַנ'ערנס-טער שטימונג איז זיך דער עולם פונאַנדערגעגאַנגען פון דער טרויער - פייערליכקייט.

...יינע דערשראָקענע די צווייטע

(א) אין דעם קליינעם צימערל, ד' על ד' פון דער וועשין יוזעפאַ שטשופרינסקאַ — אַנ'אלמנה (קילינסקיעגאָ 87) האָבען געוואוינט נאָך 2 סוב-לאָקאַטאָרקעס: די 36-יאָהריגע העלענאַ קולוזאַ און די 35-יאָהריגע יוזעפאַ ריכטער — אויך וועשינס.

צווישען די דריי פרויען זענען טאָג-טעגליך פאָרגעקומען אַרומרייסענישען, און נעכטען איז די קריגעריי צוליב אַ שיסעל דערגאַנגען אַזוי ווייט — אַז די קולוזאַ האָט אַריינגעהאַקט די ריכטער אַ מעסער אין זייט, פון וואַס די לעצטע איז קורץ דערנאָך געשטאָרבען. די קולוזאַ איז אַרעסטירט.

Dr. med. H. LUBICZ
צוריקגעקעהרט
ספעציאַליסט פאַר הויט, ווענערישע און געשלעכטס-קראַנקהייטען
צעגעלניאַנאַ 7 (פריהער 43). טעלעפאָן 32-141
עמפאַנגס-שעה'ן 8-10, 12-2 און 5-8 אָוועגד

גוט מאָרגען!

די „תורות" פון לאָדזער תלמוד (ח)—כם!..

...ער לאָדזער „תלמוד חכם" (אָהן די „ח") האָט ...שוין ווידער געטאָן א „וויסטעמפ", דאָס מאָל האָט ...ער בעוויזען, אז ער איז א גרויסער.. נאָר א גרויסער ...תנא-פאַרשטעק.

...קודם כל האָט ער זיך פערוופען אויפ'ן „כוכ-...ארעך" (שולחן ערוך). דאָסט, אין דעם בוך „כוכ-...ארעך" שרייבט דער מחבר קאַראָך (קרה), אז יו-...דען מעגען פאַליש שווערען. ביי די זשידעס איז ...א שוויעטשמאַ פורים, ווען מ'בלאָזט טראָמפּקי (שופר) ...קלאַפען זיי זיך מיט גריטערס אין האַרץ אריין און ...מען זיי מוחל פאַלשע שבועות.

— וויסאָקי סאָנדזשע, די בידנע זשידעס שטיצען ...די קאָמוניסטען, וואָס האָב איך „יאַסנע דאָוואָדען" ...אז די בעקאַנטע יודישע מיליאָנערן דאַטאַן ואַבאַראַ... (דתן ואבירם) האָבען געשטיצט דעם בעקאַנטען ...יודישען קאָמוניסט צלאָפּכאָד (צלפחד), וואָס האָט ...געפיהרט זיין קאָמוניסטישע טעטיגקייט אונטער... ...פסעוודאָנים „ראַמבאַם", וועלכער האָט לויט אַל... ...בעוויזען — אָנגעפיהרט מיט דער פראַנצויזישער ...רעוואָלוציע.

— וויסאָקי סאָנדזשע, איך האָב דאָ א בוך א. ...האַגאַדאַ (הגדה) פערפאַסט פון פראָפעסאָר שאַר, א... ...וועלכען ס'איז ווידאַזשנע געשריבען, אז שלאָם א... ...האָט אין זיין בוך „דער זאָהאַר" (זוהר) בעלידיגט ...פוילישע זעלנער. דער גרעסטער צאַדיק צו וועלכע... ...זיי פאָהרען ראַשאַ (רש"י) פון גוראַ-קאַלוואַריע ...שרייבט בפירוש, אז „ר' סאַנדרים הטיר" מוזען יי... ...דען עסען קרעפלעך, וואָס האָבען 3 שפיצען אַל... ...סימן, אז זיי עסען אויף די „הדריראַוו-ניקייט"....

דער געהיימער „פעראיין פון אַבראַם, איזאַק א... ...יאַקוב", וועמענס ערהרען-פּראַזידענט ס'איז דער פ... ...טיקער זשיד פעלדבערג, האָט ביי אונזער גרעסט... ...שונא, דעם דייטש, איינגעקויפט טאַנקען, קרייצער... ...לופטשיפען און צעפעלינ'ס, כדי צו בעקעמפען ד... ...קריסטליכען פרייער אין פשיטיק.

...צאַ טאַ דזשע נאַראָטש, יאַק נאַראָ ווידאַווש... ...גאַראָ אישאַקירי. וויסאָקי סאָנדזשע, צי וויסט ד... ...סאָנד, וואָס דער טייטש איז פון דעם געפעהרליכ... ...וואָרט אישאַקירי? אישאַקירי איז א סימבאָל פון ...מאַסאָנען-לאָזשע פון אייזישאַק. וואָס געפינט זיך ...צווישען פשיטיק און אָדזשעוואַל נעבען ווילנאַ ...דער טעמזע. מיט אָט דעם דאָזיגען געפעהרליכ... ...וואָרט „אישאַקירי" דעקען די יודען אָפּ זייע... ...חובות. מיט דעם וואָרט צאָהלען זיי פאַראַטקעס... ...דאָס וואָרט דינט זיי אלס סיגנאַל אָנצופאַלען א... ...אומעריע בראַווע כלאָפּצים און אויף פוילישע ס... ...גאַניאַזשעס...

וויסאָקי סאָנדזשע, די זשיכאָוועסקע קולטור... ...שווערד און ביקס. יאַ סאַם ווידזשאַלעם, ווי אַ... ...טער יוד, האָט אין זייער יום-טוב „כאַנוקאַ"... ...זיי פיהרען אלס אָנדענק פון משה'ס רבנו'ס ...געהן פון דער תבה. אין דעם יום-טוב כאַנוקאַ... ...פען זיי זיך אָרום מיט סימבאָלישע פיקעס און ...גראַנאַטען. טאַק זוואַנע לולאַוו אי עטראָג. פון ...איז צו זעהן, אז די יודען זענען געפעהרליכע ...ראָריסטען. אי יעמטעם שוויענטשאָ פּשעקאָנאַני... ...דער זשיד לעסקי האָט טאַקי געשאָסען מיט א... ...שיסער...

דאָס איז „מניע וויענע" די דרשה פון א... ...זער לאָדזער תנא באַרטעק, וואָס ער האָט אויס... ...קאַסעטש אויפ'ן פשיטיקער פראָצעס.

— לאָרז, מענטש דיך גרויסען מיט די... ...„גאונים!"...

אַב—נעק

ר. אייזראַעל

אויסגעליטענע נשמות!

סענסאַציאָנעל שפּאַנענדער ראָמאַן פון יודישען לעבען

56

— אויב אַזוי וועל איך אייך זאָגען, אויב איהר ווילט וויסען.

און דער רב האָט צוגעמאַכט די אויגען, ארונ-טערגעוואָרפען דעם קאָפּ אויף די פלייצעס און גע-זאָגט מיט טרערען אין די אויגען:

— איך שווער ביי גאָט דעם אַלמעכטיגען, ביי דעם בעשעפער פון דער גאַנצער וועלט, ביים פאָ-טער פון אלע אונטערדריקטע, פערפאָלגטע און ליי-דענדע, אז דאָס וואָס מ'האָט אויסגעטראַכט אויף יודען, אז זיי בענוצען קריסטליך בלוט צו מצות איז א נידערטרעכטיגער בלבול.

דער פריץ האָט זיך אָנגעלעהנט אויף דעם שטוהל וואָס איז געשטאַנען נעבען איהם און אַזוי געבליבען זיצען א לאַנגע וויילע, דאַן האָט ער זיך אָפּגעטרייסעלט, וואָס ווי אימיצער וואָלט איהם אָפּגעגאָסען מיט קאַלט וואַסער.

— ראַבין, האָט ער געזאָגט, איהר האָט בעזיגט אין איצטיגען מאָמענט אַלע אייערע שונאים און אין מיר האָט איהר איצט געזעצט א נייע נשמה. איך בין איבערצייגט, אַז דאָס וואָס איהר האָט געזאָגט איז אמת, איהר האָט געשוואוירען ביי דעם אַלמעכטיגען, ביי דעם גאָט, וואָס איז אייגער איבער אונז אַלעמען.

— איך וואָלט מיר קיינמאָל נישט ערלויבט צו שווערען ביי דעם רבונו של עולם, דאָס איז א זעהר ערנסטער ענין און מ'דאַרף זיך געניי אָפּשטעלען דערויף איידער מען טוט דאָס, נאָר אויב איך האָב זיך דעצידירט איז עס דערפאַר, ווייל ס'האַנדעלט זיך וועגען כלל-ישראל, וועגען א נידערטרעכטיגע רכילות וואָס מ'האָט געוואָרפען נישט נאָר אויף איין מענש, נישט אויף אַנ'עדה נאָר אויף אַ גאַנץ פאָלק.

— מיך דאַרפט איהר מעהר נישט איבערצייגען האָט דער פריץ געזאָגט, איך ווייס שוין אַלץ.

זיין פנים איז פרעהליכער געוואָרען ווי פריהער ער האָט געפיהלט ווי עפּעס א שווערע משא איז א ראָפּ פון זיין הארצען, הגם דאָס איז געווען ערשט א העלפט פון דער אַרבייט וועלכע ער האָט זיך אונ-טערגענומען אדורכצופיהרען, ער האָט בעשלאָסען פאַר יעדען פרייז אין דער וועלט צו דער-געהען ווער ס'איז דער מערדער פון זיין איינציגער טאָכ-טער מיט איהר קינד. כל-זמן מ'האָט איהם איינגע-רעדט, אז מ'האָט צו טון מיט א ריטועלען מארד האָט ער נישט געקענט געהען ווייטער און זיינע זוכונגען, איצט איז פון איהם די דאָזיגע לאַסט אוועקגענומען געוואָרען, ער האָט געגלויבט דעם רב, מיט'ן גאַנצען הארצען געגלויבט, די סצענע ווען דער רב האָט געשוואוירען ביי גאָט האָט אויף איהם גע-מאַכט א קאָלאָסאַלען רושם פון וועלכען ער וועט זיך לאַנג נאָך נישט קענען בעפרייען, איצט קען ער זוכען אנדערשוואו און אין דעם מאָמענט איז איהם אדורך דורכ'ן קאָפּ דער געדאַנק מאַריאַן אזשע-לאַווסקי.

— הערט פאַניע ראַבין, אויב מ'וועט מיך נאָך רופען אויף אַ פערהער, אויב די פּאָליציי וועט מיך נאָך פרעגען וועגען מיין ווינונג איז דער גאַנצער פּראַגע, וועל איך מיט דער גאַנצער קאַטעגאָריש-קייט ערקלערען, אַז אייער זוהן איז פולשטענדיג אונשולדיג, איך וועל שווערען דערויף, שווערען אויף אלעם היילגען און אויפ'ן אָנדענק פון מיין פערשטאָרבענער, אומגליקליכע טאָכטער, ביי די ווערטער איז דער פריץ אַרויס פון רבס וואוינונג.

— ווער קען בערעכענען די דרכים פון רבונו של עולם האָט דער רב געזאָגט, ווער קען פאָראויס זעהען זיינע נסים, און נישט אַמאָל דוקא דערויף וואָס מרדכי זאַמערפעלד איז געווען ביי איהם אין שטוב האָט ער ווייטער זיך אַוועקגעזעצט מיט די בלינדע אויגען ביי דער אָפענע גמרא און אָנגעהויבען צו לערנען.

קאַפּיטעל 12

דער חלום פון אַדוו. ראַווסקי

אַזוי ווי ס'איז געווען אָפּגערעדט איז פעליקס זאַוואַדזקי געקומען צו סאָניע זאַמערפעלד נאָך ענט-פער מכח זיין פאָרשלאַג, וועלכען ער האָט מיט אַ טאָג צוריק געגעבען אין דער אָוועזנהייט פון איהר פאָטער.

— קען איך פון אייך שוין בעקומען אַנ'ענט-פער? האָט זאַוואַדזקי העפליך זיך בעגריסט מיט סאָניען.

— ליידער נאָך נישט קיין גאַנצען, איך קען אייך נישט זאָגען יאָ און נישט זאָגען ניין.

— פאַרוואָס?

— דערפאַר, ווייל ס'איז נאָך דאָ א סך דערביי, איך וועל אייך זאָגען דעם גאַנצען אמת, כ'האָב נישט וואָס צו בעהאַלטען פאַר אייך, מיר וואָלטען גערן געוואָלט אָננעהמען אייער פאָרשלאַג, איהר ווייסט דאָך זיי שטאַרק מיר זענען פעראינטערעסירט דערין ווי שטאַרק מיר וואָלטען געוואָלט אז דער מענש זאָל בעפרייט ווערען און צוזאַמען דערמיט זאָל אָפּגעשטעלט ווערען די העצע געגען יודען און זאָל געשטעמפּעלט ווערען דער בלבול געגען אונז, אָבער...

— וואָס פאַרא אָבער, וואָס פאַרא שטער... איז דאָ דערביי, אז איהר זאָלט אָננעהמען ...פאָרשלאַג?

— גאַנץ פשוט, געלד-ענינים, מיר זענען ... מסכים אויף אַלץ און ווייסען ווי פיל איהר ק... פאַר אונז לייסטען, אָבער ס'פעהלט אונז די ס... וועלכע איהר ווערט וועלען פאַר אַזאַ טובה, איך ווי... אז מאַריאַן אזשעלאַווסקי וועט עס אַזוי ביליג ... מאַכען.

— די וועלט זאָגט, אַז צוליב געלד איז ... קיין שידוך נישט זיך פונאַנדערגעגאַנגען, איך ... כען נישט, אַז די יודען, וועלכע זענען ... שטאַרק פעראינטערעסירט אין דעם ענין זאָלען נ... קענען צונויפזאַמלען אין דער קורצסטער צייט א... פערהעלטנישמעסיג נישט גרויסע סומע.

— קענט איהר נישט די יודען, האָט סאָ... איהם איבערגעריסען, מיר קענען נאָר רעדען, ש... ליאַרמען, אַפּעלירען, בעטען, אָבער ווען ס'קומט ... געבען געלד זעהט מען קיינעם נישט, יעדער ה... זיך אָפּ אָהן א זייט אַזוי ווי ס'וואָלט איהם נ... אנגעגאַנגען, דאָס הייסט נאָך נישט, אז מ'זאָל ... סומע נישט קענען צונויפנעהמען, עס מוז אָבער ... אביסעל דויערען.

— קענט איהר מיר אָנגעבען א טערמין, ... זאַוואַדזקי געזאָגט נישט צופרידען פון סאָנ... ענטפער.

— ליידער נישט, ווען איך וועל געזען א ס... מין וועל איך דעם טערמין מוזען האַלטען, איך ... נאָך אייך זאָגען, אַז לאַנג וועט עס נישט דויערן ... און דער גאַנצער ענין וועט ערלעדיגט ווער... קודם כל קומט אייך אַ דאַנק פאַר אייערע בעמיה... גען, מיט מאַריאַן אזשעלאַווסקי אליין וואָלט ... אינגאַנצען נישט געקענט רעדען וועגען דעם.

(המשך קומט)

ספארט=בעוועגונג

דער ווינער „הכח" וועט ראטעווען...

פונקט מיט א יאהר צוריק האבען מיר געשריבען אויף דעם ארט, אז דער פוילישער פוסבאל-פערבאנד האט נישט ערלויבט דער פעריהמטער יודישער מאנשאפט, דעם ווינער „הכח" צו מאכען א טורנע איבער פוילען.

מיר האבען דעמאלט אנגעוויזען, אז די מאטיוון פון דעם פוסבאל-פערבאנד זענען געווען נישט קיין איבערציינגענדע, ס'האט זיך פשוט דעמאלט געהאנדעלט דערין, וואס מ'האט נישט געוואלט לאזען „קאמפראמיטירען" דעם פוילישען פוסבאל, ווארים ווען ער פערשפילען ביי א יודישער מאנשאפט, האט מען אויסגענוצט בל-ערליי אויסרייזען, אז דער „הכח" זאל נישט קומען קיין פוילען און מ'זאל פטור ווערען פון די קלאפאָציען.

מיר מוזען מודה זיין, אז קיין טרויסטען צער האבען מיר נישט געהאט דערפון, די וועלט איז דערפון נישט אונטערגעגאנגען. אונזער איבערראשונג איז אבער געווען גרויס, ווען מיר העדען איצט, אז הייריאהר וועט דער „הכח" דאך מאכען זיין טורנע איבער פוילען מיט דער ערלויבניש פון דעמזעלביגען פוסבאל פערבאנד, וועלכער האט מיט א יאהר צוריק נישט געוואלט ערלויבען די יודען צו שפילען אין פוילען.

וואס איז געשעהן? איז דען דער פוילישער פוסבאל-ספארט אויף אזוי פיל געשטארקט געווארען, אז מ'האט נישט מורא, אז מ'וועט פערשפילען ביי דער יודישער מאנשאפט? ניין, דאס איז נישט דער פאל, ווייל לויט אונזער מיינונג, מוז יעדע פוילישע מאנשאפט פערשפילען ביים „הכח" און וויסען דעם וויסען זעהר גוט די פאכמענער פון פוסבאל-פערבאנד. טא וואס-זשע דען איז געשעהן, איז דער ענטפער א גאר פשוט'ער: מיר דארפען געלד, און געלד פון פוסבאל מאַטשען קען מען גוט פערדינען ווען „הכח" וועט שפילען און הוקא דעמאלס ווען די ווינער יודישע מאנשאפט געפינט זיך אין א גוטער פארם. דעמאלס ווען מ'דארף געלד איז שוין אלץ כשר, דעמאלס שאדט שוין נישט ווען די יודען ווערען אפילו אהיימפאהרען קיין ווין מיט עטליכע נצחונות פון פוילען.

אזוי גוט ווי מיר האבען דעמאלט נישט געהאט קיין צער, וואס די ווינער יודישע מאנשאפט וועט נישט שפילען אין פוילען, האבען מיר זיכער איצט נישט קיין עגמת נפש, וואס זי וועט איצט יא שפילען, פונקט פערקעהרט, — מיר וועלען בעגריסען די יודישע מאנשאפטען אין פוילען. ס'פרעגט זיך נאר א שאלה, ציוויסט דען נישט דער פוסבאל-פערבאנד, אז זיין טאקטיק איז אזוי דורכזיכטיג, אז אלע זעהן די און אלע קענען זיך אויף איהר?

S.

פון מכבי=פערבאנד איז פוילען

קאנדידאַטנם לאַגערן

דער צענטראל קאמיטעט האט בעשלאסען צו ארגאניזירען אין זומער-סעזאן פאלגענדע קאנדידאטנם לאגערן פאר די קלובען:

1) קאנדידאטנם לאגער פאר פוטבאל און 20 — 30. יולי אין ביאלי-דונאיעץ.

2) קאנדידאטנם לאגער פאר ספארט - שפילען — פאר פרויען און מענער — אין 15—25. יולי אין סקאלע.

3) קאנדידאטנם לאגער פאר באקס אין 5—15. יולי אונטער ווארשע.

אין די אויבענדערמאהנטע לאגערן וועט פערזיכערט זיין די בעטייליגונג פון די בעסטע טרענירערן אין פוילען. די אפצאהל פאר אנטיילנעהמער אין קאנדידאטנם-לאגער בעטרעפט:

א. פאר וועט-קעמפער, וועלכע זענען אנגעוויזען דורך די ספארט - קאפיטאנען — 20 זל. —

ב) פאר וועט-קעמפער, וועלכע ווערען געמאלדען דורך די קלובען — 25 זל. — די מעלדונגען דארף מען ארייננשיקען אויפן אדרעס פון דער צענטראלע ביזן 1. יולי ה. י.

האנד-באל מייסטערשאפטען פאר מענער אין ביאַליסטאַק

שבת און זונטאג זענען פארגעקומען אין ביאליסטאק, ארגאניזירט דורך אונזער לאקאלען קלוב, מעגער מייסטערשאפטען פאר האנד-באל אויפן יאהר 1936. צו די מייסטערשאפטען האבען געמאלדען זיך עהם מאנשאפטען די פאלגענדע קלובען:

1) מכבי—ווארשע — קויש, טערבאל, שטשיפיארניאק.

2) ירדן—ווילנע — קויש, נעץ-באל.

3) מכבי—לאדז — קויש. נעץ-באל, שטשיפיארניאק.

4) בר-כוכבא—לאדז — קויש, נעץ-באל.

5) דרור—לעמבערג — קויש, נעץ-באל שטשיפיארניאק.

6) מכבי—ביאליסטאק—קויש, נעץ-באל, שטשיפיארניאק.

דער צענטראל-קאמיטעט האט דעלעגירט אויף די אויבענדערמאהנטע מייסטערשאפטען ה' ראובן שקלאר.

ערעפענונג פון מכבי - לאגער אין סקאלע

אין 17. ד. ח. איז פארגעקומען די פייערליכע ערעפענונג פון קורס פאר קאמענדאנטען פון לאגערן אין סקאלע. אין וועלכען ס'נעהמען אנטייל 60 פערזאן, דער קורס פאר קאמענדאנטען פון לאגערן בלייבט אונטער דער אנפיהרערשאפט פון מגר. נעבאמקים-לעבענבאום.

רעגאַטען וועט-קאמפען אין בערלין

אין 31. אויגוסט ה. י. ארגאניזירט דער מכבי-פערבאנד אין דייטשלאנד רעגאטען אין בערלין. די וועט-קאמפען זעהען פאר פאלגענדע קאנקורענצען:

1) 4 לאנגע מיט סטערניק.

2) 4 קורצע מיטן סטערניק

3) איינסלער.

די קלובען, וועלכע ווילען אנטיילנעהמען אין די אויבענדערמאהנטע קאנקורענצען, דארפען מעלדען דעם צוזאמענשטעל פון אמאדן אויפן אדרעס פון דער צענטראלע, ווארשע, קראלעווסקא 20, וו. 4 ביזן 15-טען יולי ה. י.

טורנע פאר ספארט - שפילען און לייכט - אטלעטיק

דער ספארט העפעראט ביים צענטראל - קאמיטעט ארגאניזירט אין דער צייט פון 15. יולי ביזן 15. אויגוסט א טורנע פאר ספארטשפילען פאר פרויען און מענער.

די לייכט-אטלעטישע סעקציע פון מכבי—ווארשע ארגאניזירט פראפאגאנדע בעזוכען פאר לייכט-אטלעטיק.

ציקליסטען געיעג איז לאדז

נעכטען איז אויפ'ן פאביאניצער שאסיי פארגעקומען א ציקליסטען געיעג אויפן שטח פון 10 קילאמעטער, דאס ערשטע ארט האט פערנומען קאזשעטשיק (ווימא).

שווים-מייסטערשאפטען פון לאדזער קרייז

שבת און זונטאג זענען אין לאדז פארגעקומען די שווים-מייסטערשאפטען פון לאדזער קרייז.

בעת די דאזיגע מייסטערשאפטען זענען געשלאגען געווארען 7 ביז איצטיגע רעקארדען פון לאדזער קרייז.

פון די שווימערס האבען זיך אויסגעצייכענט די מיטגלידער פון לאדזער מכבי.

טעניס

ווארשאוויאנקא-„מכבי" 7:0

דער טעניס מעטש וועגען דער פוילישער מייסטערשאפט האט זיך פערענדיגט מיט'ן נצחון פון ווארשאוויאנקא 7:0

דער מעטש איז פארגעקומען אויפ'ן ווימא-סטאדיאן.

מייסטערשאפט וועגען דער לאדזער א קלאס

די נעכטיגע מייסטערשאפטען וועגען דער א קלאס האבען געגעבען פאלגענדע רעזולטאטען:

„מכבי" — „טורינג" 6:1

פ. ט. צ. — ל. ס. ס. 1:6

ווידזעוו — בוזשא 0:2

ל. ט. ס. ג. — ס. ל. ס. 0:6

ווימא — וו. ק. ס. 1;1

וויטערדיגע מעטשען פון דער יוניארען=מייסטערשאפט

טור - זיערנאטשעניע 2:3

ל.ס.ס. I - הכח 3:5

ל.ס.ס. II - ס.ס.ס. 1:4

בר-כוכבא II - נורדיה 2:3

אוניאן-טורינג - בר-כוכבא 0:7

ליגע-מעטשען איז לאנד

פאגאן — ווארטא 1:4 (0:2)

שלאנסק — דאמב 1:2

ל. ק. ס. — לעגיא 1:2

אינטערנאציאנאלע מעטשען

סראקא — בעלגראר 2:2 (1:1)

בודאפעסט — מכבי 2:8

מיליטער-פלאט — גראניא 1:7

אויספלוגען

קיין וויען

דעם 25 ביז'ן 30 יוני. פון 95 זל.

טשערנאוויץ

דעם 25/6 ביז'ן 1 יולי. פון 5.3ב

קיין ריגע

דעם 26 ביז'ן 30 יוני. פון 89 זל.

פערקלענערטע פרייזן קיין גדיניע

איינשרייבונגען נעהמט אן

„ארביס" פיעטריקא. 18,

טעל. 249-40.

ל. מלאד

דאן=דאמינגא

ראמאן

נאכדרוק אין א טאג - ציישונג, אפילו טיילווייז — פערבאטען.

102

די זעקס ווייבער האבען מיט צעגומענע פיס גע-שפרייזט איבער די טרעפ, גלייך צו דעם צימער, וואו דאניע האט זיך געפונען, אויפפראלענדיג די טיר, זענען זיי געבליבען אביסעל נעפלעפט. זיי האבען דערזעהן פאר זיך אנ'אויסגעוואקסענעם מענש, א בריטער ביינערדיגען מאנספיל מיט שטריכען פון יאהרען און דורכלעבונג, אויפן פנים. זיי זענען דעריבער געבליבען שטיין ביי דער טיר, ווי א גרופע צוזויפגעטער ליטע היהנער אין לשון.

דאניע האט בעטראכט די יודענעס, און ווי נעבטען ביינאכט צופעלט בעל-עגלה, האט זיך די גאנצע מראה אוי'ף איהם צעשמייכעלט און זיך אנגערופען:

— נו, וואס מאכט מען?

די מיטן שייטעל איז געווען די ערשטע מיט רייד:

— סקאצל קומט! א יונג ארויסגעוואקסען, קיין עין הרע, א פוים.

פינף טיפע זיפצען פון די פינף ווייבער האבען שיער נישט דורכגעבערט די ווענט.

דאניען איז טעווארען מיטאמאל היים און ענג, ווי מען וואלט דורך איהם דורכגעלאזט א הייסע פארע-ריעהר.

איהם האט זיך אויסגעוויזען אז די זיפצען קו-מען פון דער טיפעניש אין פעלדזען-בערג, און אט וועט עס זיך אפרייסען, און איהם איינדעקען, ער האט מורא געהאט פאר נאך א זיפץ, — נאך דעם וועט עס זיך איינברעכען, אבער גארנישט לאנג האט געדויערט ווי היסטער דיער איינגעהילטער דארקעלע האט א קול ארויסגעקרעכצט, ווי אויף א לויז - געווארענער סטרונע:

— די מאמע וואלט דאס דערלעבט.

אין די עטליכע רגע'ס, וואס עס האט גענומען פון די ערשטע זיפצען, ביז דאס איצטיגע „זאגען", האט דאניע פאראויסגעזעהן דאס ווארט, דעריבער האט ער זיך אנגעכאפט ביים קאפ, זיך א ריס געטאן ווי אנ'אקט אין שפאן, און די אויגען זענען איהם געווארען גרעסער, ווי זיי וואלטען זיך ארויסגעזעצט אויף די ווייבערס פנים'ער.

די פינף אנדערע ווייבער האבען דערווייל געגע-מען בעקרעכצען די איידזשעבע, אויסגערעכענט אלע גוטע מעשים אויף איהר קאפ, אז זי איז געווען א צדיקת, א שטילע טויב, זי איז אפגעקומען אויף דער וועלט, און צום סוף: נישט זוכה געווען צו זעהן איהר „בלוט און פלייש", דאניעלען — אזא לייט אויסגעוואקסען. אנידערגעפאלען מיט די צוויי קוי-שען אויבען אונטערן ארעם, זיך אונטערגעריסען און גום איז פון איהרם הארטוואגיע אפילו נישט געווען קיין תכריכים, געמוזט אין פרעמדע בגדים בעגראבען ווערען.

דאס לעצטע האט צו דאניען געקלונגען ווי א פארוואורף, און ווען איינע מיט א שלאפקופקע האט זיך געווענדעט צו איהם:

— האסט כאטש קדיש געזאגט?

האט ער זיך שוין נישט געקענט דערהאלטען אויף די פיס און מיט חער שווערקייט פון אנ'אונטער געהאקטען בוים האט ער זיך געגעבען א זעץ אנידער אויפן ראנד פון בעט, אז די פיסלעך האבען זיך געטעבען א וויג. כואנא, וואס איז פעסט געשלאפען אין פריהמארגען-שלאף, האט זיך געטאן א כאפ-אויף און א הויב קאפויר דעם קאפ, און עס איז ענט-פלעקט געווארען פאר די ווייבער עפעס א רעטעניש: נאקעטע הענד, דעקאלטירטע האלז, און שווארצע „קלאפעס".

כואנעס ראפטעמדיגע אויפזעצען זיך האט זיי איבערראשט. פריהער איז זי געלעגען איינגעקנוי-דערט אין בעטגעוואנט און געאטעמט אין די פעדערן אריין, האט עס קיינער נישט אנגעזעהן.

זי האט גיך געכאפט אויף זיך א זיידענעם מאר-גענראק און ארויסגעטאן איהרע פיסלעך אין רויטע אויסגעבעטע פאנטאפלען. די ווייבער האבען נאך געזעהן איהרע זיידענע פידזשאמעס און דעם דיקען מראלדן פון איהר טייערן שלאפראק.

כואנא האט מיט ציטער עפעס גערעדט צו דאניען. ארויסגעגליטשט איהר האנט אויף זיין שטערן. ער האט געקומען צו זיך און זיך געזעצט אויפן ראנד פון צווייטען בעט.

די זעקס מיילער פון די-ווייבער, וועלכע זענען געווען ווי זעקס שפאלטען ארויסגעהאקט אין שטיין, זענען איצט ריהרעוודיג געווארען און עס האט זיך אנגעהויבען א מורמלעריי:

— ווער איז די נקבה?

דאניע, וואס איז געווארען ווייך צו די ווייבער, ווייל אזוי האט זיך איהם אויסגעוויזען, וועט בעסער זיין פאר זיין מאמען, האט געענטפערט מיט אנ'אראפגעלאזטען קאפ:

-- פון איין שטאט.

— און אונטער איין דאך מיט א פרעמדער?!

מעהר האט שוין דאניע נישט געהערט קיין ווער-טער. איהם האט זיך טעראכט, ווי די שליזען פון דעם פריצ'ס סטאוו האבען זיך געעפענט און דאס וואסער פאלט אזוי אראפ מיט רוישיגדראשען.

די ווייבער האבען זיך געשפיגען אין די הענד אריין, זיך פעסטער פערנומען די קופקעס און ווען זיי האבען זיך אראפגעלאזט פון די שטיגען, האט ער געמיינט, אז דאס טרעט מען אזוי אויף א שאַ-קעל-בריקעל, איבער זיין אויסגעהוילט הארץ.

כואנא האט זיך געטוליעט און געצערטעלט צו איהם. זי האט דערקענט, אז זיין ביטער געמיט האט זיך שוין אנטעהויבען, און אז עס וועט אוועקגיין א גאנג פון שוויגעניש און דריקונג. זי האט עס נישט געוואלט, איהר איז גוט געווען דא, אין זיין „פאטריא", אין דעם שטעטעל, וואו ער איז געבוי-רען געווארען. איהר האט זיך געדאכט, אז זי זאפט איין דעם ריח פון דער ערד אין זיך, און די ערד איז פול מיט דאניעס אטעם.

זי איז צוגעשטאנען צו איהם, ער זאל איהר זא-גען, וואס די פרויען האבען געוואלט און פארוואס זיי זענען אנטלאפען ווי אפגעבריהטע?

האט איהר דאניע דערציילט:

— מיין מאמע איז געשטארבען.

כואנא האט בריט אויפגעריסען איהרע אויגען און זיי איז געלעגען אנ'אומענדליכער, טיפער טרויער.

זי האט זיך אראפגעלאזט אויף די קניע, צוזאמענ-געלייגט די הענד, איינגעשלאסען די פינגער איינע אין די אנדערע און תפילה געטון.

ווען זיך האט אויפגעהויבען די אויגען צום סוף פיט, האט דאניע געזעהן, ווי זיי זענען פערגאסען מיט א גלאנציגער שווארצקייט און פון דער גלאנצי-גער שווארצקייט האט זיך ארויסגעשנירעלט ווייסע ריזעלעך טרעהרען און זיך געצויגען איבער דער לענג פון ביידע זייטען באקען.

אנשטאט זי זאל איהם טיינעהמען, האט זי זיך געטוליעט צו איהם, האט אליין געוואלט געצערטעלט און געטרייסט ווערען, ווי עס וואלט איהר אומגליק געווען, ווי עס וואלט איהר מאמע געווען. זי האט געפרעגט דורך טיפען צער:

— שוין לאנג?

— איך ווייס נישט.

האט זי זיך געטון פלינק א הייב-אויף, גענומען אראפווארפען פון זיך דעם מארגען-ראק, גרייט זיך אנצוטאן און געזאגט צו איהם, כמעט בעפעלעריש:

— דאמינגא, מיר וועלען קויפען בלומען און גיין אויף איהר קבר.

* * *

— אבעלע פאפיראסניק האט געטראפען דאניען אראפגיין פון די שטיגען. הינטער איהם האט זיך נאכגעשארט כואנא.

— וואוהין, דאס? וואו גייט מען — האט אבע-לע געפרעגט. כואנא איז שטיין געבליבען מיט איין פוס אויף א טרעפעל און דער צווייטער איז געבליבען העטגען אין דער לופטען, גלייך דער פוס וואלט גע-וואכט אויף אנ'ענטפער. און דאניע האט געענט-פערט שוין פאר ביידען:

— אויפן גוטען-ארט.

— נישט גלייך איצט, פריהטאג, קורצער פריי-טאג.... דער עולם.... — האט אבעלע געמורמעלט און ער איז געווען זיכער, אז דאניע פערשטייט אפילו דאס, וואס ער האט נישט דערזאגט.

לאנג איז דער שמועס אויף די טרעפ נישט אנ-געגאנגען. אבעלע האט נאר איילענדיג דערקלערט, אז עס איז נישט כדאי זיך איינצורייסען און אויפשטע-כען די ארטען. זאל ער ווארטען ביז זונטאג, וועט מען שוין זעהען, עס זאל זיין שא...

איז אנשטאט אין מארק אריין, איז גאר דאניע אריין אין אלקער, וואס האט געדינט פאר אסעלונגס פערזעגליכען עס-צימער. דאס איז געווען אנ'אפגע-צוימט ווינקעל פון דער גרויסער גארקיך-שטוב, מיט עטליכע דינע ברעטלעך, פערקלעפט מיט געבלימטע פאפיר. דארט איז אויך געשטאנען א הויז א טיש, תמיד געטישטעכט, אויך א שויבען-שענקעל מיט אפגעקראכען „זילבערווארג". אויף דעם שענקעל איז געלעגען זיין שבת'דיגער טלית, א צוואַרפענער און עס האט אויסגעזעהן, ווי א בארג מיט ווייסע און שווארצע פאסען וואלטען זיך דארט געוואלגערט אויף דער איינציגער, אמת'דיגער וואגט איז געהאנ-גען א „לאנדשאפט" פון ווילנער גאון, און אין דעם רעהמעל האבען געשטעקט עטליכע איינגעפערימטע נאדלען מיט פערשידענע פעדים.

(פארטזעצונג קומט)

צום גרויסן קאנצערט פון „שיר“-כאר אין העלענאוו

שבת, דעם 27 ה׳ ח. 8.45 אוונט קומט פאר אין פארק העלענאוו א גראנדיעזער קאנצערט פון יודישע לידער, וועלכע וועט אויסגעפיהרט ווערען דורכ׳ן בעריהמטען „שיר“ כאר מיט׳ן אנטייל פון אויבערקאנטאר א. בלעכעראוויטש פון ווארשא.

פאר די טויזענדער סימפאטיקער, וועלכע בעזוכען געוועהנליך „שיר“-קאנצערטען, האט דער „שיר“-כאר דאס מאל פארגעברייט א ניי רעפער-טואר פון וואונדער-שיינע יודישע לידער, וועלכע וועלען ווי תמיד מייסטערהאפט אויסגעפיהרט ווע-רען, אונטער דער לייטונג פון קינסטלערישען אינ-טערפרעטאטאר פון יודישען ליד, פראפ. י. פייווישיס.

ס׳איז כדאי צוצוגעבען, דאס אויבערקאנטאר א. בלעכעראוויטש, וועלכער האט זיך בעריהמט געמאכט מיט זיינע אויפטריטען אין דער ריגער אפערע, וועט א חוץ דעם כאר אויספיהרען א רייך פראגראם פון יודישע לידער ווי אויך אפערן-אריעס אין דער יודישער שפראך.

דאס געהייםניש פון ערפאלג פון „קאנסום“

די צאהלרייכע צאהל קויפענדע, וואס פילען אן דעם איינציגען אין אונזער שטאט וואַרען-הויז, „קאנסום“ ביי דער ווידזעווער מאנופאקטור, האבען זיך איבערצייגט, אז דאס איז די איינציגע איינקויפס-קוועלע אין לאדז.

דער „קאנסום“ האט זיך ערווארבען אן׳אונגע-הויערע פאפולאריטעט א דאנק די רעשטלעך פון די ווידזעווער אויסארבייטונגען ביי דער ווידזעווער מאנופאקטור, וואס ווערט פערקויפט צו געווע פאבריקס-פרייזען.

צו בענייאונג פון פעדאגאגישן זשורנאל „דאס קינד“

אויף דער לעצטער זיצונג פון פערבאנד פון געזעלשאפטען פאר קינדער-שוץ און יתומים-פער-זארגונג „צענטאס“ אין פוילען איז בעשלאסען געווארען, אין צוזאמענהאנג מיט׳ן אפפאהר פון פריינט לעווינסאן קיין א״י, צו רעארגאניזירען דעם פעדאגאגישען זשורנאל „דאס קינד“. לויט׳ן מוס-טער פון די מערב-איר׳אפעאישע זשורנאלען וועט „דאס קינד“ פון סעפטעמבער (ווושעשיען) 1936 אן דערשיינען אין 10 נומערען א יאהר, רעגולער יע-דען חודש א נומער, נישט רעכנענדיג די צוויי זומער-חדשים ווען „דאס קינד“, ווי אלע פעדאגא-גישע צייטשריפטען, וועט נישט טעטיג זיין.

דאס קינד וועט זיך הויפטזעכליך מיט דעם די דערציהונג פון יודישען קינד אין היים, אין שול, אין אינטערנאט און במילא ווערט דער זשורנאל א נויטווענדיגער האנט-ביכעל פאר יעדער מוטער, פאר יעדען לעהרער און פאר יעדען אינטערנאט דערציהער.

צו דער רעדאקציע-ארבייט זענען צוגעצויגען געווארען א גאנצע רייהע יונגע און ערפאהרענע פעדאגאגען-פראקטיקער און טעאָרעטיקער, וועלכע האבען זיך שוין איינגעער יודיש-פוילישער פעדא-גאגישער וועלט קונה שם געווען מיט זייערע ערנסטע ארבייטען. ס׳האבען אויך פערשפראכען זייער בע-טייליגונג בעוואוסטע קינדער-שוץ עסקנים אין לאנד און אויסלאנד.

דער אויסערליכער אויסזעהען פון נומער איז פיל פערשענערט געווארען, דער פארמאט — פער-גרעסערט געווארען און דער פרייז פערביליגערט געווארען; איינגאנצען 40 גראשען א נומער און אין אבאנאמענטס-פרייז נישט מעהר ווי 3 זל. א יאהר. שוין דער אין דער רעדאקציע דערהאלטענער ערשטער נומער מאכט א זייער גוטען איינדרוק.

אין ערשטען ארטיקעל רעדט ארום א. גאלדין די אלזייטיגע טעטיגקייט פון ד״ר בערנארד כהן אין צוזאמענהאנג מיט זיין 60 יעהריגען געבורטס-טאג. ד״ר מ. פעקער ווייזט אויף די נויטווענדיגקייט פון קינדער-היימען און זייערע ערציהערישע מעלות. אל. אינדעלמאן שטרייכט אונטער די טראגעדיע פון היינטיגען קינד, וועלכע קען נישט געפינען אליין די נויטיגע לעבענס-סיטואציע, ווייס נישט ווי אזוי צו הארמאניזירען די צוויי אפגעזונדערטע ער-ציהונגס-סיסטעמען פון פאמיליען-שטוב און שולע. א. סקאלקא גיט א טרעפליכע כאראקטעריסטיק פון נערוועזע עלטערען און קלערט אויף זייער שעד-ליכע ווירקונג אויף דער דערציהונג פון קינד. ז. דירלאכטער דערציילט וועגען זיינע אבסערוואציעס פון דעם קינדערישען שלאף-צימער. קלמן ליס גיט א היסטארישען איבערבליק איבער די מעטאדען פון דערציהען ספעציעל שווערע און אונארמאלע קינדער. ד״ר ק. לעוו בעווייזט ווי גרינג מען קען קינדער אפגעוואוינען פון נאשען. צום סוף קומען נאך רעצענזיעס, צענטאס-בעריכטען און קולטור-פעדאגאגישע כראניק.

די דאזיגע צייטשריפט קען מען מיט א רוהיג געוויסען רעקאמענדירען אונזערע עלטערן, לעהרער דערציהער און קינדער-שוץ-עסקנים.

דער היינטיגער מאי-נומער איז א פראפאגאנ-דע נומער און איז ברייט קאלפארטירט געווארען. די וועלכע וועלען ווערען אבאנענטען פון „דאס קינד“ דארפען ארייננשיקען 3 זל. אויף א גאנץ יאהר א־ער 1,75 אויף א האלב יאהר אויף דער פ. ק. א.

פאר אויסלאנד איז דער אבאנענטס-פרייז 1 דאלאר א יאהר.

דער אדרעס פאר קארעספאנדענץ איז, ווארשע, נאוואליפקי 27 וו. 19.

דער אדרעס פאר געלד-איבערווייזונגען אין פ. ק. א. איז

Związek Towarzystw Opieki nad Sierotami Żydowskiemi Rzeczypospolitej Polskiej, Warszawa 16852.

טעאטער, מוזיק און פערוויילונג (קאמוניקאטען)

דערפאלג פון נייעם פראגראם אין „אראראט“.

דער געזעגענונגס-פראגראם „חסידיש, נגידיש און ממזריש“ געהט מיט׳ן גרעסטען בייפאל. היינט מאכט ווערט געגעבען א פייערליכע פארשטעלונג צו זעהר בי-ליגע פרייזען פון 55 גר. ביז 2 זל. פרי צו געבען די מעגליכקייט די אומבעמיטעלטע זאלען קאנען אויך פער-גינען זיך האבען עטליכע שעה צו זעהן דעם גלענצענדען פראגראם „חסידיש, נגידיש, ממזריש“, מיט וואס דער „אראראט“ פערענדיגט זיינע פארשטעלונגען אין לאדז. דער אפשידס - אוונט קומט פאר דינסטאג דעם 30 יולי אויף וועלכען גאנץ לאדז וועט זיך טרעפען.

פארן לאדזשער טעאטער - פובליקום.

דער גוט בעקאנטער ליבלינג פון פוילען, דער יודי-שער „שעוואליער“ פסח׳קע בורשטיין קומט צו פאהרען די טעג נאך לאדז. פסח׳קע בורשטיין האט זיך נערבירט נאך פאר 2 יאהר בעת זיינע גאסטשפילען פיל פערעהרער. וועלכע ווארטען מיט גרוים אונגעדולד אויף זיינע גאסט-שפילען, וועלכע הויבען זיך אן אין א וואך ארום אין טעאטער „ראזמאי-טאשטשי“.

דאס נייע בוך

זי שפילט ווייטער

פיעסע אין 3 אקטען, 4 בילדער
— פון —
ח. י. בזשוסטאווסקי
צו בעקומען אין דער אדמיניסטר. פון „נייעם פאלקסבלאט“, פיעטריקאווער 21.

קלאנג-קינא
CAPITOL
זאוואדזקא 16

היינט און פאלגענדע טעג! ◆ גרויסער העררליכער פילם א. נ. ◆ היינט און פאלגענדע טעג
„עגיפטישע נעכט“ (מצרים)
אויסערן פראגראם: קלאנג-צוגאבע און לאנד-אקטואליטעטען.
רעוועלאציאנס-בילליגע פרייזען! 1-טער פלאץ 1.09 זל. | 2-טער פלאץ 85 גר. | באלקאן 54 גר.

1-טע פריוואטע
פאגאטאוויע
טעל. 12-333
זשעלאזנא 6 (לעגיאנוב)
שנעלע ערצטליכע הילף אין אלע ספעציאליטעטען.
דאס איבערפיהרען קראנקע אין גאנץ פוילען.

Wszystko ma swoje znaczenie,
brzmi opinji zgodny głos —
Chcecie mieć zadowolenie?
Używajcie „Prymeros“!

Primeros Gum...?

וויכטיג פאר אלע!
דרוקעריי
בראמבערג
8 - לאדז - 8
צעגעלניאנא
טעלעפאן 255-09.
טריקאטאזש-פוטרים טריקא-עטיקעטען | שטרימפ-פאבריק. שטרימפ-באנדעראלען | וועש-פאבריק. פערשיר. עטיקעטען און טימטון
קאנפעקציאנערען מיטען-עטיקעטען | שנודעל-מייסטער מאס-ביכער | בעקער-מייסטער ברויט-צעטלען
בריפבויגע, קאנווערטען, רעכנונגען ווי אויך חתונה-קארטען צו ביליגע פרייזען.

קליינע אנאנסען!
1 זלאטי אנ׳אנאנס ביז 15 ווערטער 1 זלאטי

איך נעהם אן אויסצולערנען זי פארט א יונגע אויף רונד-טריקאטאזש-מאשינען אונבעדינגט צוצאהלן פאר׳ן לערנ... צו ערפאהרען ביי יאקובאוויטש, ליסטאפאדא 11 43

פריוע פאסטענס

א יונגע פון 15—17 יאהר מיט גימנאזיאלע בילדונג פון אנשטענדיגע עלטערן, ווערט געזוכט. אפערטען סוב „הורט-געשעפט“. 5507

ס׳נויטיגט זיך א קוואליפיצירטע שנעלע מאשינערין ווי אויך לערן-מעדלעך צו סוועטערס. ערפאהרען וואלבארסקא 3 וואוליינג 3.

ראקאלען

אנ׳ארט צו שלאפען פאר צוויי אנ-שטענדיגע יונגעלייט אין א בעזונדער צימער. צו ערפאהרען ביים צייטונגס-קיאָסק שרודמיעסקא 33.

לאזשי אין א פראנטאווע צימער מיט 2 פענסטער קענען בעקומען 2 אנשטענ-דיגע יונגעלייט ביי אנ׳אינטעליגענטער פאמיליע. 11 ליסטאפאדא 7, וו. 5.

פערשידענעס

א סוועטער-נייהער קוואליפיצירט אין אלע ארבייטען וויל ארייננעהמען ארבייטען אין א פאבריק אהן מאשינען. אפערטען אונטער „קוואליפיצירט“.

דאס ביל-ערעפענטע יודישע אפטיק-געשעפט
„Opticum“
28 פיעטריקאווער 28
מאכט בעקאנט דער ג. קונדשאפט, אז בעזיצט אויף לאגער א גרויסען אויסוואל פון פערשידענע ברילען, בינאקלען, אלערליי צילינדער-גלעזער, סא... בינירטע גלעזער, טערמאמעטער א. ז. וו.
אלעס צו די ביליגסטע פרייזען.
ס׳ווערען אויך אויסגעפיהרט ווערטליכע רע... ראטורען פינקטליך און רעעל.
געדענקט די אדרעס:
28 פיעטריקאווער 28.

אכטונג! ווער עס וויל האבען עלעגאנטסטע היטען צום זומער-סע... אויך Hückel ווי אויך די בעסטע יודי... היטלעך, טוכענע, סאמעטענע, זיידענע ביליגע פרייזען. אויך אלע ארט שיל... היטלעך בעקומט איהר נור אין בעוואו... טען הוט-געשעפט "...zerlauns" פיעטריקאווער 10. קומט און איבערצייגט אייך! שבת איז מיין געשעפט געשלאסען.

דאס פייפל אין די בערג
(קארפאטען-לידער)
פרייז 1.25 זל.
צו בעקומען אין לאדז ביי נ. בערלינסקי אלטער מארק 12.

שוין דערשינען:
משה שולשטיין

לעטשניצע
פאר ווענעריש קראנקע
פון דאקטוירים ספעציאליסטען
לאדז, זאוואדזקא 1
טעל. 122-78
טעטיג פון 8 פריה ביז 9 אוונט.
ווענעריש-קראנקע, מענערשוואכע און הויט-קראנקהייטען
אנאליזען פון בלוט און אורין
די פערהיטונגס-סטאציע
איז טעטיג א גאנצען מעת לעת
פאר פרויען א ספעציעלער ווארטע-זאל
א בעראטונג 3 זל.

Dr. med.
Ignacy Grynberg
אינערליכע קראנקהייטען
(ספעצ. פאר הארץ-קראנקהייטען)
CEGIELNIANA 17, tel. 174-15
נעמט אן פון 6 ביז 7.30 אוונט.

Dr. med.
Z. DATYNER
אוראלאג
ספעצ. פאר נירען בלאז און אורין-קראנק.
ZACHODNIA 59a, tel. 148-95
נעמט אן פון 11-9 און פון 8-6 אוונט.

וויכטיג פאר ברוך-קראנקע

(רופטורען) זאווי פון פערקרימונגען פון רוקען-ביין (הויקערס), פאראליזשען, ביין-שווינדזוכט, פלאטפיס און פערשידענע אנדערע פערקריפלונגען-ליידענדע.

פאר פערשידענע ארט רופטורען פערעלטערטע און די געפערליכסטע ביי מענער, פרויען און קינדער ספעציעלע ארטאפעדישע הייל-באנדאזשען לויט מיין מע-טאדע היילן און בעזייטיגען ראדיקאל יעדען איינציגן ברוך.

ביי מאגען און קישקע - זענקונג ספע-ציעלע אינדיווידועל צוגעפאסטע לייב-הייל-באנדא-זשען.

פאר הויקערס ספעציעלע גארסעטען און גלייכהאלטערס.

געגען ביין-שווינדזוכט ספעציעלע אר-טאפעדישע אפאראטען פון אלע סיסטעמען.

געגען שמערצענדע פלאטפיס ספע-ציעלע ארטאפעדישע איינלאגען לויט גיפס-מארעלען.

געגען קרומע אדערן ספעציעלע גומי-שטרימפ לויט מאס.

קינסטליכע הענד און פיס
ספעציעלע הייל-ארטאפעדישע אנשטאלט
ספעצ. ארטאפעד

א. פעטריקעוויטש, לאדז
9 פיראמאוויטשא 9, טעל. 177-09 (פריהער אלגינסקא)
אכטונג! קראנקע מוזען זעלבסט ערשיינען.
מויזענטער דאנקזאגונגען קענען בעוויזען ווערען

Za wydawnictwo „Najer Folksblat“, spółdz. z odp. udz. Ch. J. Brzustowski i P. Wajntraub. Redaktor odpowiedzialny: Chanon Kaufman.
Czcionkami i druk rotac. „Najer Folksblat“. Piotrkowska 21